

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra pastorální a spirituální teologie

Křesťanská výchova

**SLUŽBA PASTORAČNÍHO ASISTENTA
V OBLASTNÍ CHARITĚ**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
ThLic. Michal Umlauf

Autor:
Bc. Jiří Strogan

Olomouc, listopad 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s využitím uvedené literatury, písemných a informačních zdrojů.

V Olomouci dne 15. listopadu 2012

---

vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Rád bych poděkoval svému vedoucímu diplomové práce ThLic. Michalu Umlaufovi za trpělivé a podnětné vedení práce. P. Bohumíru Vitáskovi, prezidentu Arcidiecézní charity Olomouc za hodnotné podněty k práci a Ing. Aleně Staňové za podporu při psaní diplomové práce.

Obsah

Úvod	6
1 Profil Charity	8
1.1 Poslání a význam Charity a její postavení vůči jiným organizacím	8
1.2 Organizační struktura Charity ČR	9
1.3 Definování pojmu charitní dílo.....	10
1.4 Služby poskytované Charitou na území České republiky	10
1.5 Význam charitního díla a jeho duchovní rozměr ve smyslu díla caritas	11
2 Služba pastoračního asistenta v Oblastní charitě	14
2.1 Pastorece a pastorační asistent Charity	14
2.2 Definování pracovní náplně pastoračního asistenta v Charitě.....	15
2.2.1 Základní pravidla.....	15
2.2.2 Služba pastoračního asistenta v rámci Charity	16
2.2.3 Další náplň činnosti	17
2.2.4 Spolupracovníci děkana.....	17
2.3 Možnosti aktivit pastorační služby v Charitě	18
2.3.1 Duchovní slovo.....	18
2.3.2 Pastorační rozhovor	19
2.3.3 Naslouchání	21
2.3.4 Besedy na různá náboženská a společenská témata.....	21
2.3.5 Biblické hodiny.....	22
2.3.6 Duchovní programy pro zaměstnance a uživatele Charity	23
2.3.7 Vedení společných modliteb za zaměstnance i uživatele Charity	24
2.3.8 Přinášení sv. přijímání nemocným	24
2.3.9 Přímlovná modlitba	25
2.3.10 Prevence před syndromem vyhoření	26
3 Vztahy pastoračního asistenta k okolí	28
3.1 Vztah pastoračního asistenta k zaměstnancům a Kodex Charity ČR	28
3.2 Vztah pastoračního asistenta k uživatelům.....	30
3.3 Vztah pastoračního asistenta ke kněžím	31
3.4 Vztah pastoračního asistenta k farnostem.....	32
3.5 Vztah pastoračního asistenta k jiným křesťanským neziskovým organizacím	33
3.6 Vztah pastoračního asistenta k jiným křesťanským církvím	34
3.7 Vztah pastoračního asistenta Charity k Bohu a pojetí hodnot v charitní službě.....	34
4 Praktická část – výzkum	37
4.1 Vyhodnocení dotazníků.....	38
4.1.1 Vyhodnocení otázky č. 1.	38

4.1.2	Vyhodnocení otázky č. 2 a 3	40
4.1.3	Vyhodnocení otázky 4	41
4.1.4	Vyhodnocení otázky č. 5	42
4.1.5	Vyhodnocení otázky č. 6	44
4.1.6	Vyhodnocení otázky č. 7	46
4.1.7	Vyhodnocení otázky č. 8	47
4.1.8	Vyhodnocení otázky č. 9	48
4.1.9	Vyhodnocení otázky č. 10	49
4.1.10	Vyhodnocení otázky č. 11:	51
4.1.11	Vyhodnocení otázek č. 12, 16, 27.....	52
4.1.12	Vyhodnocení otázky č. 13	55
4.1.13	Vyhodnocení otázky č. 14	56
4.1.14	Vyhodnocení otázky č. 15	59
4.1.15	Odpovědi na otázku č. 16:	60
4.1.16	Vyhodnocení otázky č. 17	60
4.1.17	Vyhodnocení otázky č. 18	61
4.1.18	Vyhodnocení otázky č. 19:	62
4.1.19	Vyhodnocení otázky č. 20	63
4.1.20	Vyhodnocení otázky č. 21	63
4.1.21	Vyhodnocení otázky č. 22	65
4.1.22	Vyhodnocení otázky č. 23:	66
4.1.23	Vyhodnocení otázky č. 24:	67
4.1.24	Vyhodnocení otázky č. 25:	68
4.1.25	Vyhodnocení otázky č. 26:	70
4.1.26	Odpovědi na otázku č. 27	71
4.2	Zhodnocení dotazníkového šetření	72
	závěr	73
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	75
	Seznam použitých symbolů a zkratek.....	79
	Seznam obrázků.....	80
	Seznam Příloh	81

Úvod

V této práci představím službu pastoračního asistenta v Oblastní charitě a přiblížím nejčastější pastorační činnosti, které vykonává. K psaní této práce jsem se rozhodl, proto, že profesionální služba pastoračního asistenta je poměrně „mladá“ v Charitě. Služba pastoračních asistentů byla zavedena do charit na území Arcidiecéze charity Olomouc teprve v průběhu roku 2009, i když činnost řady Charit byla obnovena po roce 1990. To vyvolalo v Charitě u některých zaměstnanců, bohužel včetně vedoucích pracovníků určité obavy. V podstatě nevěděli, co si pod ní představit v praxi sociální práce a sociální či zdravotní služby. Dalším důvodem výběru tématu je má přímá účast jako pastoračního asistenta na pastorační službě v Oblastní charitě Uherské Hradiště.

Věřím, že díky výsledku této práce se bude na pastorační službu v Charitě pohlížet jako na její nutnou a nezastupitelnou součást a zdůrazní se její význam, který je plnohodnotný vedle kvalifikované sociální práce a sociální a zdravotní služby a navíc přibližuje „křesťanského ducha“ v praxi Charity jejím zaměstnancům. Domnívám se, že uvedené služby se v zásadě vzájemně doplňují a potřebují za účelem zlepšení kvality služeb a poslání Charity a jejího díla pro naši společnost.

Cíl a pracovní hypotézy

Cílem diplomové práce je vymezit pastorační službu v rámci působnosti Oblastní charity a přínos služby pastoračního asistenta pro Oblastní charitu a její okolí. V této práci jsem se zaměřil na pastorační práci v Charitách v olomoucké arcidiecézi. Cílem práce je také hledat vhodné pastorační aktivity uvnitř Charity a to jak ve vztahu k zaměstnancům, tak k uživatelům.

Za tímto účelem předpokládám, že pastorační asistent přibližuje zaměstnancům duchovní principy a hodnoty Charity. Dále předpokládám, že pastorační asistent pomáhá duchovně pečovat o zaměstnance a uživatele Charity a odpovídá na jejich duchovní potřeby. A do třetice předpokládám, že pastorační práce je důležitá pro spolupráci Charity s farnostmi děkanátu.

Charita jakožto „výkladní skříň církve“ má být nástrojem v prokazování lásky k bližnímu, odpovídat na potřeby uživatelů, které vznikly především v důsledku tíživých životních situací jako je nemoc, handicap, apod., čímž se člověk stává odkázaný na pomoc bližních.

Domnívám se, že úkolem Charity jakožto organizace církve je posilovat právě lásku (caritas) k bližnímu v konkrétní sociální práci či sociální a zdravotní službě. Křesťan pracující v Charitě se má snažit svědčit o Kristu „svým jednáním i svým slovem, mlčením i příkladem.“¹, uvádí současný svatý otec Benedikt XVI. a ve své encyklice *Deus caritas est* a dále v ní říká: „Niterná povaha církve se vyjadřuje v trojím úkolu: zvěstování Božího slova, slavení svátostí, služba lásky – caritas. Jedná se o úkoly, které se navzájem podmiňují a které od sebe nelze oddělovat. Charita není pro církev určitým druhem společensky prospěšné činnosti, kterou by mohla přenechat někomu jinému, protože patří k její vlastní povaze a představuje neodmyslitelný výraz její vlastní esence.“²

Postup a použité metody

V první části této práce se budu zabývat profilem Charity a jejím vymezením vůči jiným organizacím, definováním pojmu charitního díla a jeho duchovním rozměrem ve smyslu díla caritas za použití metody deskripce. V druhé části pomocí téže metody budu definovat pastoračního asistenta a jeho službu a budu se zabývat možnými aktivitami v pastorační službě v Oblastní charitě. Ve třetí části se budu zabývat vztahem pastoračního asistenta k zaměstnancům, k uživatelům, ke kněžím, k farnostem, k jiným křesťanským církvím, k okolním církevním neziskovým organizacím, vztahem pastoračního asistenta k Bohu, k církvi a k určené pastorační službě. Ve čtvrté části se budu věnovat praktické části, kdy jsem uskutečnil výzkum založený na sběru dotazníků a vyhodnotil získané informace.

Závěrem zhodnotím získané výsledky a význam pastorační služby v rámci Charity a pro její blízké okolí.

---

¹ Srov. BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est*. Paulínky: Praha, 2006, čl. 31c.

² Srov. BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est*. Paulínky: Praha, 2006, čl. 25.

1 Profil Charity

V první kapitole se budu zabývat profilem Charity, posláním a jejím významem a postavením vůči jiným organizacím. Představím organizační strukturu Charity a pokusím se definovat pojem charitní dílo a uvedu služby poskytované Charitou ČR. Dále přiblížím význam charitního díla a jeho duchovní rozměr ve smyslu služby caritas.

1.1 Poslání a význam Charity a její postavení vůči jiným organizacím

Když se řekne „charita“, veřejnost v širším slova významu ji vnímá jako každou dobročinnou činnost, jejímž účelem je podpora někoho nebo něčeho, např. konkrétního projektu. Charita jako organizace je ovšem strukturovaná sociální práce a služba, která profesionálně i za účasti dobrovolníků pomáhá tam, kde jsou lidé znevýhodněni v životních oblastech jako je zdraví, stáří, chudoba, snížená míra adaptace k dnešní společnosti atd.

Již sv. Vincenc z Pauly, považovaný za patrona Charity nar. r. 1581 si uvědomil potřebu organizovat charitu. „*Vincenc již ve své době poznal, že chtít pomoci a být na to sám, nestačí. Jestliže má být pomoc účinná, musí být organizovaná.*“³ Můžeme říci, že nahodilá a občasná pomoc je nedostačující a k tomu, aby mohla účinně fungovat, je nezbytné vytvářet organizaci lidí, kteří budou ochotni pečovat o nemocné a jinak handicapované.

V Kodexu Charity ČR je uvedeno, že „*poslání Charity pramení z pověření katolické církve šířit ve světě dobro, spravedlnost a naději. V tomto svém úkolu následuje příkladu Ježíše Krista, který během svého života sloužil mnoha lidem v nouzi, pomáhal druhým, aby měli život v plnosti, a svým učedníkům uložil přikázání lásky k Bohu a bližnímu jako nejvyšší přikázání.*“⁴

Postavení Charity vůči ostatním neziskovým organizacím spočívá v zakotvenosti v katolické církvi, jejíž je součástí, aby naplňovala evangelijní poselství „*Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nejmenších bratří, mně jste učinili.*“ (Mt 25,40).⁵ Stává se

---

³ Vincentky Česká provincie Kongregace Milosrdných sester sv. Vince de Paul se sídlem v Kroměříži [online]. 2012 *Svatý Vincenc de Paul*. [cit. 2012-10-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.vincentky.cz/svati/svaty-vincenc-de-paul/>>.

⁴ Česká biskupská konference: *Kodex Charity ČR*, ACHO: Olomouc, 2009, s. 5.

⁵ *Bible*, 2. Vyd. Praha: Zvon, 1991.

tak nezastupitelnou ve službě bližnímu, který se ocitá v životní situaci, z níž nenachází východisko a obrací se buď přímo, nebo prostřednictvím své rodiny, o pomoc Charity.

Abychom lépe poznali Charitu, podívejme se na její strukturu, která nám vymezí působnost Charity a její zasazení v rámci sociální působnosti v naší vlasti.

1.2 Organizační struktura Charity ČR

Nestátní nezisková organizace Charita Česká republika je největším poskytovatelem sociálně zdravotních služeb v České republice.⁶ „*Svou strukturou kopíruje Charita ČR církevní hierarchii.*“⁷ Charitu Česká republika tvoří šest diecézních (DCH) a dvě arcidiecézní (ACH) Charity a Řeckokatolická charita. Desátým subjektem je Česká katolická charita - Domovy duchovních a řeholnic.⁸ „*Přidruženými členy se mohou stát další právnické a fyzické osoby, jejichž činnost vychází z křesťanských principů (zatím nejsou žádné členem)*“.⁹ Všechny deset členů sdružení má vlastní právní subjektivitu. „*V čele každé ACH/DCH stojí ředitel a prezident, který se stará o duchovní formaci a pastorační*“.¹⁰ „*V každé ACH/DCH je základní složkou farní, oblastní nebo městská charita (FCH, OCH nebo MCH).*“¹¹ Dalším typem jsou Charity dobrovolné, které se převážně věnují organizování jednorázových akcí a sbírek. Jiným typem jsou malé charity s jedním či jen několika zaměstnanci, které poskytují jednu sociální službu. Opačným typem Charit jsou velké Charity v nichž pracuje více jak sto zaměstnanců a realizují sedm i více projektů.¹² „*Tato pestrost činnosti i forem existence zaručuje trvalý vývoj a růst charitního díla.*“¹³

V současnosti existuje více jak tři sta padesát FCH, OCH a MCH, které společně provozují a vedou v ČR „*přes pět set projektů (charitních domovů, stacionářů, domácích služeb, poraden a nejrůznějších středisek pomoci).*“¹⁴

---

⁶ Charita Česká republika [online]. 2012[cit. 2012-10-01]. *O charitě*. Dostupné z WWW: <<http://www.charita.cz/o-charite/>>.

⁷ Tamtéž. [cit. 2012-11-11].

⁸ Tamtéž.

⁹ Charita Česká republika [online]. 2012[cit. 2012-10-02]. *Organizační struktura charity*. Dostupné z WWW: <<http://www.charita.cz/o-charite/organizacni-struktura-charity-cr/>>.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Tamtéž.

1.3 Definování pojmu charitní dílo

Charitní dílo vychází z 25. kapitoly Matoušova evangelia, kde je uveden výčet skutků tělesného milosrdenství: ¹⁵ „dát najíst hladovým, dát napít žíznivým, odívat ty, kdo nemají co na sebe, hostit ty, kdo nemají střechu nad hlavou, navštěvovat nemocné a vězněné. Ke skutkům duchovního milosrdenství patří: dobře radit těm, kdo jsou zmítáni pochybnostmi, poskytovat ponaučení těm, kdo to potřebují, těšit zarmoucené, odpouštět urážky, trpělivě snášet všechno obtížné,“¹⁶ modlit se k Bohu za bližního.

Charitní dílo můžeme z výše uvedeného definovat jako skutky tělesného a duchovního milosrdenství k bližnímu, které se promítají do konkrétní sociální, zdravotní a charitní služby.

1.4 Služby poskytované Charitou na území České republiky

Charita ČR pomáhá potřebným na celém území České republiky prostřednictvím zdravotních a sociálních služeb. Tyto služby jsou poskytovány téměř všem občanům od raného věku až po seniorský věk, v terénu či v zařízeních, které provozují jednotlivé Charity v osmi diecézích. Z větší části rozsah poskytovaných služeb definuje zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb. a související předpisy. Charita se zabývá i speciálními potřebami svých uživatelů, které nejsou v zákoně zakotvené. Služby, které Charita poskytuje, nalezneme v charitním adresáři služeb (odkaz na www.charita.cz/o-charite/adresar).

Charita ČR je založena na křesťanských principech, poskytuje profesionální pomoc lidem v nouzi a pomáhá jim k návratu do běžného života. Nabídka uživatelům představuje všechny druhy a formy sociálních služeb od poradenství, služby sociální péče až po služby sociální prevence.

Mezi zařízení Charity patří i Hospice, které vykonávají paliativní a symptomatickou léčbu osob, zvláště s onkologickými, kardiologickými a neurologickými diagnózami. V těchto zařízeních v klidném a bezpečném prostředí nevléčitelně nemocní, umírající prožívají nejtěžší chvíle svého života společně se svými nejbližšími. Dalšími službami sociálního charakteru, které Charita poskytuje, jsou humanitární sklady oblečení, půjčovny kompenzačních pomůcek. Charita také provozuje chráněné dílny a mateřská centra. Jednotlivé Charity se zapojují do pomoci lidem, kteří jsou postiženi přírodní

---

¹⁵ ACHO. Mons. ŠICH, J.: *Vy jim dejte jíst*. Arcidiecézní charita Olomouc 2005, s. 13.

¹⁶ ACHO. Mons. ŠICH, J.: *Vy jim dejte jíst*. Arcidiecézní charita Olomouc 2005, s. 13.

či humanitární katastrofou na území České republiky a to ve spolupráci se složkami Integrovaného záchranného systému, jehož je Charita ČR součástí. Charita ČR také pomáhá cizincům na území České republiky, kteří se ocitli v obtížné životní situaci, jedná se i pomoc uprchlíkům, které k migraci donutilo pronásledování v jejich vlasti, chudoba či válečný konflikt.¹⁷

1.5 Význam charitního díla a jeho duchovní rozměr ve smyslu díla caritas

V čem spočívá význam charitního díla, jsme si částečně odpověděli v předchozí kapitole, kdy jsem definoval charitní dílo, respektive vyjmenoval zdravotní a sociální oblasti ve kterých Charita působí. Důležitost charitního díla není pouze ve službě, není dáno pouze výkonem práce, jeho potřebou pro společnost, ale je dáno především jejím smyslem. Jakým smyslem? Smyslem ochrany důstojnosti lidského života od jeho početí až po jeho přirozenou smrt.¹⁸ Domnívám se, že Charitě, jejímu poslání a její službě záleží na důstojném životě člověka. Uvědomuje si jedinečnost lidského života a má za cíl pečovat o člověka tak, aby jeho život byl co nejkvalitnější, i když je zasažen například nemocí nebo vývojem, kdy člověk dospěl ke stáří a s tím mnohdy související potřebou pomoci ve vlastní nesoběstačnosti. Můžeme se opět opřít o evangelijní poselství „*Já jsem přišel, aby měly život a měly ho v hojnosti*“.¹⁹ (J 10,10) To znamená, aby život byl co nejkvalitnější. Co je to kvalita života a co předpokládá? „*Smyslem existence člověka se čím dál víc stává život sám. Dotýká se pochopení lidské existence, smyslu života a samotného bytí. Zahrnuje hledání klíčových faktorů bytí a sebe pochopení. Zkoumá materiální, psychologické, sociální, duchovní a další podmínky pro zdravý a šťastný život člověka. Komplexní pohled na život postihuje jak vnější podmínky, tak i vnitřní rozměry člověka.*“²⁰

¹⁷ Charita Česká republika [online]. 2012[cit. 2012-10-01].*Činnost v ČR*. Dostupné z WWW: <<http://www.charita.cz/cinnost-v-cr/>>

¹⁸ Česká biskupská konference: *Kodex Charity ČR*, vydalo ACHO, Olomouc 2009, s. 6.

¹⁹ *Bible*, 2. Vyd. Praha: Zvon, 1991.

²⁰ Stránky projektu Vliv změn světa práce na kvalitu života [online].

Soudoba_sociologie_II_kvalita_zivota-svobodova.doc. 2012 [cit. 2012-10-01]. Dostupné z WWW: <<http://kvalitazivota.vubp.cz/clanky.php>>

Kvalita života předpokládá tělesné zdraví v souladu a výkonností tělesných funkcí,²¹ při němž „převládá docilování rovnováhy mezi nároky a výkony tělesných funkcí.“²² Dalším předpokladem kvality je úspěšný život a duševní štěstí způsobené radostí ze života,²³ ve kterém „převládá prosazování převahy vlastních záměrů vůči prostředí.“²⁴ A do třetice kvalita života předpokládá duchovní smysl při angažovanosti vůle a svědomí,²⁵ u něhož „převládá uplatňování odvahy při volbě a uskutečňování hodnot ve světě.“²⁶

Co se týká kvality práce a služby je dána, jednak přirozenými vlohami, cítěním pro určitou zdravotní a sociální službu, jednak soustavným vzděláváním se ve své profesionální práci a praxi v oboru, životními zkušenostmi. To je důležité pro každou kvalifikovanou práci v jakékoli organizaci, aby mohla být fungující a naplňující cíl svého poslání.

Charita vedle této profesionální kvality přidává hodnotu duchovní, protože se domnívá, že lidská bytost je nastavena od svého početí tak, aby směřovala k pochopení smyslu života, který člověka přesahuje, protože věří, že ten, kdo má smysl života, který ho přesahuje, lépe snáší utrpení a věří ve vysvobození. „Pokud se jedná o službu poskytovanou trpícím, je v první řadě třeba dbát na odbornou kompetenci. Pomáhající musejí být formováni takovým způsobem, aby uměli vykonat dobře, co je třeba, a aby dokázali pokračovat v příslušné péči. Odborná kompetence je první a základní předpoklad, ale sama o sobě nestačí. Jedná se totiž o lidské bytosti, které vždy potřebují něco víc než pouze technicky správně prováděnou péči. Potřebují lidskost, potřebují pozorné srdce. Ti, kdo pracují v charitativních institucích církve, se musí odlišovat tím, že se neomezují pouze na správné vykonání toho, co je v daném okamžiku třeba, ale že navíc věnují druhému pozornost, jak jim to vnuká jejich srdce, a to takovým způsobem, aby ti druzí zakoušeli bohatství jejich lidskosti.“²⁷ Člověk trpící si přeje odstranění bolesti a ještě více zdraví. Ale to určitě není všechno. Naplnění lidského života má totiž vysoké

---

²¹ Stránky projektu Vliv změn světa práce na kvalitu života [online].
Soudoba_sociologie_II_kvalita_zivota-svobodova.doc. 2012 [cit. 2012-10-01]. Dostupné z WWW:
<<http://kvalitazivota.vubp.cz/clanky.php>>

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Stránky projektu Vliv změn světa práce na kvalitu života [online].
Soudoba_sociologie_II_kvalita_zivota-svobodova.doc. 2012 [cit. 2012-10-9]. Dostupné z WWW:
<<http://kvalitazivota.vubp.cz/clanky.php>>

²⁷ Srov. BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est*. Paulínky: Praha, 2006, čl. 31.

nároky. Uzdravení přinese vysvobození, dosažitelné potřeby člověka sice naplní, kvalitní mezilidské vztahy dají částečně smysl životu, ale dříve či později člověk zjistí, že potřebuje víc a to i tehdy, když dosáhl všeho, po čem toužil. A to vyvolává v člověku právě hlad po duchovním životě. Charita v člověku pomáhá tišit tento hlad, tím, že mu v jeho utrpení a fyzické a duševní bolesti, nabízí kromě fyzické a duševní péče poznat jednání milosrdné Boží lásky a smysl lidského utrpení. Člověk se ptá po příčině svého utrpení a „*odpověď se nemůže dozvědět od světa, i když utrpení ze světa pochází, ale od Boha, neboť je Stvořitel a Pán světa.*“²⁸ Duchovní rozměr Charity spočívá v Lásce, caritas, která je s člověkem v jeho utrpení a odpovídá na jeho potřeby i Ty nejnítěnější každého člověka vycházející z touhy po naplnění smyslu života, kterým je z pohledu křesťanské lásky život věčný v Lásce, v přítomnosti Boží, protože naše vykoupení bylo uskutečněno „*skrze kříž Kristův, to je jeho utrpením*“²⁹ a jeho vzkříšením.

---

²⁸ Srov. Jan Pavel II.: *Salvifici doloris*. Zvon, české katolické nakladatelství, Praha 1995, čl. III.

²⁹ Srov. Jan Pavel II.: *Salvifici doloris*. Zvon, české katolické nakladatelství, Praha 1995, čl. I.

2 Služba pastoračního asistenta v Oblastní charitě

Ve druhé kapitole se budu věnovat pastoračnímu obsahu. Dále budu definovat pastoračního asistenta a jeho náplň činnosti. Budu se zabývat možnostmi aktivit pastorační služby v Charitě.

2.1 Pastorec a pastorační asistent Charity

Pojmem pastorec rozumíme činnosti „v nichž církev navenek i dovnitř realizuje svoje poslání. Etymologicky vzniklo slovo pastorec odvozením od latinského pastor (pastýř).“³⁰ Pavel Ambros uvádí, že „pastorační činnost církve vytváří novou skutečnost v jednotlivém člověku“.³¹ Pastorec se potom stává „novou skutečností, která se rodí ve vztahu víry k Otci, Synu a Duchu svatému.“³² Na pastorační práci je třeba pohlížet jako na činnost církevního společenství, tedy všech věřících při zachování rozdílu služeb, které vykonávají pastýři mocí svátostného kněžství a služby, kterou vykonávají jednotliví věřící na základě všeobecného kněžství.³³ S pojmem pastorec se setkáváme v pojetí evropském a anglosaském. V této práci si uvedeme pouze obsah evropského pojetí, které rozeznává úzce a široce pojatou pastorační práci.³⁴ „Úzce pojatá pastorec představuje úsilí církve zaměřené především k duchovní dimenzi člověka. Široce pojatá pastorec zahrnuje úsilí církve směřující k plnému rozvinutí člověka ve všech jeho dimenzích a to biologické, psychologické, sociální a spirituální.“³⁵ V naší práci budeme pojem pastorec chápat jako činnost, jejímž cílem je podpora kvality života člověka především v dimenzi duchovní.

Pastoračním asistentem ve smyslu kánonu 228 § 1 Kodexu kanonického práva je jmenovaný odborným duchovním asistentem příslušného arcibiskupství či biskupství. Toto jmenování uděluje sídelní biskup diecéze (místní církve) a pověřuje ho ke službě vydáním dekretu. Toto jmenování opravňuje k pastorační službě v konkrétní Oblastní charitě či Charitě, vždy dle pokynů a se souhlasem jejího ředitele.³⁶

---

³⁰ Srov. MICHAEL MARTINEK a kol.: *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Vydal JABOK - Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, 2008, kap. 2.2., s. 20.

³¹ AMBROS, P.: *Fundamentální pastorační teologie*, vydala Univerzita Palackého, Olomouc, 2002, s. 20

³² AMBROS, P.: *Fundamentální pastorační teologie*, vydala Univerzita Palackého, Olomouc, 2002, s. 20

³³ AMBROS, P.: *Fundamentální pastorační teologie*, vydala Univerzita Palackého, Olomouc, 2002, s. 37

³⁴ Srov. MICHAEL MARTINEK a kol.: *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Vydal JABOK - Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, 2008, kap. 2.2., s. 21.

³⁵ Srov. MICHAEL MARTINEK a kol.: *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Vydal JABOK - Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, 2008, kap. 2.2., s. 21.

³⁶ GRAUBNER, J.: *Jmenování*, vydalo Arcibiskupství olomoucké, Olomouc, 2009.

Z výše uvedeného můžeme vyvodit, že pastorační asistent je tím, kdo se věnuje duchovní podpoře a duchovní péči o zaměstnance a uživatele v Oblastní charitě či Charitě dle principů křesťanské víry. Vedle těchto činností pastorační asistent vykonává další aktivity, např. spolupracuje na šíření charitního díla v okolí působnosti Oblastní charity či Charity, především pak s děkanem a místními kněžími farností nacházejícími se na území děkanátu, ve kterém působí příslušná Oblastní charita či Charita. Činnost pastoračního asistenta si více rozvedeme v následujících kapitolách. Z výzkumné části této práce se dozvíme, jak chápali oslovení respondenti význam slov pastorační a pastorační asistent, „duchovní podpora, duchovní pomoc“. Předmětem dalších otázek bylo zjištění, jestli si zaměstnanci Charity myslí, že uživatelé duchovní podporu očekávají a zjištění, jestli zaměstnanci sami vykonávají duchovní pomoc a zda by uvítali dobrovolnickou činnost při naplňování duchovních potřeb uživatelů. Dalším předmětem otázek bylo zjištění, co se změnilo po příchodu pastoračního asistenta na Charitu, jestli zaměstnanci ví, jaké pastorační služby poskytuje pastorační asistent, jak pastorační práci na Charitě vnímají a jaký k ní zaujímají postoj.

2.2 Definování pracovní náplně pastoračního asistenta v Charitě

V této kapitole popíšeme základní pravidla, kterými se řídí pastorační asistent, dále popíšeme službu pastoračního asistenta v Charitě či Oblastní charitě a uvedu rozhodnutí arcibiskupa o pastoračních asistentech Charity, kteří jsou spolupracovníci děkana.

2.2.1 Základní pravidla

Základní pravidla pro práci pastoračního asistenta jsou součástí vnitřního předpisu pracovní náplně pastoračního asistenta v Charitě, kterou vydali prezident a ředitel ACHO.³⁷ „*Pastorační asistent je přímo podřízen řediteli Charity a dbá jeho pokynů a nařízení a dodržování pracovní doby a pracovní náplně. Spolupracuje se všemi vedoucími a pracovníky Charity. Jeho úkolem je pastorační činnost v rámci Charity.*“³⁸ Pastorační asistent vytváří vizi budoucí pastorační činnosti v Charitě,³⁹ kterou „*promítá*

---

³⁷ VITÁSEK, KEPRT: *Pracovní náplň pastoračního asistenta v Charitě*, vydáno v Olomouci, 16. 3. 2011.

³⁸ VITÁSEK, KEPRT: *Pracovní náplň pastoračního asistenta v Charitě*, vydáno v Olomouci, 16. 3. 2011.

³⁹ Tamtéž.

do konkrétních dílčích opatření a cílů. Vychází přitom z původu, poslání a cílů Charity. Je vázán profesionální mlčenlivostí.⁴⁰ Vzdělává se v příbuzných oborech jako např. kurzy komunikace, psychiatrie a psychologického minima atp.⁴¹

2.2.2 Služba pastoračního asistenta v rámci Charity

Služba pastoračního asistenta v Charitě je různorodá. Pastorační asistent dává podněty k pastorační službě a zajišťuje pastorační službu v Charitě, která zahrnuje rozhovory se zaměstnanci Charity, biblické hodiny, modlitby za zaměstnance a uživatele služeb, živý růženec zaměstnanců a dobrovolníků a další. Je přítomen na pravidelných poradách vedení Charity a zúčastňuje se i dalších setkání středisek a setkání všech charitních pracovníků a navštěvuje programy těchto středisek. Na tyto porady si připravuje duchovní slovo nebo má při nich modlitbu a také přispívá potřebnými informacemi či návrhy. Pastorační asistent se zajímá o potřeby pracovníků Charity, komunikuje s nimi, povzbuzuje je v činnosti a pečuje o jejich duchovní a společenskou oblast. Zdůrazňuje význam charitního díla. Organizuje duchovní přednášky na různá témata např. zaměřené na sebepoznání, komunikaci s druhými, přístup k nemocným a starým lidem, na otázky života a smrti. Pastorační služba zahrnuje také přípravu různých pobožností, např. křížové cesty a spoluvytváří společenství modlitby na Charitě. Pastorační asistent podává informace o duchovních cvičeních a zprostředkovává účast zaměstnanců Charity na těchto cvičeních, informuje pracovníky o farních akcích, o poutích pro pracovníky a dobrovolníky Charity. V průběhu církevního roku připomíná patrony a svaté, zvláště ty, kteří se zasloužili o rozvoj charitního díla. Pastorační asistent přibližuje význam charitního díla zaměstnancům Charity, věřícím ve farnosti apod. Pastorační asistent se zúčastňuje pohovorů s uchazeči o zaměstnání v Charitě. Usiluje o to, aby se etické a morální principy uplatňovaly v každodenní praxi Charity a za tímto účelem formuje hodnotovou orientaci zaměstnanců Charity a podporuje harmonické vztahy mezi pracovníky Charity. Podává výklad o Kodexu Charity ČR, seznamuje s ním všechny charitní pracovníky a pomáhá s jeho uváděním do praxe. Uživatelům služeb Charity nabízí a zprostředkovává duchovní službu, návštěvy a rozhovory, zajištění kontaktu na kněze, zprostředkování přijetí svátostí, hlavně v pobytových zařízeních Charity.

---

⁴⁰ VITÁSEK, KEPRT: *Pracovní náplň pastoračního asistenta v Charitě*, vydáno v Olomouci, 16. 3. 2011.

⁴¹ Tamtéž.

Pastorační asistent zajišťuje vedení modliteb dobrovolníky při společném modlení uživatelů v pobytových zařízeních.⁴²

2.2.3 Další náplň činnosti

Pastorační asistent spolupracuje s farnostmi, kněžími, jáhny, katechety a navštěvuje schůzky kněží v děkanátu. Dále zajišťuje spolupráci a součinnost jednotlivých středisek Charity s farnostmi, ve kterých Charita působí. Seznamuje s charitním dílem ve farnostech, za tímto účelem komunikuje a spolupracuje s pastoračními radami farností na území Charity. Pastorační asistent zajišťuje přípravu a zakončení Postní almužny ve všech farnostech, které jsou na území Charity. Otevírá se spolupráci s křesťanskými církvemi a organizacemi působícími na území Charity. Pravidelně se setkává s pastoračními asistenty Charity Olomoucké arcidiecéze.⁴³

2.2.4 Spolupracovníci děkana

Spolupracovníci děkana jsou podle rozhodnutí Jana Graubnera, arcibiskupa olomoucké arcidiecéze i pastorační asistenti Charit, kteří jsou ve služebním poměru k Arcibiskupství a mají částečný úvazek v Charitě.⁴⁴ Pastorační asistent je „součástí pracovního týmu ředitele místní Charity. Metodicky podléhá diecéznímu prezidentovi Charity. K jeho hlavním úkolům patří péče o duchovní rozměr příslušné Charity, spolupráce s farnostmi a péče o dobrovolníky Charity.“⁴⁵

Pastorační asistent spolupracuje s dobrovolníky ve farnostech za účelem naplňování duchovních potřeb uživatelů Charity. „Pastorační asistent Charity se jednou měsíčně setkává se zástupci dobrovolníků ze všech farností, aby se především vzájemně povzbudili a vyměnili si zkušenosti. Pastorační asistent je většinou koordinátorem Tříkrálové sbírky,⁴⁶ pečuje o koledníky, které má „nejen získat pro sbírku, ale taky je připravit, projevovat jim vděčnost a vychovávat z nich celoživotní spolupracovníky charitního díla. Provozní náklady a služební cesty asistentů Charity hradí příslušná Charita,“⁴⁷

---

⁴² VITÁSEK, KEPRT: *Pracovní náplň pastoračního asistenta v Charitě*, vydáno v Olomouci, 16. 3. 2011.

⁴³ VITÁSEK, KEPRT: *Pracovní náplň pastoračního asistenta v Charitě*, vydáno v Olomouci, 16. 3. 2011.

⁴⁴ GRAUBNER, J.: *Spolupracovníci děkana*, vydáno v Olomouci, r. 2011.

⁴⁵ GRAUBNER, J.: *Spolupracovníci děkana*, vydáno v Olomouci, r. 2011.

⁴⁶ GRAUBNER, J.: *Spolupracovníci děkana*, vydáno v Olomouci, r. 2011.

⁴⁷ GRAUBNER, J.: *Spolupracovníci děkana*, vydáno v Olomouci, r. 2011.

2.3 Možnosti aktivit pastorační služby v Charitě

Pastorační služba v Charitě může být vykonávána prostřednictvím různých pastoračních aktivit. Můžeme mezi ně zařadit rozhovory s pracovníky, dobrovolníky a uživateli Charity, besedy na různá náboženská a společenská témata, biblické hodiny, duchovní programy pro zaměstnance a uživatele Charity, vedení společných modliteb za zaměstnance (živý růženec zaměstnanců a dobrovolníků), přinášení sv. přijímání nemocným (pokud má dotyčný pověření biskupa), přímělná modlitba (osobní modlitba za konkrétní potřeby, přání a těžkosti zaměstnance Charity, dobrovolníka nebo uživatele Charity za jeho přítomnosti), povzbuzování zaměstnanců v jejich pracovní činnosti – prevence před syndromem vyhoření.

Dalšími možnostmi pastorační služby v Oblastní charitě je organizování charitních mší svatých, při kterých je vhodné při společném slavení s farností přinášet v obětním průvodu atributy charitních činností a služeb. Jiným vhodným způsobem je společná křížová cesta zaměstnanců a dobrovolníků Charity za charitní dílo spojená např. s cestou k blízké kapli v okolí Charity. Jiným způsobem může být pořádání charitativních koncertů.

Z výzkumné části této práce se dozvíme, které služby zaměstnanci Oblastní charity a Charit preferují.

2.3.1 Duchovní slovo

K běžné činnosti pastoračního asistenta patří duchovní slovo na poradách vedení Charity a dalších provozních poradách. Když mluvíme, „*jsme přítomni i svou osobností*“.⁴⁸ Jak tomu rozumět? „*O každém z nás i o našich činech se dá říci, že mají určité směřování. Cílem našeho směřování, našeho jednání jsou hodnoty, na nichž nám záleží. A zaměření našeho života hovoří svou vlastní řečí. Na lidech jde vidět „oč jim jde“ a kam směřují celým svým životem. To lidé „odečítají“ nejen z naší řeči a z řeči naší tváře, ale z celé naší osobnosti.*“⁴⁹ V podstatě to má i rozhodující vliv, jak lidé chápou to, co jim pomocí řeči svých slov, svým svědectvím sdělujeme.⁵⁰ „*Tam, kde nám jde o sdělení naděje, poselství můžeme být ve styku s různými lidmi*“⁵¹, např. „*rozdíly mezi lidmi ve věku*“,⁵² vzdělání.

⁴⁸ Srov. KŘIVOHLAVÝ, J.: *Sdílení naděje*, První vydání, Návrat domů, Praha 1997, s. 113.

⁴⁹ Srov. KŘIVOHLAVÝ, J.: *Sdílení naděje*, První vydání, Návrat domů, Praha 1997, s. 113.

⁵⁰ Srov. KŘIVOHLAVÝ, J.: *Sdílení naděje*, První vydání, Návrat domů, Praha 1997, s. 114.

⁵¹ Srov. KŘIVOHLAVÝ, J.: *Sdílení naděje*, První vydání, Návrat domů, Praha 1997, s. 114.

⁵² Tamtéž.

Pastorační asistent by měl mít na zřeteli jakou skupinu lidí má před sebou a podle toho přizpůsobit slovo na poradu. Je pravdou, že zavděčit se nelze všem a sdělováním pravdy tím méně, to platí obecně, ale jsou i Ti, kteří se umí poučit. Jedna známá říká, že ona se učí i od mladých a vytěží z toho pozitivního slova, jednání, příkladu, maximum. To považují za moudré. V uvedeném příkladu byla použita induktivní metoda, která je vhodná pro přípravu duchovního slova, protože „*postupuje od známého k tomu, co chci sdělit.*“ K přípravě duchovního slova na poradách je potřebné věnovat zvláštní pozornost, protože je jedním z neúčinnějších nástrojů pastorační práce, kdy můžeme oslovit více zaměstnanců Charity najednou a přiblížit jim principy a hodnoty Charity. Současně dáváme příklad, jak dobře jednat se zaměstnanci, kteří jsou jim podřízeni. Duchovní slovo ukončíme pozitivním přáním. Slovo pro zaměstnance by mělo být krátké, výstižné, srozumitelné, mělo by vést k zamyšlení a inspirovat k dobrému. Pastorační asistent by měl být vnitřně ztotožněný s tím, co říká, to je základní předpoklad k tomu, aby slovo oslovilo i jiné. Mezi posluchači je vhodné mít kamaráda, kamarádku, kteří budou ochotni nám sdělit svůj názor na slyšené slovo. Jedná se v podstatě o zpětnou vazbu, která je v každé profesi důležitá. Rovněž je důležité prosit o Ducha sv., jaké slovo volit. Duchovní slovo je důležitým nástrojem v pastorační službě a podporuje pravdivost hypotézy, že pastorační asistent pomáhá zaměstnancům přiblížit duchovní principy na Charitě.

2.3.2 Pastorační rozhovor

Další účinnou formou pastorační práce je pastorační rozhovor, který považujeme za nejobvyklejší a nejužívanější prostředek pastorační činnosti. „*Mnoho lidí se domnívá, že slova jsou zbytečná, že platí jen činy. K tomuto tvrzení se najde mnoho praktických důvodů. Nicméně právě při setkání s nemocí a hlavně s nemocí vleklou nebo nevyléčitelnou si uvědomíme, jak ten čin, který by nemocný nejvíce uvítal, totiž úplné odstranění nemoci a jejích příznaků, není dosažitelný. A ten, kdo pohrdá slovy, se v takové situaci cítí být zcela bezmocným a je v pokušení nemocného opustit.*“⁵³

Pastorační rozhovor reaguje na přání a potřeby zaměstnanců a uživatelů a snaží se na ně odpovídat pohledem víry na úrovni, která je dotyčné osobě blízká. Pastorační asistent si má dát pozor a vyhnout se tomu, aby uživatel či zaměstnanec byla víra vnucována.

---

⁵³ OPATRŇY, A.: *Malá příručka pastorační péče o nemocné*. Vydalo Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 1995, s. 14.

V pastoračním rozhovoru jde o to vyslechnout zaměstnance a uživatele a pomoci je přivést k nalezení svého nejlepšího spojence, kterým má být Bůh, což nevylučuje lidskou podporu. Pastorační rozhovor obsahuje psychologickou dimenzi a měl by vylučovat psychoterapeutickou dimenzi.⁵⁴ Víra má být obsažena v pastoračním rozhovoru, myslím tím víru, která dává naději, že zde člověk není na svou bolest sám. Uživatel se vždy může opřít o člověka, který je ochoten být s ním a může mu být zprostředkovatelem Boží přítomnosti a jeho zájmu o člověka v jeho utrpení a handicapu. Pastorační asistent může vhodně klást otázky, které přivedou uživatele na jiné myšlenky, např. takové, čím žil uživatel před tím, než se ocitl na lůžku, apod. Pokud má zaměstnanec Charity, či její uživatel zájem, nechat ho mluvit o těchto životních zkušenostech, zálibách. Poté společně s uživatelem poděkovat Bohu za to, jak byl s ním v životě a jak mu na něm záleží. Starý, nemocný, handicapovaný člověk by měl zakoušet ve svém srdci přijetí ze strany pastoračního asistenta. *„Pastorující nemusí a ani nemá odpovídat na všechny otázky uživatele. Některé otázky jsou spíš voláním o pomoc nebo protestem proti nežádané situaci, než slovy, na která se čeká věcná odpověď. Odpověď má být taková, aby se tazatel spíš ještě mohl zeptat, než aby se musel bránit přívalu slov.“*⁵⁵

Když v pastoračním rozhovoru odkryjeme citlivé místo, které člověka trápí, měli bychom tuto bolest s ním sdílet, v případě neodpuštění se společně s uživatelem modlit za odpuštění, tomu, kdo mu ublížil. Pokud vidíme, že uživatel nemá o to zájem, měl by pastorační asistent sám prosit, alespoň v duchu při rozhovoru za milost odpuštění pro člověka. *„Cílem rozhovoru není za prvé ani evangelizace, ani náprava morálních nedostatků, ale pomoc uživateli v situaci či stavu, který on považuje za obtížný.“*⁵⁶ Pastorující by se měl vyhnout náboženským výkladům uživateli či zaměstnanci „na míru“. Pastorační rozhovor v pastorační službě podporuje pravdivost hypotézy, že pastorační asistent pomáhá duchovně pečovat o zaměstnance a uživatele Charity a odpovídá na jejich duchovní potřeby.

---

⁵⁴ OPATRNÝ, A.: *Pastorační péče v méně obvyklých situacích I.* Pastorační středisko, 2001

⁵⁵ OPATRNÝ, A.: *Pastorační péče v méně obvyklých situacích I.*, Pastorační středisko, 2001.

⁵⁶ OPATRNÝ, A.: *Pastorační péče v méně obvyklých situacích I.*, Pastorační středisko, 2001.

2.3.3 Naslouchání

Vedle schopnosti dobře mluvit či vést pastorační rozhovor stojí stejně důležitá schopnost či vlastnost, kterou je naslouchání. „*Naslouchání je psychologickou záležitostí. Jde v něm o pochopení a porozumění toho, co slyšíme.*“⁵⁷ Když někdo někomu naslouchá, věnuje mu čas, pozornost, úctu (respekt), přátelství, prostor ve svém myšlení a cítění, důvěru, příležitost sdělit mu něco. Porozumím-li tomu, co mně někdo říká a pochopím-li, oč mu jde, pak mně to přivádí k rozhodnutí, že buď splním, co si ode mě daná osoba přeje, nebo věc zařídím jinak. Nasloucháním umožňuji další rozvíjení rozhovoru, naslouchanému plním přání mít někoho, komu se může svěřit a dávám mu najevo ochotu pomoci, tím, že si ho vyslechnu a pomohu mu hledat cestu, jak daný problém řešit. Rizika spojené s nasloucháním jsou, že můžeme být přemlouváni proti naší vůli, jsme zranitelnější v roli posluchače, protože hovořící nás může zasáhnout na citlivém místě, hovořící totiž vede a určuje téma hovoru, a kdy bude končit.⁵⁸ „*Naslouchat také znamená přijímat a nesoudit. Umění nesoudit patří k nejdůležitějším podmínkám otevřeného naslouchání.*“⁵⁹ Nasloucháním můžeme v pastoračním rozhovoru pomoci lidem v nesení jejich těžkostí, a proto bychom se měli tomuto umění učit.

2.3.4 Besedy na různá náboženská a společenská témata

Pro pastorační práci v Charitě můžeme zvolit besedy na různá náboženská a společenská témata, které může vést pastorační asistent nebo může pozvat hosta a vést besedu s ním. Jinou možností je připravit vybrané téma společně. Do besedy zařadíme téma, které zajímá zaměstnance nebo uživatele Charity, nejlépe, když si ho sami zvolí. Přitáhneme posluchače na besedu výběrem vhodného hosta a upoutejme pozvané na jeho dosavadní zkušenosti s prací, která souvisí se zvoleným tématem a jeho dosavadní kariéru.

Pro pořádání besedy je důležité připravit včas pozvánky, které by měly obsahovat informace o místě konání, „s kým“, „o čem“, a rozeslat je zaměstnancům nebo uživatelům Charity, podle toho pro koho besedu pořádáme. Setkejte se s hostem několik dní dopředu, domluvte se na délce jeho příspěvku k tématu a požádejte ho o sylabus zvoleného tématu. Dále mu sdělte očekávanou účast osob, seznamte hosta se

---

⁵⁷ KŘIVOHLAVÝ, J.: *Povídej – naslouchám*, První vydání, Návrat, Praha 1993, s. 17.

⁵⁸ KŘIVOHLAVÝ, J.: *Povídej – naslouchám*, První vydání, Návrat, Praha 1993, s. 12 – 17.

⁵⁹ VOJTÍŠEK, DUŠEK, MOTL: *Spiritualita v promáhajících profesích*, Portál, s. r. o., Praha 2012, s. 102

svými připravenými otázkami, projednejte s ním jeho požadavky na konání besedy a domluvte maximální délku besedy. Pokud se jedná o společně připravovaný program besedy, hosta a pastoračního asistenta, domluvte se na jejím obsahu a rozdělení okruhu tématu a jeho délce. Předajte hostu k poslechu DVD, které budete na besedě přehrávat nebo seznamte hosta s připravenou prezentací. Nezapomeňte na výběr vhodné místnosti pro besedu a na přípravu techniky (dataprojektor, plátno, notebook, fotoaparát, případně ozvučení a flipchart) a s dostatečným předstihem si ji vyzkoušejte. V případě očekávání většího počtu posluchačů si připravte lístečky a tužky pro případné dotazy a malý dárek pro hosta, který určitě potěší, např. květiny.

V průběhu besedy je nezbytná účast pastoračního asistenta, protože je v roli moderátora. Na začátku představte přítomného hosta. Dále vyzvěte posluchače, aby kladli otázky, předávejte jim slovo, usměrňujte debatu.⁶⁰ „*Smyslem setkání je umožnit diskuzi, proto se snažte vytvořit přátelské prostředí, kde se posluchači nebudou bát zeptat, otázky nehodnoťte či neodsuzujte. Každopádně jako moderátor nedovolte, aby se debata příliš odchýlila od zvoleného tématu. Nebojte se slušně přerušit hosta, pokud by jeho vyprávění bylo příliš rozsáhlé nebo se netýkalo daného tématu, a vrátit diskuzi zpět k tématu. Ukončeme debatu včas, není nic horšího než zcela vyčerpaný host a posluchači.*“⁶¹ Debata by se neměla proto zbytečně prodlužovat a měla by skončit v dohodnutý čas. Posluchače můžete vyzvat k položení poslední otázky, besedu poté ukončete a rozlučte se s hostem, poděkujte za jeho příspěvek a čas a předajte připravený dárek.⁶²

Uvedená pravidla jsou doporučená, nikoliv závazná. V praktické části mohli zaměstnanci Charity přiřadit „číslnou“ preferenci k této pastorační aktivitě.

2.3.5 Biblické hodiny

Biblické hodiny v Charitě by měly být především pro její zaměstnance, kteří se chtějí více dozvědět o Písmu sv., např. více porozumět Božímu slovu. Biblická hodina může probíhat společnou četbou předem vybraných úryvků Písma sv. a poté rozebráním textu, např. co koho oslovilo. Může následovat položení otázky, jestli má někdo právě takovou osobní zkušenost s Bohem nebo podobnou zkušenost ze života s osobami blízkými

---

⁶⁰ Člověk v tísni [online]. *Jak připravit projekci s besedou*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.jedensvetnaskolach.cz/index2.php?id=650> >

⁶¹ Člověk v tísni [online]. *Jak připravit projekci s besedou*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.jedensvetnaskolach.cz/index2.php?id=650> >

⁶² Člověk v tísni [online]. *Jak připravit projekci s besedou*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.jedensvetnaskolach.cz/index2.php?id=650> >

s kterými žije v rodinném prostředí, či se spolupracovníky ve službě. Položme také otázku, co si účastníci biblických hodin myslí, co nám chce Bůh skrze konkrétní slovo, které jsme četli, říct apod. Pastorační asistent se má učit ve spolupráci s knězem přeložit slovo Boží do současného jazyka a aplikovat ho na současnou dobu. „*Bůh si nijak nelibuje v abstraktních pojmech, důležité věci zpravidla vyjadřuje příběhem*“.⁶³ Slovo Boží by mělo být zaměstnancům Charity podané jednoduchou a srozumitelnou formou a mělo by je vést k bližšímu vztahu s Bohem. Výzkumná část uvede preference respondentů pro tuto pastorační činnost v Charitě.

2.3.6 Duchovní programy pro zaměstnance a uživatele Charity

Duchovní programy pro zaměstnance a uživatele jsou často užívanými aktivitami v pastorační činnosti v Charitě. Pomocí těchto duchovních programů pomáhá pastorační asistent uspokojovat duchovní potřeby zaměstnanců a uživatelů Charity. Mezi takové programy můžeme zařadit témata týkající se období liturgického roku advent, Vánoce, doba postní, Velikonoce a různých způsobů jejich slavení ve světě. Dalšími duchovními programy může být představení místních patronů příslušné Charity nebo svatých, kteří měli bližší vztah k charitnímu dílu. Můžeme samozřejmě připravit program o světcích, jehož život uživatele či zaměstnance zajímá nebo je blízký našemu národu. Jinými tématy mohou být například misie, duchovní péče o nemocné a další. Do těchto duchovních programů můžeme zařadit i organizaci mší sv. např. obětované za živé i zemřelé uživatele služeb, zaměstnance a jejich rodiny, křížovou cestu spojenou s výšlapem k blízkému poutnímu místu v okolí Charity, které jsem uvedl v kapitole 2.3 v odstavci další možnosti pastorační činnosti. Duchovní programy čerpají pastorační asistenti z představených programů pozvaných školitelů v rámci společného setkávání pastoračních asistentů s prezidentem Charity a z různých absolvovaných seminářů laděných pastoračně. Duchovní programy mohou pastorační asistenti připravit i na zvolené téma, které je jim blízké a považují ho za vhodné pro zaměstnance a uživatele Charity, apod. Z výzkumné části této práce se dozvíme preferenci respondentů této aktivity v Charitě.

---

⁶³ OPATRŇY A.: *Cesty pastorační v pluralitní společnosti*. Vydalo Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, 2006, s. 42.

2.3.7 Vedení společných modliteb za zaměstnance i uživatele Charity

K Charitě a k její službě trpícím a handicapovaným patří neodmyslitelně modlitba, která odevzdává charitní dílo do Božích rukou, zvláště pak všechny její zaměstnance a uživatele. Ideálním stavem je, když mezi zaměstnanci a uživateli (např. v pobytových zařízeních) vzniknou malé skupinky na každém středisku Charity, které jsou ochotny se scházet pravidelně k modlitbě. Malá skupinka zaměstnanců nebo uživatelů může vytvářet malá společenství modlitby, „*což je společenství čítající optimálně kolem osmi lidí, nejvýš deset až dvanáct, jehož členové mají užší osobní vazby*“⁶⁴, v Charitě to může být i více lidí (velká střediska čítající více zaměstnanců, např. pečovatelská služba) scházejících se za účelem modlitby. Jednou z možností je modlit se živý růženec. „*Vždy 20 lidí se spojuje do jediné růže, která je tvořena z 20ti tajemství (růženec radostný, bolestný, slavný a růženec světla). Členové živého růžence se zavazují denně k modlitbě jednoho předem určeného desátku, který se po měsíci mění. Skupinka živého růžence se tak denně pomodlí celý růženec.*“⁶⁵ V Charitě můžeme zvolit samozřejmě méně organizovanou formu modlitby. Živý růženec je vhodný spíše pro zaměstnance Charity, kteří mají zájem věnovat více času modlitbě za její zaměstnance a uživatele. Na Charitě úplně postačí scházení se ve skupinkách ke společné modlitbě Anděl Páně. Mimo těchto modliteb je možné modlit se nověnu k Duchu svatému a další modlitby uznané církví. Ve farnostech se věřící mají rovněž modlit za dílo Charity. Pastorační asistent může požádat věřící prostřednictvím kněží ve farnostech o pravidelné modlitby za Charitu, protože díky ní církev naplňuje svou službu diakonie, to je služba lásky ve světě.⁶⁶

2.3.8 Přinášení sv. přijímání nemocným

Přinášet sv. přijímání nemocným a starým lidem, můžou ti pastorační asistenti Charit olomoucké arcidiecéze, kteří mají příslušné pověření k této službě od Arcibiskupství olomouckého, o které zpravidla pro laika žádá příslušná farnost, na jejímž území se nemocní nacházejí. Pastorační asistent Charity má mít k dispozici přehled o uživateli Charity. „*Je dobré mít přehled o starých a nemocných lidech i kvůli přijetí svátostí.*“⁶⁷ Tato služba v Charitě je přínosná především v pobytových zařízeních Charity, zvláště

⁶⁴ OPATRŇY A. [online]. *Malá společenství*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.pastorace.cz/Tematicke-texty/1-Mala-spolecenstvi.html>>.

⁶⁵ Stepa [online]. *Modlitba živého růžence*. 2012[cit. 2012-10-17]. Dostupné z WWW: <<http://otazky.vira.cz/otazka/Modlitba-ziveho-ruzence-26.html>>.

⁶⁶ Srov. MICHAEL MARTINEK a kol.: *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Vydal JABOK - Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, 2008, kap. 2.2., s. 19.

⁶⁷ Srov. ČBK: *Charitativní služba církve. Pastorační péče o charitu*, vydala ČBK, Praha 2005, s. 6.

v těch, kde není ve výslužbě kněz nebo nepracují v nich řádové sestry. Pastorační asistent si může pro modlitební společenství uživatelů, kteří mají zájem přijmout eucharistii připravit duchovní slovo, které věřící povzbudí a posílí ve víře. Poté pastorační asistent po náležitých úkonech, tj. kajícnost, může být i čtení slova Božího, modlitba Páně, Beránku Boží, pozdvihování eucharistie, podá přítomným sv. přijímání. Je možnost přinášet sv. přijímání i k uživatelům Charity do jejich domácností. Ideálním řešením je, když jsou ve farnosti osoby, které mají pověření arcibiskupa k této službě a pastorační asistent zkontaktuje pana faráře příslušné farnosti, případně tyto osoby a předá jim jména uživatelů Charity, kteří mají zájem přijímat eucharistii a oni tuto službu následně vykonají. Z výzkumné části této práce zjistíme, jaký důraz je respondenty kladen na tuto pastorační službu Charitě.

2.3.9 Přímluvná modlitba

V této kapitole budeme definovat, termín přímluvná modlitba a její význam v práci pastoračního asistenta. „*Přímluvná modlitba je projevem naší víry v Boha a lásky k bližnímu. Naší víry, protože přímluvou vyjadřujeme, že Bůh může a chce pro druhého vykonat dobro neskonalé větší, než jakého je schopen člověk. A je projevem lásky, protože chceme-li pro druhého skutečně jen to nejlepší, nemůžeme vynechat dobro, které pramení z Boha a jeho moci.*“⁶⁸ S našimi tělesnými nemocemi si většinou poradíme tím, že je vyležeme, vypotíme, užijeme osvědčený lék. Jsou i jiné problémy, které jsou charakteru psychického jako např. deprese, ty můžeme řešit návštěvou u psychiatra nebo problémy životních vztahů, s kterými můžeme navštívit psychologa. Jsme tedy odkázáni na pomoc druhých, v případě vážnějších nemocí se obracíme na odborníka specialistu v daném oboru. Podobně je to i s problémy našeho nitra nebo-li srdcem. Křesťan má hledat na prvním místě vždy řešení své situace u Boha - Ježíše.⁶⁹

„*Přímluvná modlitba je způsob, kterým mohu vše, co mne v životě tíží, s čím si nevím rady odevzdat Bohu, aby se toho ujal a mohl můj život proměnit. Skrze přímluvnou modlitbu si můžeme hlouběji uvědomit, že si často nestačíme sami a potřebujeme pomoc druhých lidí. Už sv. Jakub ve svém listu říká: „Vyznávejte hříchy jeden druhému a modlete se jeden za druhého, abyste byli uzdraveni. Velkou moc má vroucí modlitba spravedlivého“*“⁷⁰ (Jak

⁶⁸ Františkánské misie [online]. *O přímluvné modlitbě*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.frantiskanskemisie.cz/modlitby>>.

⁶⁹ Sadílek, J. Františkánské misie [online]. *O přímluvné modlitbě*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.frantiskanskemisie.cz/modlitby>>.

⁷⁰ Sadílek, J. Františkánské misie [online]. *O přímluvné modlitbě*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.frantiskanskemisie.cz/modlitby>>.

5,16). Kateřina Lachmanová obdobně ve své knize *Síla přímolvné modlitby* uvádí tajemství, kterými se dotýkáme tématu přímolvné modlitby, jsou to „*tajemství těla Kristova, modlíme-li se za sebe navzájem, uvědomujeme si, že jsme všichni napojeni tajemným způsobem na Krista a tím jsme spojeni i mezi sebou,*“⁷¹ další je „*tajemství zla, tajemství hříchu, bolesti a utrpení všeho druhu. V přímolvné modlitbě vlastně vždycky vstupujeme do zápasu proti nějaké formě zla a nedostatku, vždycky půjde o zápas mezi královstvím světla a královstvím tmy.*“⁷² (srov. Kol 1,13). Dále se jedná o „*tajemství naší spoluúčasti na spáse světa. Není nic chladnějšího než křesťan, který se nezajímá o spásu svých bližních, prohlásil kdysi sv. Jan Zlatouústý. Možná by Pán Bůh mohl udělat všechno sám, ale evidentně nechtěl, rozhodl se mnohé udělat i skrze nás a s námi.*“⁷³ Posledním tajemstvím je „*tajemství Krista – prostředníka mezi Bohem a člověkem.*“⁷⁴

Přímolvnou modlitbu budeme v Charitě chápat jako osobní modlitbu za konkrétní potřeby, přání a těžkosti zaměstnance Charity, dobrovolníka nebo uživatele Charity za jejich přítomnosti. Přímolvnou modlitbou se většinou přímolvují 2 přímolvci za jednoho člověka, nebo se se jí společně modlí skupinky křesťanů, ale je možné přímolvovat se i sám. Službou přímolvné modlitby by měl sloužit v Charitě jen ten, kdo má sám zkušenost s přímolvnou modlitbou, pastorační asistent by ji neměl konat sám ze sebe. Měl by buď sám být členem přímolvného společenství, které se schází k této modlitbě, například před eucharistií nebo by měl být k této službě pověřen příslušnou církevní autoritou. Ve výzkumné části této práce mohli respondenti vyjádřit své preference pro tuto pastorační službu.

2.3.10 Prevence před syndromem vyhoření

Syndrom vyhoření je dnes velmi používaný termín napříč všemi profesemi. Je to „jakési vyčerpání“ lidské psychiky, spočívající ve stále se opakující práci. Člověk jakoby přestával vidět smysl práce, kterou vykonává. Jaro Křivohlavý ve své knize *Hořet, ale nevyhořet* definuje pracovní prostředí, které příznivě působí jako prevence syndromu vyhoření. Jedná se například o jasné stanovení úkolů, důslednou zpětnou vazbu,

---

⁷¹ Lachmanová, K.: *Síla přímolvné modlitby*, vydalo Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, r. 2007, s. 11.

⁷² Lachmanová, K.: *Síla přímolvné modlitby*, vydalo Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, r. 2007, s. 16.

⁷³ Lachmanová, K.: *Síla přímolvné modlitby*, vydalo Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, r. 2007, s. 15.

⁷⁴ Lachmanová, K.: *Síla přímolvné modlitby*, vydalo Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, r. 2007, s. 18.

flexibilitu ve smyslu i naslouchajícího a reagujícího vedení na podněty, umožnění kompletních činností pro pracovníka, uznání, obohacení práce o společenské soužití, rozvinutá spolupráce na pracovišti místo rivality, pracovní prostředí.⁷⁵ Pastorační asistent nemůže vzhledem ke kompetencím přímo ovlivnit pracovní podmínky v materiální rovině ani způsob řízení práce na střediscích Charity, ale může aktivně projevovat zaměstnancům Charity uznání při poradách, povzbuzovat je v jejich činnosti při osobních setkáních a může projevovat zájem o jejich službu. Podporovat psychiku zaměstnanců může také tím, že poukazuje na přínos práce, kterou v Charitě vykonávají, např. jak pomáhají nemocným, handicapovaným a starým lidem, kteří jejich pomoc potřebují. Podle uvedené definice pracovního prostředí a zavedení činností prevence syndromu vyhoření, nemá pastorační asistent mnoho způsobů, jak zaměstnancům pomoci zabránit syndromu vyhoření. Pastorační asistent může převzít zkušenosti od těch, co prožili syndrom vyhoření a užít je v prevenci před syndromem zaměstnanců v Charitě. Jaro Křivohlavý uvádí ve výše jmenované knize příklad duchovního Daniela Hezcko, který sám prožil hluboké vyhoření v celé jeho šíři. Poté popsal následující kroky, které mu pomohly dostávat se ze syndromu vyhoření.⁷⁶ *„Člověk by se neměl bát o sobě slyšet pravdu, měl by si nechat poradit od lékařů, řídit se radami přátel i odborníků. Věřit raději zjevením v Písmu sv. o životě, naději a Boží lásce než svým negativním pocitům, změnit životosprávu, to je zdravě jíst, sportovat a odpočívat. Počítat s tím, že léčba bude trvat dlouho, a že se propady budou vracet, nezústat se svými myšlenkami sám, ale současně omezit kontakty s lidmi jen na ty občerstvující. Nic nevyčítat Bohu, nepěstovat sebelítost, ale držet se klíčových biblických zaslíbení.“*⁷⁷ Ve výzkumu mohli respondenti preferovat i tuto službu, kterou může vykonávat pastorační asistent ve vztahu k zaměstnancům Charity.

---

⁷⁵ Křivohlavý, J.: *Hořet, ale nevyhořet*, 1. vyd. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 2012, s.175

⁷⁶ KŘIVOHLAVÝ, J.: *Hořet, ale nevyhořet*, 1. vyd. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 2012, s. 93

⁷⁷ Křivohlavý J.: *Hořet, ale nevyhořet*, 1. vyd. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 2012, s.93

3 Vztahy pastoračního asistenta k okolí

V této kapitole se budu zabývat vztahy pastoračního asistenta k okolí. Okolím budu rozumět zaměstnance a uživatele Charity, kněze, farnosti, církevní neziskové organizace, jiné křesťanské církve a v neposlední řadě vztah pastoračního asistenta k Bohu.

3.1 Vztah pastoračního asistenta k zaměstnancům a Kodex Charity ČR

Pastorační péči vůči pracovníkům Charity charakterizuje Benedikt XVI. „*kromě odborné přípravy tito pracovníci potřebují také a především formaci srdce. Je třeba přivádět tyto pracovníky k onomu setkání s Bohem a Kristem, které by v nich probouzelo lásku a otevíralo jejich duši druhému, takže láska k bližnímu pro ně už nebude přikázání uložené, tak říkajíc zvenku, nýbrž důsledek vyplývající z jejich víry, která se stává účinnou v lásce.*“⁷⁸ Zaměstnanci Charity představují největší hodnotu Charity, protože jsou jejím živým organismem. Charitní dílo se uskutečňuje právě skrze činnost těch, kteří se rozhodli sloužit potřebným. R. Zerfaße považuje pracovníky Charity především za pomáhající, kteří se cítí být osloveni nouzí a utrpením jiných lidí a chtějí něco s touto nouzí a utrpením udělat.⁷⁹ V brožuře Charitativní služba církve se uvádí „*Všichni zaměstnanci a dobrovolníci, pokud mají naplňovat základní principy a cíle Charity, musí být trvale vzděláváni a formováni, aby jejich služba lidem v nouzi byla službou Krista v duchu evangelia. Profesní vzdělávání a duchovní formace se mají navzájem doplňovat.*“⁸⁰ Další požadavky na pracovníky Charity jsou „*charitní pracovníci mají vytvářet dobré vzájemné vztahy, postavené na křesťanské lásce. Charita nemá být do sebe zavřeným, ale otevřeným společenstvím lidí, kteří spolu nejen pracují, ale také vytvářejí radostné ovzduší důvěry a vzájemného sdílení. Radostná služba je výsledkem prakticky žité víry. Dobrý kolektiv je pak pro pracovníky povzbuzením a posilou v náročné službě, ale též dobrým svědectvím pro okolí.*“⁸¹ Pastorační asistent v Charitě by měl vyhledávat společnost zaměstnanců při různých příležitostech. Mohou jimi být neformální

⁷⁸ Srov. BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est*. Paulínky: Praha, 2006, čl. 31.

⁷⁹ OPATRŇÝ, M.: *Charita jako místo evangelizace*, vydavatel Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, r. vydání 2010, s.12.

⁸⁰ Srov. ČBK: *Charitativní služba církve. Pastorační péče o charitu*, vydala ČBK, Praha 2005, s. 11.

⁸¹ Srov. ČBK: *Charitativní služba církve. Pastorační péče o charitu*, vydala ČBK, Praha 2005, s. 12.

společenské akce v přírodě, posezení, setkání na závěr roku, adventní posezení, programy středisek, otevřené dveře na střediscích Charity apod. Pastorační asistent by měl vyhledávat komunikaci se všemi zaměstnanci, kteří o to stojí. Zaměstnanec by měl vědět, že Charita poskytuje duchovní péči, a že si může, i když považuje víru za soukromou záležitost, o těchto věcech s pastoračním asistentem Charity popovídat. „*Současný stav společnosti omezuje výběr charitních pracovníků natolik, že není realistické mít všechny pracovníky zakotvené v církvi. Všichni pracovníci by však měli být zakotveni alespoň v křesťanských principech a formováni k obecným lidským hodnotám.*“⁸² Přijetí křesťanského zaměření Charity má znamenat přijetí cesty, k níž se hlásí Charita ČR a její organizační složky. Na této cestě může s prohlubujícím se chápáním poslání Charity také růst identifikace zaměstnance Charity s jejím ideálem vycházejícím z evangelijního poselství, z něhož vychází charitní dílo. Je potřeba, aby se pastorační asistent naučil jednat s těmi, kdo se identifikují jen s některými prvky či částmi charitního díla. S částečnou identifikací je třeba počítat nikoli jako s ideálem, ale jako s realitou. Nejde zde o to, že v situaci, kdy křesťanů v Charitě ubývá, bude vedení Charity vděčno za každého zaměstnance křesťana na úkor jeho profesionální kvality. Jde právě o věrnost poslání Charity a jejímu evangelijnímu poselství, přesněji o věrnost Ježíšovu pedagogickému stylu.⁸³ A aby mohl být někdo něčemu věrný, musí to nejprve poznat, v našem případě ono evangelijní poselství, z něhož vychází Charita a její poslání a přijmout ho v postoji svého srdce a rozumu.

Jedním z prvních vztahů, které může pastorační asistent se zaměstnanci navázat je vztah prostřednictvím výkladu Kodexu Charity ČR, který přibližuje poslání, cíle, zásady a hodnoty Charity jako takové a kterými se charitní služby řídí. Výklad Kodexu Charity ČR je možné uspořádat formou besedy, přednášky, osobního rozhovoru s jednotlivcem. Doporučuji zvolit formu besedy, během které se mohou navzájem poznat zaměstnanci z různých středisek. Připravíme-li malé pohoštění, vytváří se i atmosféra přátelského a pohostinného prostředí. Kodex Charity ČR je ideálem charitní služby, ke kterému Charita směřuje, a který se má aplikovat na konkrétní pracovní prostředí. Kodex Charity ČR má být podporou každého zaměstnance a má mu umožnit se lépe orientovat a pochopit význam charitní a sociální či zdravotní služby, tedy charitního díla a identifikovat se s ním, nebo z Charity odejít. Kodex Charity ČR má 2 základní funkce. První funkcí je sdělení směrem ven, který představuje nástroj komunikace s partnery (jiné

---

⁸² Srov. ČBK: *Charitativní služba církve. Pastorační péče o charitu*, vydala ČBK, Praha 2005, s. 11.

⁸³ Srov. OPATRŇY A.: *Cesty pastorační v pluralitní společnosti*, vydalo Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2006, s. 5.

organizace věnující se sociální a zdravotní službě apod.) a druhou funkcí je sdělení dovnitř, které chápeme jako prostředek identifikace spolupracovníků, východisko vlastního pojetí a rozvoje kvality.⁸⁴ Zjednodušeně řečeno Kodex Charity ČR je komunikačním nástrojem uvnitř i vně Charity. Zaměstnancům po skončení výkladu Kodexu Charity ČR, říkám, že když si nebudou vědět někdy ve své práci s něčím rady, aby se nebáli vzít do ruky Kodex charity ČR a třeba právě v něm naleznou radu ke své práci či odpověď na svou otázku.

3.2 Vztah pastoračního asistenta k uživatelům

Pastorační péči vůči uživatelům charakterizuje následující výměr: „*pastorační péči v širším slova smyslu rozumíme takové jednání s člověkem, ve kterém ho respektujeme v jeho jedinečnosti, přistupujeme k němu z pozice věřících křesťanů, doprovázíme ho v jeho obtížích, nemoci, utrpení či umírání a pomáháme mu k lidsky důstojnému zvládnutí jeho životní situace včetně smrti, a to na jemu dostupné úrovni víry s perspektivou jejího možného rozvoje.*“⁸⁵

U pastoračního asistenta vztah k uživatelům představuje zájem o člověka s jeho smutkem a úzkostí, s jeho nemocí, s jeho stářím, s jeho handicapem tělesným, mentálním a duševním či s jeho asociálním chováním. Opravdové a důsledné žití křesťanství nutně vede ke starosti o druhého člověka, mezi jejíž základní prvky vždy patřila a patří diakonia. K navazování těchto vztahů pastorační asistent navštěvuje pastorační asistent uživatele Charity, někdy stačí, obyčejné „Jak se daří?“ a uživatelé sami vychrlí své pocity a zájmy, v této chvíli má pastorační asistent pokud je to jen trochu možné, naslouchat a věnovat mu svůj čas, stačí po dobu vymezenou např. 5 minut, ale především být v tu chvíli jen pro něho. Jinými slovy, má mu věnovat své srdce po vymezený čas a potom si ho vzít zpět, aby ho mohl věnovat dalšímu uživateli. Jindy zase věnujeme uživatelům delší společný čas, kdy si pastorační asistent připraví program pro uživatele ať už je to přiblížení liturgické doby, program zaměřený na poznání uživatelů navzájem nebo společný rozhovor na vybrané téma. Charitní, sociální a zdravotní služba má široké spektrum uživatelů, jak vyplývá z první věty tohoto textu a není v silách pastoračního

---

⁸⁴ ACHO : DOLEŽEL, J. [online]. *Kodex – úvodem*. Prezentace pro setkání ředitelů Charit v Arcidiecézi olomoucké a jejich zástupců na Velehradě 13-15.10.2009. [cit. 2012-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.acho.caritas.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=271:kodex-velehrad&catid=149:rada-pro-pastoraci&Itemid=169>

⁸⁵ Srov. OPATRŇNÝ A.: *Pastorační péče v méně obvyklých situacích část I.*, vydalo Pastorační středisko: Praha 2001

asistenta uspokojit všechny uživatele a ne na všechny skupiny je možné se pastoračně zaměřit, protože je plýtváním sil, tam, kde uživatel nemá zájem. Lépe je se zaměřit na ty uživatele, které duchovní péči vyhledávají a jim se více věnovat.

Pastorační a sociální práce jsou disciplíny, které si pomáhají vzájemně naplňovat své cíle. Člověk je bytost komplexní a mnohdimenzionální. Jak už jsem uvedl v kapitole 2.1, můžeme člověka chápat jako biologickou, psychologickou, sociální a spirituální jednotu, přičemž každá z těchto dimenzí je předmětem reflexe vymezených odborných disciplín. Dimenze biologická popisuje především fyzickou stránku člověka, zabývá se jeho fyzickými možnostmi a omezeními, je předmětem medicíny a přírodních věd, psychologická si všímá duševní stránky člověka, jeho prožívání věcí, emocí, motivací, zájmů, sebehodnocení, poznávání je předmětem psychologie a psychoterapie, sociální dimenze se zabývá vztahy mezi jedinci, mezi skupinami jedinců, procesy ve skupinách a v rámci vztahů a procesů se zabývá i sociálním fungováním jedince v jeho sociálním prostředí, jejím předmětem se zabývá sociologie, sociální práce a spirituální dimenze se zabývá myšlením člověka, otázkami smyslu skutečností, otázkami, které člověka přesahují (otázky jeho původu, smyslu, vztahy) je předmětem filozofie a teologie. Vzhledem k tomu, že člověk tvoří jednotu, můžeme předpokládat i vliv každé z vědních disciplín na všechny ostatní lidské dimenze. Z toho vyplývá, že jednotlivé odborné disciplíny mohou v jiných dimenzích, než těch, které jsou předmětem jejich vlastního zkoumání, pomoci i uškodit. Vzhledem k jednotě, kterou člověk tvoří, přes veškerou snahu ani nerozlišíme, zda pastorační práce pomohla člověku v jeho sociálním fungování anebo práce sociálního pracovníka mu umožnila otevření se transcendentnu. Tímto pohledem můžeme pastorační a sociální práci chápat jako disciplíny, které se vzájemně doplňují a ovlivňují si i své cíle vzájemně.

3.3 Vztah pastoračního asistenta ke kněžím

Kněz (jáhen) při promluvách a katechezích farníky vychovává ke vnímání potřeb trpících, starých a nemocných lidí, k umění vcítit se do jejich utrpení a bolestí. Inspirací pro kněžské jednání může být např. sv. Vincenc, když ve farnosti onemocněla celá jedna rodina, požádal farníky, aby jim pomohli a organizoval další péči o nemocné a trpící lidi a stal se zakladatelem moderní charitativní péče.⁸⁶ Podle Kodexu kanonického práva CIC 1983, kán. 528 § 1) má farář ve farnosti podporovat „*činnost, kterou se rozšiřuje duch*

---

⁸⁶ Srov. ČBK: *Charitativní služba církve. Pastorační péče o charitu*, vydala ČBK, Praha 2005, s. 5.

evangelia do oblasti sociální spravedlnosti a má se věnovat spolu s věřícími, aby se poselství evangelia dostalo i k těm, kteří přestali žít podle náboženství nebo nevyznávají pravou víru.“ Dokument Kongregace pro klérus z 22. 2. 1998 „Směrnice pro službu a život trvalých jáhnů“ obsahuje kapitolu Charitativní služba (č. 37 – 38), kde se uvádí, že trvalí jáhnové se mají věnovat především úkolů charitativním a administrativním. Mají „zvláštní pozornost věnovat těm, kteří nejvíce trpí“ a „vykonávat jménem hierarchie charitativní a správní povinnosti, jakož i díla sociální služby.“⁸⁷ Katechismus katolické církve v článku 2422 uvádí „Sociální nauka církve tvoří jeden celek učení církve, který se rozvětňuje tou mírou, v jaké církev podává výklad událostí v průběhu dějin ve světle celkového pojetí slova zjeveného Ježíšem Kristem a za přispění Ducha svatého“.⁸⁸ „Toto učení se stává tím přijatelnější pro lidi dobré vůle, čím více projevuje svou účinnost v jednání věřících.“⁸⁹ Pastoračního asistenta bychom v přeneseném slova významu mohli nazvat alternativou pro povolání trvalého jáhna. V rámci charitní služby má spolupracovat s kněžími farností příslušného děkanátu, na jejichž území se Charita nachází. Pastorační asistent se za tímto účelem zúčastňuje děkanátních rad, kde podává informace o příslušné charitní činnosti, navrhuje spolupráci, žádá o pomoc např. se zajištěním Tříkrálové sbírky, Postní almužny. Kněžím děkanátu může nabídnout služby Charity, např. přímou pomoc lidem v nouzi a upozorní na ty, kteří pomoc zneužívají.

3.4 Vztah pastoračního asistenta k farnostem

Charita je nedílnou součástí církevní struktury⁹⁰ a charitativní služba patří do farnosti a je její vizitkou. Některý z farníků pak může převzít ve farnosti zodpovědnost za sociální oblast.⁹¹ Pastorační asistent Oblastní charity či Charity má být „spojkou“ mezi Charitou a farnostmi příslušného děkanátu, ve kterém Charita realizuje činnost. Farnost je společenství věřících zřízené biskupem. Do farnosti mimo jiné skupiny (např. pravidelní účastníci bohoslužeb, pokřtění, i když jsou nepraktikující), patří aktivní věřící, ochotní se zapojit a pomáhat.⁹² Ve vztahu k Charitě za ně můžeme považovat členy charitní rady,

---

⁸⁷ KONGREGACE PRO KLÉRUS: *Směrnice pro službu a život trvalých jáhnů*, č. 38. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2002.

⁸⁸ Srov. Jan Pavel II.: *Encyklika o starosti církve a sociální otázky Sollicitudo rei socialis*, č. 1,41. Praha, Zvon, 1996.

⁸⁹ *Katechismus katolické církve*, č. 2422, vydal Zvon, Praha 1., 1995.

⁹⁰ Srov. ČBK: *Charitativní služba církve. Pastorační péče o charitu*, vydala ČBK, Praha 2005, s. 13.

⁹¹ Srov. ČBK: *Charitativní služba církve. Pastorační péče o charitu*, vydala ČBK, Praha 2005, s. 5.

⁹² Srov. GRAUBNER J.: *Jak si představují farnost dnes*, vydala Matice cyrilometodějská s. r. o., Olomouc

koledníky při Tříkrálové sbírce, pomocníky při zajištění Postní almužny ve farnosti, všechny, kdo pečou vánoční cukroví pro osamocené, potřebné a nemocné, podporovatele papežského misijního díla, např. pečením misijního koláče, pořádáním charitativních koncertů, prodejem adventních věnců apod., dále za ně považujeme „pletačky“, sběratele brýlí, dobrovolníky z řad farníků např. v charitním skladu – „šatníku“, při pořádaných akcích jako Den Charity, zdravotníky, případně doprovázející osoby na invalidním vozíku na mši sv. v neděli, informatory o akcích Charity ve farnosti nebo dobrovolníky, kteří navštěvují nemocné a čtou jim z Písma sv., z náboženské a jiné literatury nebo se s nimi modlí. Mezi pasivně pomáhající můžeme zařadit všechny dárce, kteří podporují charitního dílo. Dobré řešení, jak zefektivnit spolupráci Charity a farnosti vidím v tom, že jednotliví zaměstnanci Charity odpovídají na duchovní potřeby uživatelů tím, že je nahlásí vedoucímu a ten poté předá informaci pastoračnímu asistentovi, který tuto informaci předá farnosti, a kooperačně s farností zařídí konkrétní duchovní potřebu uživateli Charity. Za tímto účelem je vhodné vytvořit síť dobrovolníků ve farnosti, např. apelování na pastorační rady farnosti, Charita má mít jednoho zástupce v pastorační radě farnosti,⁹³ aby se těmito potřebami uživatelů Charity, které nepochybně patří ke službě církve, zabývali a pomohli najít ve farnosti dobrovolníky, nejlépe z řad pasivních věřících a oslovili je a pozvali k této službě. Tito dobrovolníci mohou být formálně zastřešeni dobrovolnickým centrem Charity, které jim poskytne určité výhody jako je např. úrazové pojištění v rámci výkonu služby. Domnívám se, že spolupráce farnosti a Charity a vzájemná podpora je důležitá pro posílení tří hlavních úkolů církve, kterými je martyria (svědectví, zvěstování Božího slova), leiturgia (bohoslužba) a diakonia (služba lásky, charita).⁹⁴

3.5 Vztah pastoračního asistenta k jiným křesťanským neziskovým organizacím

Křesťanské neziskové organizace se hlásí svým posláním ke křesťanským zásadám a principům. Mezi takové organizace, které s Charitou mohou spolupracovat nebo spolupracují, můžeme zařadit např. diakonii, Maltézskou pomoc, Centrum pro rodinu, OREL a další. Organizace mají společného ducha víry, který chce pomáhat lidem v jejich

---

2005, s. 12 – 14.

⁹³ Srov. ČBK: *Charitativní služba církve. Pastorační péče o charitu*, vydala ČBK, Praha 2005, s. 9.

⁹⁴ Srov. MARTINEK, M. a kol.: *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Vydal JABOK - Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, 2008, kap. 2.2.

zdravotních a sociálních potřebách či doprovázet rodinu na její cestě nebo pro ně připravovat duchovní, vzdělávací a formační programy či sportovní aktivity. Pastorační asistent může spolupracovat s těmito organizacemi např. při řešení poskytnutí služby, kterou Charita neposkytuje, za účelem pořádání přednášek v oblastech společenských, křesťanských a jiných. Organizace dále mohou společně pořídat benefiční koncerty, vzájemně se informovat o svých aktivitách, podporovat se účastí na nich. Ve výzkumné části diplomové práce uvádím ve vyhodnocení možnosti spolupráce Charity s jinými křesťanskými neziskovými organizacemi a jejím případným uchopením v praxi.

3.6 Vztah pastoračního asistenta k jiným křesťanským církvím

V dnešní době se v církvi hodně mluví o ekumenismu. V ekumenismu jde o jednotu mezi všemi křesťany. „*Kristus Pán totiž založil církev jednu a jedinou, a přesto se více křesťanských společností vydává před lidmi za pravé dědictví Ježíše Krista.*“⁹⁵ Ježíš prosil svého Otce, „*aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal. Slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jsme jedno.*“⁹⁶ (J 17,21-22). I když Charita je zdánlivě vzdálena těmto církvím svým posláním, může vzniknout spolupráce např. při zajišťování koledníků Tříkrálové sbírky s členy farních sborů Českobratrské církve evangelické nebo jiné křesťanské církve v okolí Charity. Pastorační asistent může komunikovat s křesťanskými církvemi za účelem vzájemné pomoci a podpory při šíření charitního díla.

3.7 Vztah pastoračního asistenta Charity k Bohu a pojetí hodnot v charitní službě

Pastorační asistent a jeho vztah k Bohu je do značné míry formován pastorační službou, která mu byla v Charitě svěřena sídelním biskupem arcidiecéze Olomoucké. Pastorační asistent je ve službě formován duchovními cvičeními, které jsou povinné pro všechny pastorační asistenty, kterých se společně zúčastňují pod vedením prezidenta Arcidiecézní charity Olomouc. Další způsob formace pastoračních asistentů

---

⁹⁵ KATOLICKÁ CÍRKEV. biskup Pavel [online]. *Dekret o ekumenismu z roku 1964*. 2012[cit. 2012-11-14]. <http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decree_19641121_unitatis-redintegratio_cs.html>.

⁹⁶ *Bible*, 2. Vyd. Praha: Zvon, 1991. 285 s. ISBN80-7113-009-5 (J 17,21-22)

probíhá při pravidelných schůzkách pastoračních asistentů rovněž pod vedením prezidenta ACHO. Formace pastoračních asistentů vychází z evangelijní zvěsti: „*Bůh je láska*“⁹⁷ (1 J 4,8). „*Agapé, láska, která k nám proudí z Ježíšovy smrti a naplňuje naše srdce, se chce projevit též v našem životě. Chce se projevit v naší lásce k Bohu a k bližnímu. Ale je víc než jednání. Je to bytí. Je to nové bytí v Kristu. Je to nejhlubší smysl a naplnění všeho bytí*“.⁹⁸ Pastorační asistent ve své službě bližnímu má přijímat z této Lásky Boha, která je milosrdná, dává se a soucítí s bližním v jeho utrpení. V Kodexu Charity ČR se uvádí „*Láska je pro Charitu svrchovaná hodnota, která dává všem ostatním hodnotám jejich smysl a správnou míru. Má být charakteristickým prvkem kvality všech charitních služeb a procesů. Charita je přesvědčena, že pouze dobrotivá a milosrdná láska je schopna naplnit nejhlubší tužby člověka. Láska je proto východiskem základní spirituality charitního pracovníka bez ohledu na jeho duchovní orientaci*“.⁹⁹

Z výzkumné části této práce se dozvíme, kterou hodnotu „láska“, „pravda“, „svoboda“ a „spravedlnost“¹⁰⁰ uvedenou v Kodexu Charity ČR považují respondenti pro charitní službu za nejdůležitější. Hodnota „pravda“ má svůj základ pro pastorační službu v Charitě v Písmu sv. „*Já jsem ta cesta, pravda i život*“.¹⁰¹ (J 14,6) nebo „*Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí*“.¹⁰² (J 8,32). Každý trvalý vztah předpokládá život v pravdě, jinými slovy „*Jen mezilidské vztahy založené na pravdě odpovídají důstojnosti člověka*“.¹⁰³ Hodnota „svoboda“ v práci pastoračního asistenta v charitní službě vychází z Písma sv. „*Ten Pán je Duch. Kde je Duch Páně, tam je svoboda*“¹⁰⁴ (2 Kor 3,17) nebo „*Byli jste přece povoláni ke svobodě, bratři. Jen nemějte svobodu za příležitost k prosazování sebe, ale služte v lásce jedni druhým*“.¹⁰⁵ (Ga 5,13). V Kodexu Charity ČR se uvádí, že „*Charita je zavázána podporovat své klienty i pracovníky v uplatňování sociálně zodpovědné svobody a ve využívání svých vlastních schopností*“.¹⁰⁶ Toto pravidlo uplatňování svobody bychom měli mít na zřeteli v pastorační službě Charity. Poslední hodnotou, kterou uvádím je „spravedlnost“,

⁹⁷ Bible. 2. Vyd. Praha: Zvon, 1991. (1 J 4,8)

⁹⁸ GRÜN, A.: *VELEPÍSEŇ NA LÁSKU, z německého originálu Das Hohelied der Liebe*, vydalo Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, v roce 2009, s. 7.

⁹⁹ Česká biskupská konference: *Kodex Charity ČR*, vydalo ACHO, Olomouc 2009, s. 9.

¹⁰⁰ Česká biskupská konference: *Kodex Charity ČR*, vydalo ACHO, Olomouc 2009, s. 9.

¹⁰¹ Bible. 2. Vyd. Praha: Zvon, 1991. (J 14,6)

¹⁰² *Jeruzalémská Bible*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009 (J 8,32)

¹⁰³ Česká biskupská konference: *Kodex Charity ČR*, vydalo ACHO, Olomouc 2009, s. 9.

¹⁰⁴ Bible. 2. Vyd. Praha: Zvon, 1991. (2 Kor 3,17)

¹⁰⁵ Bible. 2. Vyd. Praha: Zvon, 1991. (Ga 5,13)

¹⁰⁶ Česká biskupská konference: *Kodex Charity ČR*, vydalo ACHO, Olomouc 2009, s. 9.

Písmo sv. nám sděluje „*Hospodin zjednává spravedlnost, právo všem utlačovaným*“ (Ž 103,6). Se spravedlností se často setkáváme ve veřejném životě ve vztahu odplaty, učinění spravedlnosti „za své“, k níž se dovolávají všichni, kteří nějakým způsobem byli nebo „cítí se“ poškozeni. Charita usiluje rovněž o spravedlnost, „*vystupuje proti takovému společenskému a politickému vývoji, který vede ke znevýhodňování osob a rodin nebo k sociálnímu vyloučení celých skupin*“.¹⁰⁷

Všechny hodnoty mají v Charitě svůj význam a místo, za svrchovanou hodnotu je v Kodexu Charity ČR považována „láska“.¹⁰⁸ Můžeme říct, že na hodnotě lásky, tak jak je chápána a představena v této kapitole, je postaveno celé charitní dílo církve.

---

¹⁰⁷ Česká biskupská konference: *Kodex Charity ČR*, vydalo ACHO, Olomouc 2009, s. 9.

¹⁰⁸ Česká biskupská konference: *Kodex Charity ČR*, vydalo ACHO, Olomouc 2009, s. 9.

4 Praktická část – výzkum

Výzkumnou část této diplomové práce jsem založil na dotazníkovém šetření, ve kterém jsem vycházel ze způsobu koncipování dotazníku v pedagogickém výzkumu uvedeném v knize *Metody pedagogického výzkumu (základy kvantitativního výzkumu)* Chráska, 2007. Dotazník jakožto nástroj kvantitativního výzkumu jsem použil pro ověření stanovených hypotéz:

Hypotéza č. 1: Pastorační asistent přibližuje zaměstnancům duchovní principy v Charitě.

Hypotéza č. 2: Pastorační asistent pomáhá duchovně pečovat o zaměstnance a uživatele Charity a odpovídá na jejich duchovní potřeby.

Hypotéza č. 3: Pastorační služba je důležitá pro spolupráci Charity s farnostmi děkanátu.

Tyto hypotézy mají objasnit potřebnost pastorační práce a její přínos pro zaměstnance a uživatele v Charitě.

Dotazník dále zjišťoval, co si zaměstnanci představují pod pojmy duchovní podpora, duchovní pomoc, pastorece a pastorační asistent a přínosu jeho služby pro Charitu a její okolí. Tedy, jestli pastorační službu znají a jak ji vnímají, zda se domnívají, že uživatelé od nich očekávají i duchovní podporu, jestli se zaměstnanci na této službě sami podílí a jestli by uvítali dobrovolnickou činnost při naplňování duchovních potřeb uživatelů. Dalším okruhem výzkumu bylo zjištění postojů zaměstnanců Charity k pastorační službě na Charitě, a zda by mohla přispět k prevenci před syndromem vyhoření u zaměstnanců. Cílem dotazníkového šetření, bylo také zjistit z nabízených pastoračních aktivit, kterou považují respondenti za nejvhodnější a co očekávají od pastoračního asistenta. Dotazník dále zjišťoval, kteří zaměstnanci Charity se považují za členy farního společenství, co zaměstnanci Charity ví o její spolupráci s farnostmi děkanátu, jak by se vzájemně mohli zapojit do své činnosti a co od této spolupráce očekávají. Respondenti se mohli rovněž vyjádřit, jestli pokládají za potřebnou spolupráci Charity s podobně zaměřenými křesťanskými neziskovými organizacemi nebo křesťanskými církvemi a jak si tuto spolupráci představují. Dále byli osloveni dobrovolníci z řad zaměstnanců Charity, ve kterých duchovních potřebách uživatelů a Charity by mohli pomoci. Zainteresovaní zaměstnanci Charity byli osloveni, kolik dobrovolníků využívají za účelem výše zmiňovaných potřeb. Zaměstnanci se rovněž mohli vyjádřit, která hodnota je podle nich pro charitní službu nejdůležitější. Dotazníky byly rozeslány elektronickou poštou pastoračním asistentům Charit arcidiecézní Charity Olomouc a Hospice na sv. Kopečku u Olomouce v měsíci březnu 2012 a jejich sběr probíhal v měsíci dubnu 2012. Pastorační asistenti tyto dotazníky dále šířili mezi zaměstnance Charity, ve které pracují. Vyplněné

dotazníky vybrali od zaměstnanců a předali mně je osobně, odeslali elektronickou poštou nebo poslali na uvedenou korespondenční adresu v průvodním textu e-mailu. Dotazník byl určen pro všechny zaměstnance Charity a pastorační asistenty na území arcidiecézní Charity Olomouc. Tuto skupinu respondentů jsem si vybral proto, že jsou většinou těmi, kdo pracují v Charitách přímo v kontaktu s uživatelem a jsou jim blízké potřeby těchto osob. Dotazník je přílohou této diplomové práce a obsahuje otevřené i uzavřené otázky a jejich kombinaci. Vyhodnocování uzavřených otázek jsem provedl statistickým tříděním a vyloučil při tom z hodnocení všechny otázky, které byly nevyplněny. Vyhodnocení otázek otevřených jsem udělal roztříděním odpovědí na základě podobnosti, tyto jednotlivé shluky odpovědí považuji za „trsy“.

4.1 Vyhodnocení dotazníků

Průzkumu se zúčastnilo 119 respondentů, z toho 108 zaměstnanců Charit a současně 1 dobrovolník, 5 pastoračních asistentů pracujících v Charitách, v Oblastní charitě a 1 pastorační asistent pracující v Hospici na sv. Kopečku u Olomouce a 5 dotazníků bylo vyloučeno pro nevypovídající hodnotu, protože byly téměř nevyplněny. Charity, které se zúčastnily dotazníkového šetření s počty respondentů dle pohlaví, jsou uvedeny v následující tabulce a znázorněny graficky.

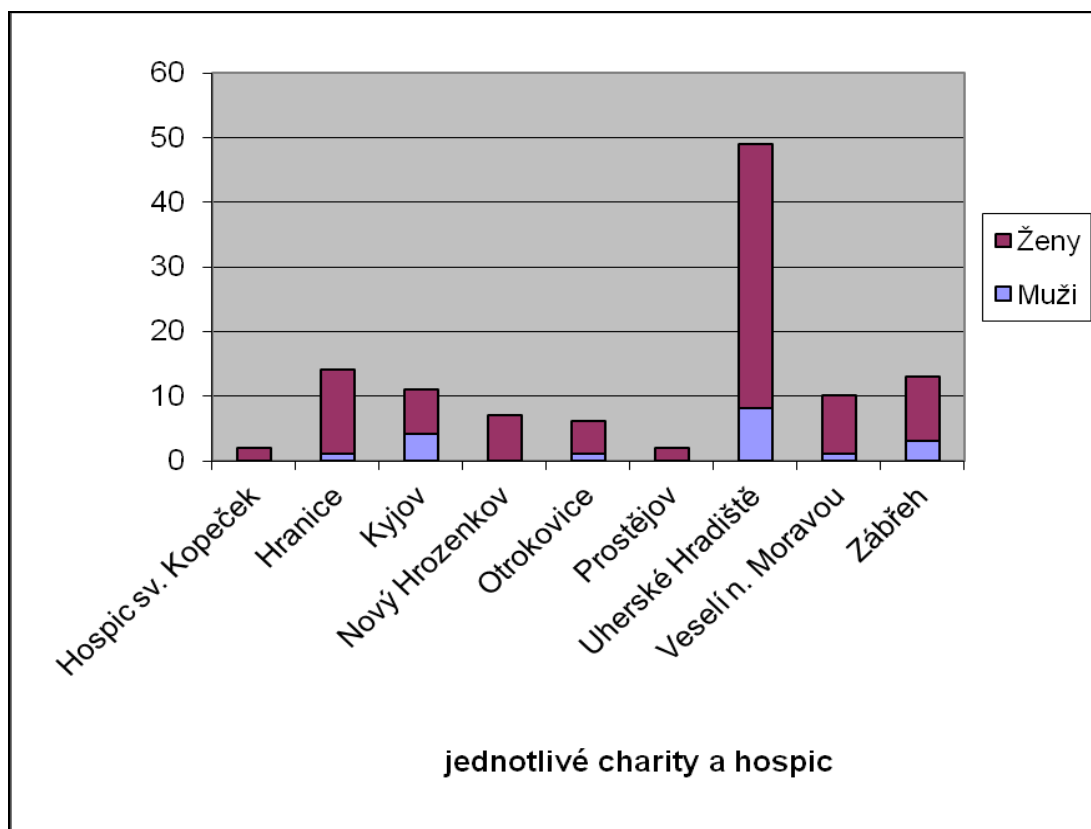
4.1.1 Vyhodnocení otázky č. 1.

Jste?

U otázky č. 1 bylo zjištěno, že z odpovídajících respondentů je 96 žen, tj. 84,2 % a 18 mužů, tj. zaokrouhleně 15,8 %. Předpokládal jsem, že v Charitě budou odpovídat na otázky v dotazníku hlavně ženy. Z počtu vyplněných dotazníků ženami, jednoznačně vyplývá, že většina odpovídajících respondentů byly opravdu ženy, tím byl předpoklad naplněn. Nejvíce dotazníků bylo vyplněno v Oblastní charitě Uherské Hradiště a to 49, což představuje 42% ze 114 vyplněných dotazníků.

Tabulka 1 Název Charit a počet odpovídajících mužů a žen

Název Charity a hospice	Počet odpovědí celkem	Muži	Ženy
Hospic sv. Kopeček	2	0	2
Hranice	14	1	13
Kyjov	11	4	7
Nový Hrozenkov	7	0	7
Otrokovice	6	1	5
Prostějov	2	0	2
Uherské Hradiště	49	8	41
Veselí n. Moravou	10	1	9
Zábřeh	13	3	10
Celkem	114	18	96

Obrázek 1 Přehled odpovědí dle jednotlivých Charit a hospice

4.1.2 Vyhodnocení otázky č. 2 a 3

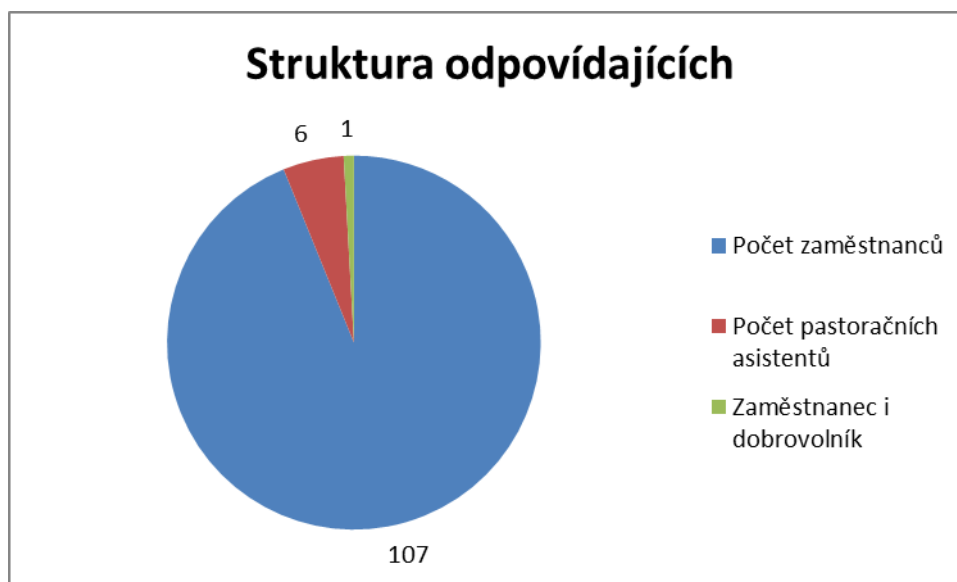
Zakroužkujte své povolání a věkovou skupinu:

Hodnoty v tabulce a grafu nám popisují, že průzkumu se zúčastnilo 108 zaměstnanců z toho 1 současně dobrovolník Charity a 5 pastoračních asistentů pracujících v Charitách a 1 pastorační asistent pracující v Hospici. Hodnoty vypovídají o stejném počtu respondentů při věkovém rozhraní do 40 let a od 41 let do 63 let. Strukturu odpovídajících a věkové rozložení nám znázorňují grafy. V dotazníku jsem zjišťoval povolání, abych od sebe odlišil zaměstnance Charity, pastorační asistenty a dobrovolníky, kterými jsem měl na mysli současně zaměstnance Charity, to se vzájemně nevylučuje. Z odpovídajících zaměstnanců se k dobrovolníkům přihlásil pouze 1 zaměstnanec z odpovídajících respondentů. Průzkum zjistil, že pastorační asistenti charit potvrdili hypotézy 1, 2, 3 jednomyslně. Dále jsem zjišťoval věk respondentů, abychom si mohli udělat představu o věku respondentů a přihlédli k tomu, jaký je počet kladných odpovědí při ověření hypotéz č.1, 2, 3 podle věku respondentů. Z celkového počtu 103 vyplněných odpovědí jsou výsledky následující: respondenti do 40 let potvrdili hypotézu č. 1: 41x, hypotézu č. 2: 43x a hypotézu č. 3: 24x. Respondenti od 41 let do 63 let potvrdili hypotézu č. 1: 30x, hypotézu č. 2: 34x a hypotézu č. 3: 28x. Z uvedeného vyplývá, že mladší generace zaujala kladný postoj k hypotéze č. 1, 2 častěji než starší generace naproti tomu k hypotéze č. 3 vícekrát zaujala kladný postoj starší generace.

Tabulka 2 Věk respondentů

Věk respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 40 let	57	50,0%
od 41 do 63 let	57	50,0%
Celkem	114	100,0%

Obrázek 2 Struktura odpovídajících

4.1.3 Vyhodnocení otázky 4

Jak chápete význam slov duchovní podpora, duchovní pomoc na Charitě?

Smyslem otázky bylo zjistit, co si respondenti představují pod významem slov duchovní podpora, duchovní pomoc na Charitě a podle toho například přizpůsobit duchovní slovo na Charitě, které vychází z náplně práce pastoračního asistenta, viz kapitola 2.2.2. Služba pastoračního asistenta v rámci Charity. Zjištěné informace podporují hypotézu č.1 a č.2, protože duchovní podpora a pomoc je spojena s prací pastoračního asistenta.

Nejpočetnější „trs“ odpovědí chápe „duchovní podporu, duchovní pomoc“ na Charitě jako rozhovor, modlitbu (společnou), a podporu ve smyslu uspokojování spirituálních potřeb pastoračním asistentem případně věřícím člověkem, ochotu naslouchání, vyslechnutí člověkem, kterému může důvěřovat nebo zprostředkování návštěvy kněze. Rozhovory rozumí zaměstnanci Charity na duchovní témata a náboženská témata o otázkách víry, rozhovory na téma sociálního učení církve a církevního práva. Za duchovní podporu rovněž považují duchovní slovo na poradě, možnost zúčastnit se duchovního cvičení, obnovy, nabídku duchovních aktivit např. biblické čtení, mše svatá za Charitu. Dále je chápána jako podpora kněze, pastoračního asistenta v zaměstnání v Charitě. Představuje možnost zapojit se do duchovního života, poradit uživateli v duchovní krizi nebo v těžkých obdobích života a chovat se tak, aby neměl pocit, že je na vše sám a že má v nás, co pracujeme v Charitě oporu. Rozumí se jí cítění spoluúčasti, posílení naděje, že nejsem na problém sám. Projevuje se požehnáním křížkem na čelo,

poslechem radiá Prohlas, televize Noe. Může se jednat i o povzbuzení v poslední fázi života člověka.

Druhý „trs“ odpovědí pokládá duchovní pomoc a podporu obecně jako podporu zaměstnanců a uživatelů Charity, podporu na duchovní úrovni klienta podle jeho potřeby a zvyklostí, pomoc v těžkých životních situacích a zdravotních problémech, podporu při hledání víry, hodnot, Boha, smyslu života. Dále spočívá v duchovním rozvoji osobnosti a podpoře při zvládání osobních a pracovních problémů. Respondenti ji často chápou jako povzbuzení slovem, útěchou, povzbuzením.

Třetí „trs“ chápe duchovní podporu jako psychickou, poznání sebe, aktivování sil u uživatelů, aby více mohli věřit sobě a nebyli v beznaději.

Čtvrtý „trs“ jsou ostatní odpovědi, které chápou duchovní podporu - pomocí Boha, evangelia či jiných textů nalézt možné řešení pracovního problému, který nejsme schopni pochopit či vyřešit. Pastorační asistent jako psycholog a učitel ve věcech duchovních. Dále za duchovní podporu považují informace od pastoračního asistenta z náboženské oblasti, potřebu cítit, že se Charita odlišuje od jiných organizací, práci v křesťanském duchu aj.

4.1.4 Vyhodnocení otázky č. 5

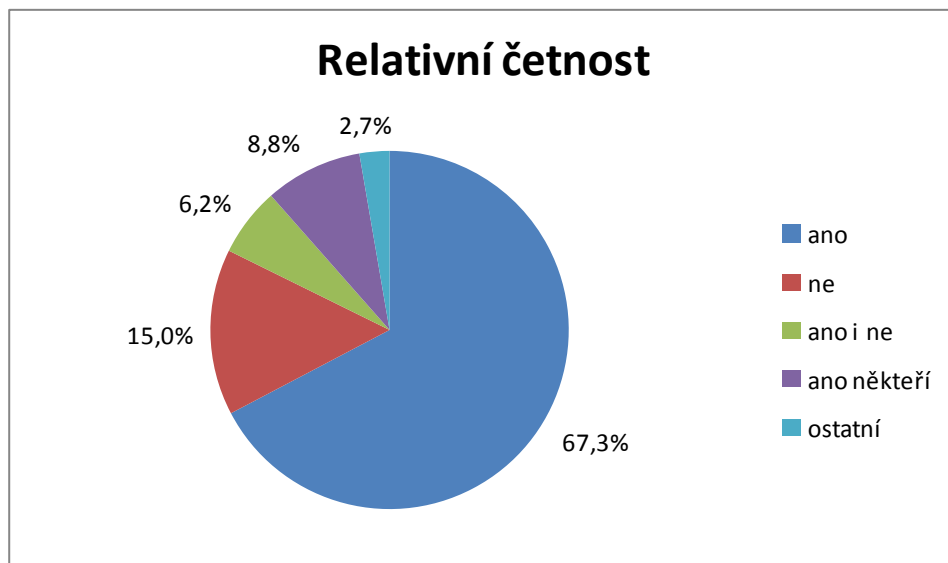
Myslíte si, že uživatelé Charity očekávají od zaměstnance Charity kromě sociální a zdravotní služby i duchovní podporu?

V této otázce jsem se dotazoval, zda si respondenti myslí, že uživatelé Charity očekávají od zaměstnance Charity kromě sociální a zdravotní služby i duchovní podporu. Důvodem položení této otázky bylo zjistit, kolik lidí pracujících v Charitě si uvědomuje vzájemné doplňování sociální, zdravotní a duchovní služby v péči o uživatele. Zaměstnanci mohou zprostředkovat rozhovor s pastoračním asistentem nebo případně věřící zaměstnanec může tuto službu poskytnout sám. Pastorační asistent v případě potřeby uživatele zprostředkuje návštěvu kněze, který může uživateli umožnit svátost smíření, udělit svátost pomazání nemocných apod.

Tabulka 3 Očekávání duchovní podpory uživatelí

Četnost	ano	ne	ano i ne	ano někteří	ostatní	Celkem	Nevyplněno
Absolutní	76	17	7	10	3	113	1
Relativní	67,3%	15,0%	6,2%	8,8%	2,7%	100,0%	

Z uvedené tabulky vyčteme, že ze 113 odpovídajících respondentů si 76 myslí, že uživatelé Charity očekávají od zaměstnance duchovní podporu, 17 si myslí, že ji neočekávají, ano i ne odpovědělo 7 respondentů, 10 respondentů se domnívá, že „někteří ano“ a v kategorii ostatní 2 neví a 1 respondent to považuje za individuální. Podle počtu zvolených odpovědí „ano“ 67,3 % z celkového počtu odpovídajících můžeme vyvodit, že se respondenti domnívají, že uživatelé duchovní podporu očekávají. Výsledek podporuje hypotézu č. 2, protože pastorační asistent Charity pomáhá naplňovat duchovní potřeby uživatelů. Bližší absolutní a relativní vyjádření nám znázorní uvedené grafy.

Obrázek 3 Relativní četnost očekávání duchovní podpory uživatelí

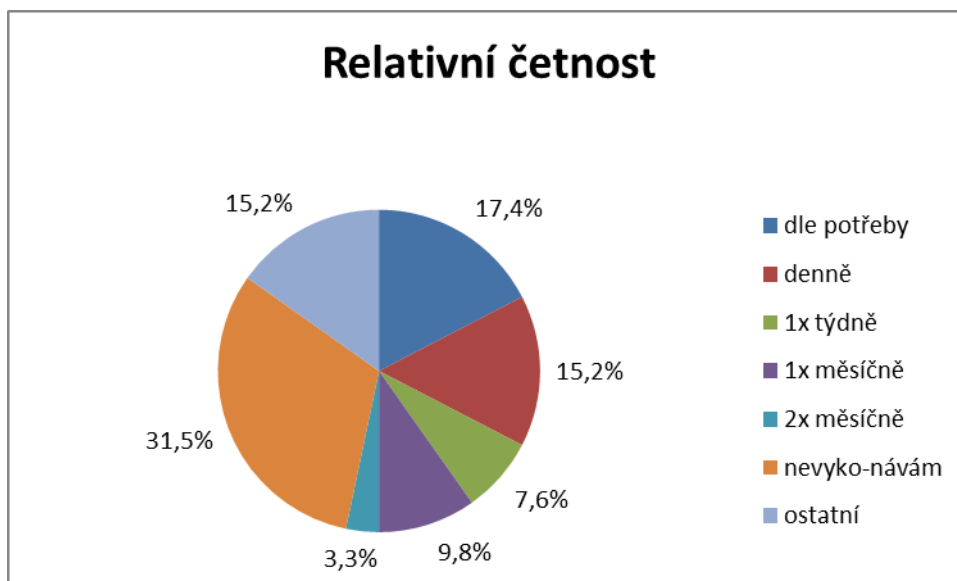
4.1.5 Vyhodnocení otázky č. 6

V kolika případech jako zaměstnanec Charity vykonáváte kromě sociální a zdravotní či provozní a jiné své povinné práce i duchovní pomoc uživatelům a v čem spočívá?

V uvedené otázce jsem zjišťoval, v kolika případech zaměstnanec Charity vykonává kromě sociální a zdravotní či provozní a jiné své povinné práce i duchovní pomoc uživatelům a v čem spočívá? Důvodem této otázky bylo znát účast a četnost personálu Charity na zajišťování duchovní pomoci uživatelům a za účelem ověření si aplikování duchovní služby zaměstnanci Charity ve vztahu k uživatelům. Tabulka uvádí periodicitu služby a počet vyplněných a nevyplněných odpovědí. Celkem 29, což je z 92 odpovídajících respondentů 31,5 % uvedlo, že duchovní pomoc nevykonává a 43 zaměstnanců Charity a samozřejmě 6 pastoračních asistentů duchovní pomoc vykonávají, což představuje 53,3 % z celkového počtu odpovídajících. Relativní četnost nám znázorňuje uvedený graf. Tím, že zaměstnanci Charity (53,3%) vykonávají i službu spojenou s duchovní podporou člověka se potvrdila hypotéza č. 1., že pastorační asistent pomáhá zaměstnancům přiblížit duchovní principy v Charitě. Z toho vyplývá, že zaměstnanci, pak uplatňují tyto principy ve své službě.

Tabulka 4 Duchovní pomoc uživatelům zaměstnanci Charity a pastoračními asistenty

Četnost	dle potřeby	denně	1x týdně	1x měsíčně	2x měsíčně	nevykonávám	ostatní	celkem	nevyplněno
Absolutní	16	14	7	9	3	29	14	92	22
Relativní	17,4%	15,2%	7,6%	9,8%	3,3%	31,5%	15,2%	100,0%	

Obrázek 4 Relativní četnost duchovní pomoci uživatelům zaměstnanci Charity a pastoračními asistenty

Tato služba spočívá dle odpovědí v pastorační službě každý den, zprostředkování svátostí, ve vyslechnutí uživatele, v naslouchání jeho potřeb, v povzbuzení, v podpoře, v umožnění klientovi uchýlit se do duchovního světa, přivezení vozíkem na mši sv., návštěva kostela s uživatelem, v doprovázení při umírání. Dále spočívá v poskytování víry a naděje, podpora uživatele, aby se lepší cítil, v lidském přístupu. Přestavuje návštěvy uživatelů, rozhovory na témata jako slabosti, nemoci, opuštěnost, smrt. Spočívá v modlitbě, přípravou stolu na přijetí Páně, ve zprostředkování návštěvy kněze, doporučení pastoračního asistenta, připomínání svátků, půstu, vzpomínky na zemřelé. Dále spočívá ve vysvětlování rozdílu mezi charitním a státním zařízením, odkazem na pořady radia Proglas a televize Noe, v poskytování informací o dění v církvi a ve farnosti. Duchovní podpora spočívá v rozhovorech na téma víry, o Bohu, v zakončení modlitbou a požehnáním (křížek na čelo). Spočívá dle respondenta rovněž v podpoře rodin pečujících o své blízké a pozůstalé rodiny.

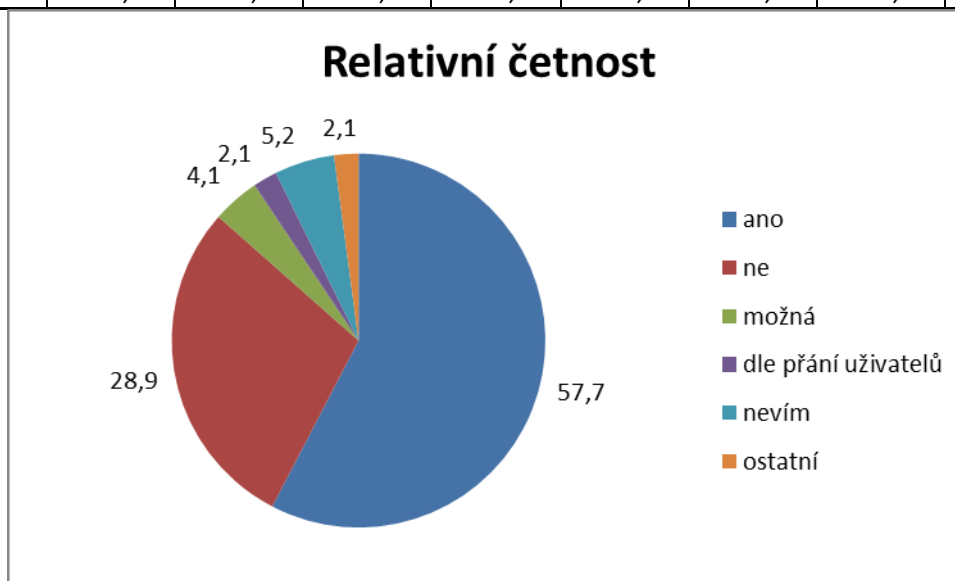
4.1.6 Vyhodnocení otázky č. 7

Uvítali byste dobrovolnickou činnost věřících bez zdravotního a sociálního vzdělání při naplňování duchovních potřeb uživatelů?

V této otázce respondenti odpovídali, zda si přejí dobrovolnickou činnost věřících bez zdravotního a sociálního vzdělání při naplňování duchovních potřeb uživatelů? Jejím záměrem bylo dozvědět se postoj (kladný nebo záporný) zaměstnanců Charity k uskutečňování pomoci při naplňování duchovních potřeb uživatelů dobrovolníky. Z níže uvedené tabulky se dozvíme, že z 97 odpovídajících respondentů je pro 56, což představuje 57,7 % a proti je 28 respondentů, tj. 28,9 %. Další 4 respondenti uvádí „možná“, 2 uvádí „dle přání uživatelů“, 5 neví a v ostatních jeden to považuje za individuální a druhý se vyjadřuje, že zatím není poptávka. Z odpovědí plyne, že většina respondentů by uvítala dobrovolníky při zajišťování duchovních potřeb uživatelů. To podporuje hypotézu č. 1, protože pastorační asistent Charity přibližuje duchovní principy zaměstnancům, a ti následně mohou citlivěji vnímat duchovní potřeby uživatelů Charity a mají potřebu na ně odpovědět. Pro přehlednost relativní četnosti znázorňuji graf.

Tabulka 5 Zájem o dobrovolnickou činnost při naplňování duchovních potřeb uživatelů

Četnost	ano	ne	možná	dle přání uživatelů	nevím	ostatní	Celkem	nevyplněno
Absolutní	56	28	4	2	5	2	97	17
Relativní	57,7%	28,9%	4,1%	2,1%	5,2%	2,1%	100,0%	

Obrázek 5 Relativní četnost zájmu o dobrovolnickou činnost při naplňování duchovních potřeb uživatelů

4.1.7 Vyhodnocení otázky č. 8

Co si představujete pod pojmy pastore a pastorační asistent na Charitě?

V této otázce jsem zjišťoval, co si respondenti představují pod pojmy pastore a pastorační asistent na Charitě. Důvodem položení této otázky bylo zjistit, jak zaměstnanci Charity tyto pojmy chápou a podle toho objasnit například na poradách správný význam těchto pojmů nebo přizpůsobení pastorační práce potřebám zaměstnanců v oblasti duchovní. Z uvedených informací vyplývá, co je obsahem práce pastoračního asistenta podle respondentů a tím podporují hypotézy č. 1 a č. 2.

Nejpočetnější „trs“ charakterizuje pastorační a pastoračního asistenta jako toho, kdo se věnuje duchovní podpoře zaměstnanců a uživatelů v Charitě. Respondenti uvádějí různé podoby této podpory, ve kterých se často navzájem shodují starost o duchovní aktivity v Charitě, vyslechnutí zaměstnanců a uživatelů, rozhovory o otázkách víry, pomoc při hledání a upevňování víry, společné modlitby, pomoc v řešení těžkých životních situací, duchovní směřování a růst zaměstnanců, seznamování s Písmem sv., duchovní vedení, doprovod na mše sv., možnost zprostředkování duchovních cvičení, udělení svátostí knězem. Je rovněž uvedena souvislost s významem slov duchovní podpora. Pastorační asistent je charakterizován jako ten, kdo aplikuje křesťanských hodnoty v práci zaměstnanců Charity a podporuje formaci zaměstnanců s ohledem na specifický charakter služby.

Druhý „trs“ odpovědí představuje, jaké vlastnosti by měl mít pastorační asistent jako např. umět mluvit, naslouchat, být citlivý, empatický, povzbuzující, chápaní atd.

Třetí „trs“ odpovědí shlukuje odpovědi aktivit pastoračního asistenta jako příprava duchovního slova, návštěvy nemocných, Tříkrálová sbírka, péče o potřebné a jejich vyhledávání – Postní almužna, organizování charitních mší sv., křížové cesty Charity, propojení farnosti a Charity. Další aktivity jako příprava přednášek, šíření misijních informací, přiblížení liturgického roku jednoduchou formou lidem bez vyznání, novinek z církevního dění. Případně práce s dobrovolníky a organizace humanitárních akcí a aktivit typu pletení adventních věnců, prevence před syndromem vyhoření apod.

Čtvrtý „trs“ odpovědí vyznačuje např., že pastorační službu v Charitě mohou vykonávat, jak muži, tak ženy, protože má své základy ve „všeobecném kněžství“, další odpověď funkce jakoby nahrazující kněze, nevtírává prezentace víry, aj.

4.1.8 Vyhodnocení otázky č. 9

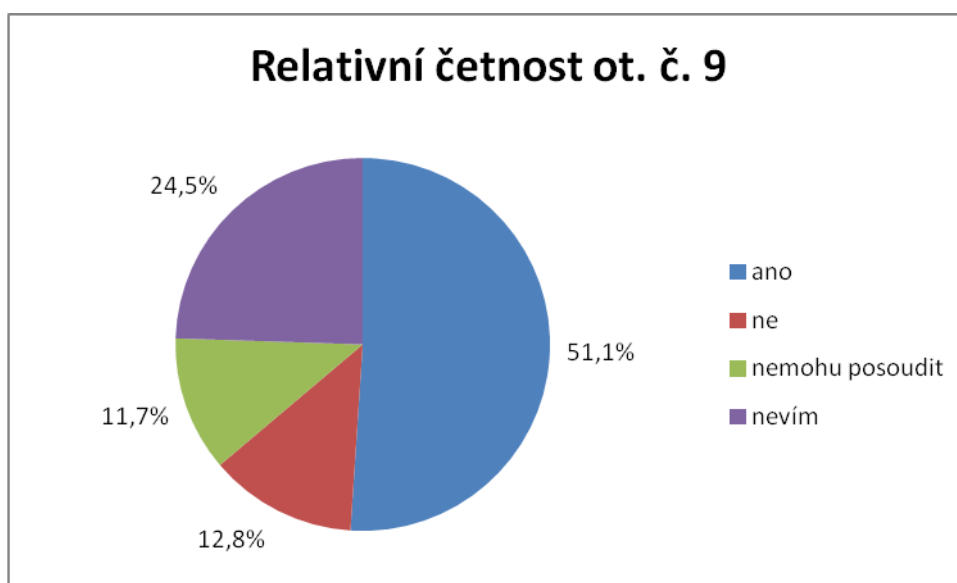
Změnilo se něco po příchodu pastoračního asistenta na Charitu?

V této otázce respondenti odpovídali, jestli se něco změnilo po příchodu pastoračního asistenta na Charitě. Tato otázka měla zjistit, jestli zaměstnanci Charity zaregistrovali změnu po příhodu pastoračního asistenta na Charitu.

Z 94 odpovídajících zaměstnanců Charity včetně 4 pastoračních asistentů jich 48 registrovalo změnu, 12 nikoliv, 11 nemohlo posoudit, 23 nevědělo. V Oblastní charitě Uherské Hradiště ze 48 odpovídajících respondentů uvedlo 11, že nezaregistrovali změnu. Jedním z důvodů, může být souvislost např. s odpověďmi na otázku, zda jsou členy farního společenství, přičemž 30 z nich se vyjádřilo záporně. To může předpokládat menší pravděpodobnost vnímání změny na Charitě po příchodu pastoračního asistenta na Charitu, těmito zaměstnanci. Na základě nejčastěji uvedených změn respondenty po příchodu pastoračního asistenta na Charitu, byly podpořeny všechny stanovené hypotézy. Uvedená tabulka nám dává přehled o relativní a absolutní četnosti respondentů a vizuálně je představena uvedeným grafem.

Tabulka 6 Změny po příchodu pastoračního asistenta na Charitu

Četnost	ano	ne	nemohu posoudit	nevím	Celkem	nevyplněno
Absolutní	48	12	11	23	94	20
Relativní	51,1%	12,8%	11,7%	24,5%	100,0%	

Obrázek 6 Relativní četnost změny po příchodu pastoračního asistenta na Charitu

Za nejčastější změny po příchodu pastoračního asistenta jsou respondenty považovány, že se věnuje uživatelům v duchovní oblasti, evangelizuje, nabízí duchovní aktivity, duchovní setkání, duchovní cvičení, má duchovní slovo na schůzkách, posílá poštu s duchovním obsahem, možnost denní modlitby, lepší spolupráce - Tříkrálové sbírka, Postní almužna. Pastorační asistent spolupracuje s farností.

Kritika respondenta spočívala v tom, že se začali protěžovat vedením Charity očividní věřící zaměstnanci na úkor dobrého zvládnání práce a profesionality u ostatních, při příjmu zaměstnance se hledělo přednostně na uspořádané mravy a vyznání než na odbornou stránku, osobní zkušenosti a praxi s cílovou skupinou. Jiný pohled byl v tom, že se trochu roznítla některá témata i „skryté vášně“ a až čas ukáže, zda to bylo ku prospěchu věci.

Z většiny odpovědí obecně vyplývá, že příchod pastoračních asistentů na Charitu byl určitou změnou, která se projevila větším důrazem na křesťanského ducha Charity a uvědomění si těchto hodnot v každodenní praxi. Domnívám se, že se tak mohlo stát spíše, protože požadavky na profesionalizaci sociální práce a služeb, vyplývající ze zákona o sociálních službách, byla Charita nucena přizpůsobit se těmto změnám a to mnohdy na úkor opomíjení křesťanských hodnot v sociální práci a službách. Tyto křesťanské hodnoty jsou základem, „kamenem nárožním“ na kterých staví Charita svou činnost a bylo by pro ni zhoubné, kdyby tyto hodnoty zapadly pod profesionální odbornosti sociální práce a sociálních služeb. Je proto dobře, když se v Charitě setkávají skupinky jejich zaměstnanců, které se snaží aplikovat křesťanské hodnoty do sociální práce a služeb Charity.

4.1.9 Vyhodnocení otázky č. 10

Víte, jaké služby nebo činnost u vás v Charitě poskytuje pastorační asistent?

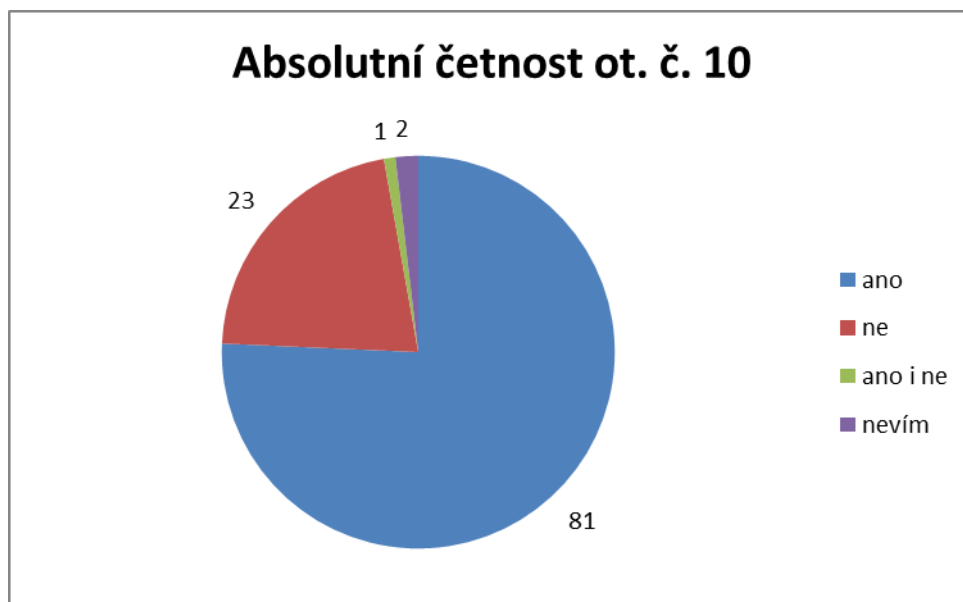
V této otázce se respondenti měli vyjadřovat, zda-li ví, které služby nebo činnost v Charitě poskytuje pastorační asistent. Jedná se v podstatě o ověřovací otázku a rozšíření předchozí otázky, která se dotazovala na změnu v Charitě po příchodu pastoračního asistenta na Charitu.

Celkově odpovídalo 107 respondentů, což je o 13 respondentů více než těch, co odpovídalo na předchozí otázku uvedenou výše. Zajímavé je, že v tomto případě se vyjádřilo, že ví, které služby poskytuje pastorační asistent 81 respondentů, přičemž, jestli se něco změnilo po příchodu pastoračního asistenta na Charitu, zaregistrovalo pouze 48 respondentů. Na druhou stranu počet těch, co neví, jaké služby poskytuje pastorační asistent je 23, kdežto změnu v Charitě s příchodem pastoračního asistenta

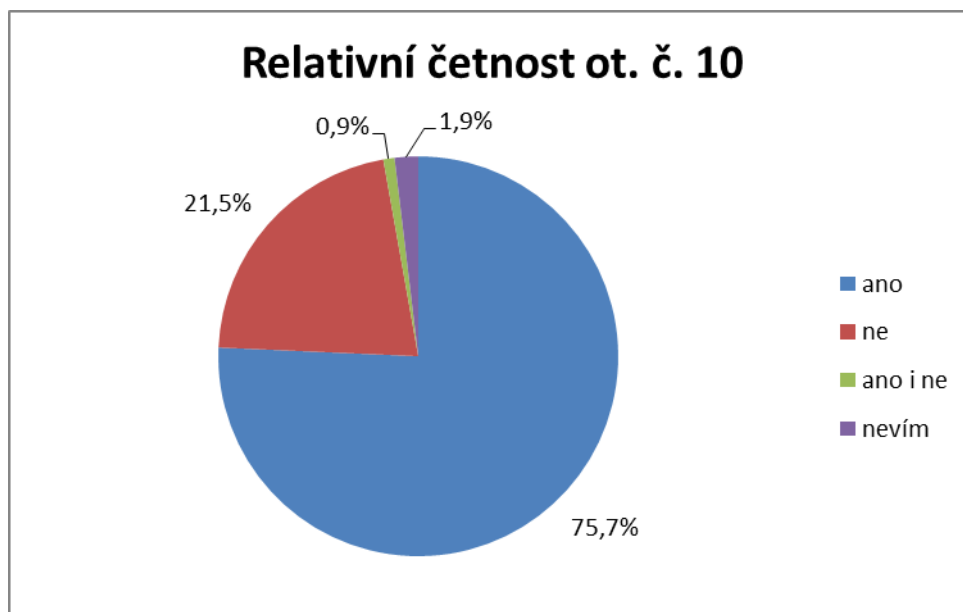
nezaregistrovalo pouze 12 respondentů. Z toho vyplývá, že respondenti pravděpodobně rozlišovali mezi tím, jestli se něco změnilo příchodem pastoračního asistenta na Charitu a tím, jaké služby pastorační asistent poskytuje. Jinými slovy ne pro všechny znamená uvedená praxe pastorační služby v Charitě, že má i dopad na Charitu jako organizaci. Může to být rovněž způsobeno tím, že všichni zaměstnanci nepřikládají takový význam pastorační službě v Charitě. Nejčastější činnosti byly opět uvedeny jako duchovní péče o uživatele a zaměstnance Charity, modlitby, duchovní aktivity, školení Kodexu Charity ČR, organizování charitních mší sv., biblické hodiny, organizace Tříkrálová sbírky, Postní almužny, spolupráce s farností. Vzhledem k počtu kladných odpovědí a nejčastěji uváděných činností v práci pastoračního asistenta byly opět podpořeny všechny hypotézy. Níže uvedená tabulka nám zobrazuje relativní a absolutní četnost respondentů, jejíž hodnoty vizuálně znázorňují grafy.

Tabulka 7 Respondenti, kteří (ne) ví, jaké služby v Charitě poskytuje pastorační asistent

Četnost	ano	ne	ano i ne	nevím	Celkem	nevyplněno
Absolutní	81	23	1	2	107	7
Relativní	75,7%	21,5%	0,9%	1,9%	100,0%	

Obrázek 7 Absolutní četnost respondentů, kteří ví nebo neví, jaké služby poskytuje pastorační asistent

Obrázek 8 Relativní četnost respondentů, kteří ví nebo neví, jaké služby poskytuje pastorační asistent

4.1.10 Vyhodnocení otázky č. 11:

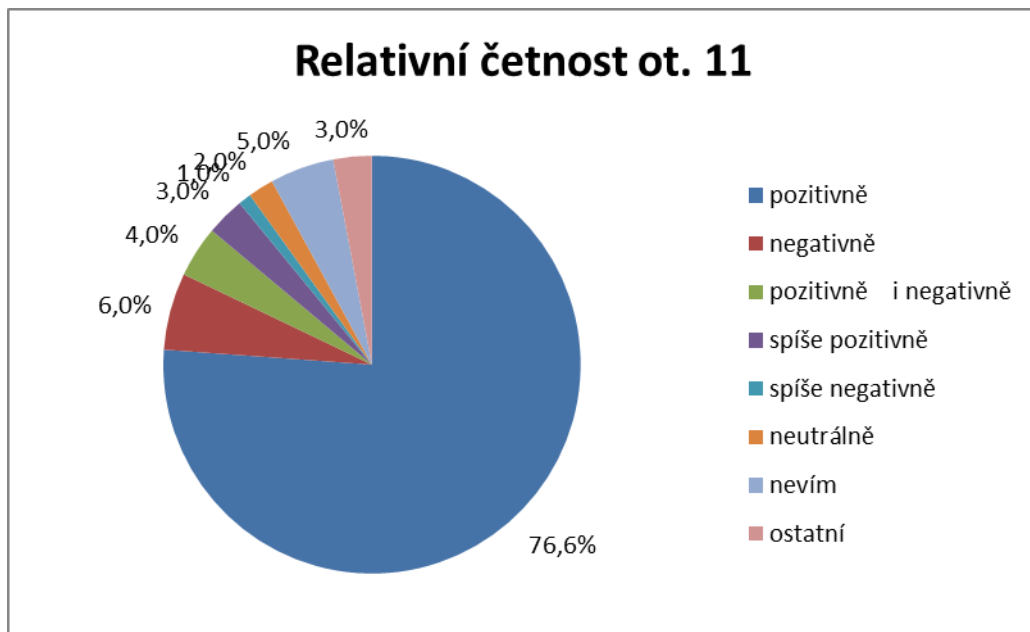
Vnímáte pastorační práci v Charitě pozitivně, negativně? V čem?

V této otázce respondenti odpovídali, zda pastorační práci v Charitě vnímají pozitivně nebo negativně a v čem. Smyslem této otázky měla být vyjádřena spokojenost či nespokojenost zaměstnanců s poskytováním pastorační služby.

Na tuto otázku odpovídalo 100 respondentů, přičemž 76 ji vnímá pozitivně, 6 negativně, 4 pozitivně i negativně, spíše pozitivně 3, spíše negativně 1, neutrálně 2, neví 5. Další odpovědi byly dle situace 1, indiferentně 1 a preventivně 1. Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že respondenti většinou vnímají pastorační práci v Charitě pozitivně. Vzhledem k počtu kladných odpovědí a s přihlédnutím k vnímání pastorační práce v Charitě, respondenty byly podpořeny hypotézy č. 1 a č. 2. Charity Absolutní a relativní četnost odpovědí nám uvádí tabulka a znázorněný graf.

Tabulka 8 Vnímání pastorační práce na Charitě

Četnost	pozi- tivně	nega- tivně	pozi- tivně i nega- tivně	spíše pozi- tivně	spíše nega- tivně	ne- utrálně	nevím	ostatní	celkem	nevy- plněno
Absolutní	76	6	4	3	1	2	5	3	100	14
Relativní	76,0%	6,0%	4,0%	3,0%	1,0%	2,0%	5,0%	3,0%	100,0%	

Obrázek 9 Relativní četnost vnímání pastorační práce na Charitě

Pastorační práce je vnímána pozitivně především v tom, že je možno si s pastoračním asistentem povídat o věcech duchovních, v aktivizaci uživatelů i zaměstnanců po duchovní stránce, v obohacení a rozvoji duchovního života zaměstnanců. Dále je vnímána pozitivně, když pomáhá odpovídat konkrétnímu člověku na jeho problémy, doprovází ho v těžkostech a další. Pozitivní je rovněž organizace Tříkrálové sbírky a Postní almužny. Negativně je vnímána tehdy, pokud je podávána násilně, v případě, když není tolerantní, ve špatném přístupu k lidem.

4.1.11 Vyhodnocení otázek č. 12, 16, 27

č. 12: Jaký máte postoj k pastorační službě na Charitě?

č. 16: Jsem členem farního společenství?

č. 27: Jaká hodnota je podle vás pro charitní službu nejdůležitější? (výběrem z možností: pravda, spravedlnost, láska, svoboda)

V otázce č. 12 jsem zjišťoval postoj respondentů k pastorační službě na Charitě. Tato otázka je stěžejní pro výzkum, protože ověřuje výše stanovené hypotézy č. 1, č. 2.a 3.

Hypotéza č. 1.: Pastorační asistent přibližuje zaměstnancům duchovní principy v Charitě.

Výsledek výzkumu hovoří ve prospěch této hypotézy. Z celkového počtu 103 vyplněných odpovědí na otázku č. 12 : zda pastorační asistent pomáhá zaměstnancům přiblížit duchovní principy v Charitě, označilo odpověď 71 respondentů tj. 68,9 % z celkového počtu odpovědí. Tento postoj nezastává 32 dotazovaných, tj. 31,1 % respondentů. K otázce se nevyjádřilo 11 respondentů, kteří byli vyjmuti z absolutní četnosti statistického souboru. K tomuto bych rád připojil, že pastorační asistent vedle přibližování duchovních principů zaměstnancům v Charitě, přibližuje rovněž její hodnoty, mezi nimiž zaměstnanci Charity měli možnost volit v otázce č. 27 hodnotu, která je podle nich nejdůležitější pro charitní službu. Z celkového počtu 107 odpovídajících respondentů 64, 8 % považuje za nejdůležitější hodnotu láska, 13,2 % spravedlnost, 12,3 % pravda, 8,7 % svoboda a 0,9% se vyjádřilo jinak. K těmto hodnotám se hlásí Charita ČR a jsou součástí jejího kodexu. Tyto hodnoty se Charita snaží přibližovat nejen prostřednictvím pastoračních asistentů, kteří se věnují významu a vyjádření obsahu těchto hodnot, jak je chápe Charita v rámci výkladu Kodexu Charity ČR zaměstnancům Charity, ale také tím, že ukazuje na zakotvení těchto hodnot v obsahu charitního díla, které usiluje šířit ve světě dobro, spravedlnost a naději. Z uvedeného vyplývá, že otázkou na respondenty, kterou hodnotu považují za nejdůležitější pro charitní službu byla podpořena hypotéza č. 1. Absolutní a relativní četnost sledovaných ukazatelů uvádím v tabulce č. 9 a vizuálně pro přehlednost doplňuji grafem.

Hypotéza č. 2: Pastorační asistent pomáhá duchovně pečovat o zaměstnance uživatele Charity a odpovídá na jejich duchovní potřeby.

Ve prospěch této hypotézy hovoří postoj 77 respondentů z celkového počtu 103 vyplněných odpovědí na otázku č. 12, což představuje 74,8 % označených odpovědí. Z celkového počtu odpovědí tento postoj nezastává 26 respondentů, tj. 25,2 %. Tato hypotéza byla rovněž potvrzena, viz údaje v tabulce č. 9.

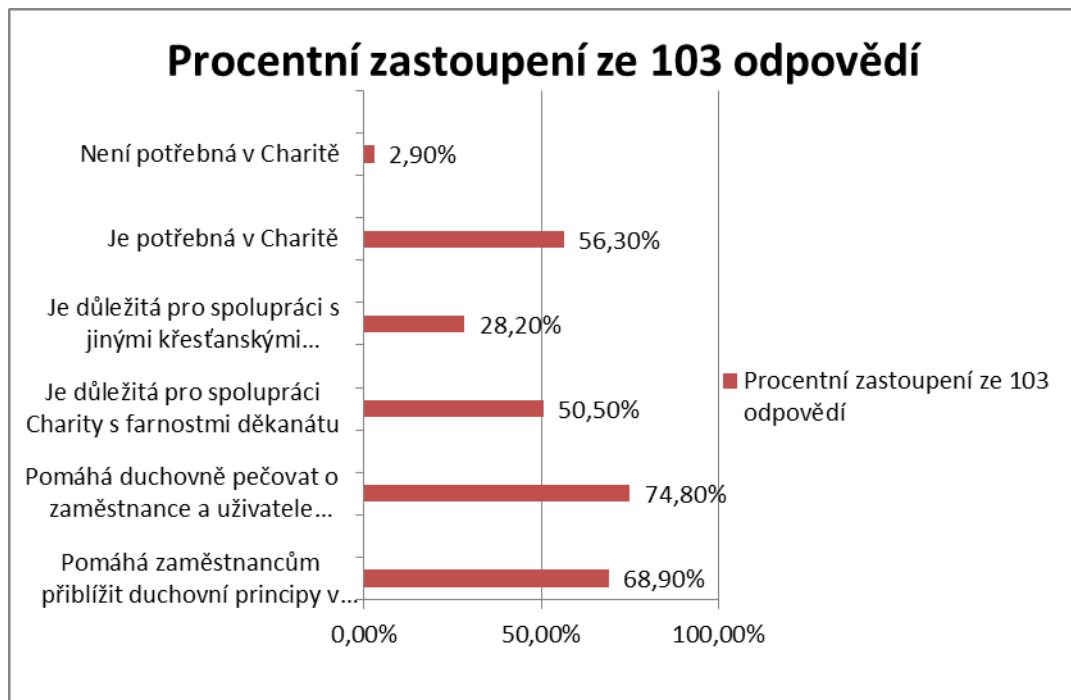
Hypotéza č. 3: Pastorační služba je důležitá pro spolupráci Charity s farnostmi děkanátu.

Z celkového počtu 103 vyplněných se ve prospěch této hypotézy vyslovilo 50,5 %, tj. 52 respondentů zaujalo postoj, že pastorační služba důležitá pro spolupráci Charity s farnostmi děkanátu a 49,5 %, tj. 51 respondentů tento postoj nezaujalo. Z toho vyplývá, že hypotéza byla ověřena těsně, viz tabulka č. 9. Souvislost s tak těsným výsledkem hovořícím pro platnost hypotézy, vidím v tom, že ze 103 zaměstnanců Charity se přihlásilo 42,7 %, tj. 44 respondentů k tomu, že jsou členové farního společenství a 57,3 %, tj. 59 respondentů se vyjádřilo, že nejsou členy farního společenství a 6 respondentů na otázku neodpovědělo, viz tabulka č. 12. Osobně se domnívám, že tato spolupráce je

prospěšná, jak pro farnost, tak pro Charitu, protože oba subjekty, spojuje služba církve. Absolutní a relativní četnost sledovaných ukazatelů opět uvádím pro přehlednost v tabulkách a znázorňuji grafy.

Tabulka 9 Postoj k pastorační službě v Charitě

POSTOJ K PASTORAČNÍ SLUŽBĚ V CHARITĚ	zakroužko- váno	nezakrouž- kováno	celkem vyplněno	nevy- plněno
Pomáhá zaměstnancům přiblížit duchovní principy v Charitě	71	32	103	11
	68,9%	31,1%	100,0%	
Pomáhá duchovně pečovat o zaměstnance a uživatele Charity a odpovídá na jejich duchovní potřeby	77	26	103	11
	74,8%	25,2%	100,0%	
Je důležitá pro spolupráci Charity s farnostmi děkanátu	52	51	103	11
	50,5%	49,5%	100,0%	
Je důležitá pro spolupráci s jinými křesťanskými církvemi a křesťanskými neziskovými organizacemi	29	74	103	11
	28,2%	71,8%	100,0%	
Je potřebná v Charitě	58	45	103	11
	56,3%	43,7%	100,0%	
Není potřebná v Charitě	3	100	103	11
	2,9%	97,1%	100,0%	

Obrázek 10 Relativní četnost – postoj k pastorační službě v Charitě

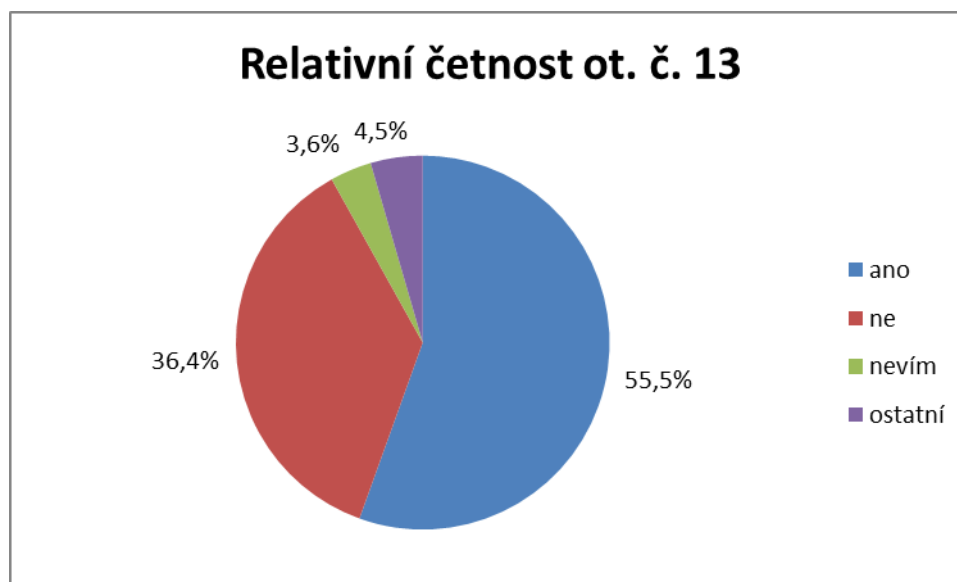
4.1.12 Vyhodnocení otázky č. 13

Myslíte si, že by pastorační asistent mohl tlumit negativa u zaměstnanců Charity spojená s prací s lidmi, například, když by byl uživatel agresivní – prevence před syndromem vyhoření?

V této otázce jsem zjišťoval, jestli si respondenti myslí, že by pastorační asistent mohl tlumit negativa u zaměstnanců Charity spojená s prací s lidmi např. prevence před syndromem vyhoření. Tato otázka souvisí se stejnojmenně uvedenou pastorační aktivitou v otázce č. 14, která ji ověřuje. Ze 110 odpovědí si 61 respondentů myslí, že by tuto službu mohl pastorační asistent vykonávat, 40 si to nemyslí, 4 neví a z ostatních to za individuální považuje 1 respondent, někdy 1, případ od případu 1, ve spolupráci 1, ano i ne uvádí rovněž 1 respondent. Nutno podotknout, že tato pastorační aktivita skončila v otázce č. 14 dotazníku na předposledním místě z uvedené nabídky pastoračních aktivit. Zjištěná informace podporuje hypotézu č. 2, protože pastorační asistent se může podílet na podpoře zaměstnance i v této rovině podpory zaměstnance. Pro přehlednost uvádím v tabulce absolutní a relativní četnost a připojuji graf.

Tabulka 10 Pastorační asistent – prevence před syndromem vyhoření

Četnost	ano	ne	nevím	ostatní	celkem	nevy- plněno
Absolutní	61	40	4	5	110	4
Relativní	55,5%	36,4%	3,6%	4,5%	100,0%	

Obrázek 11 Relativní četnost – postoj k pastorační službě v Charitě

4.1.13 Vyhodnocení otázky č. 14

Jakou formu pastorační služby byste nejvíce preferovali v Charitě?

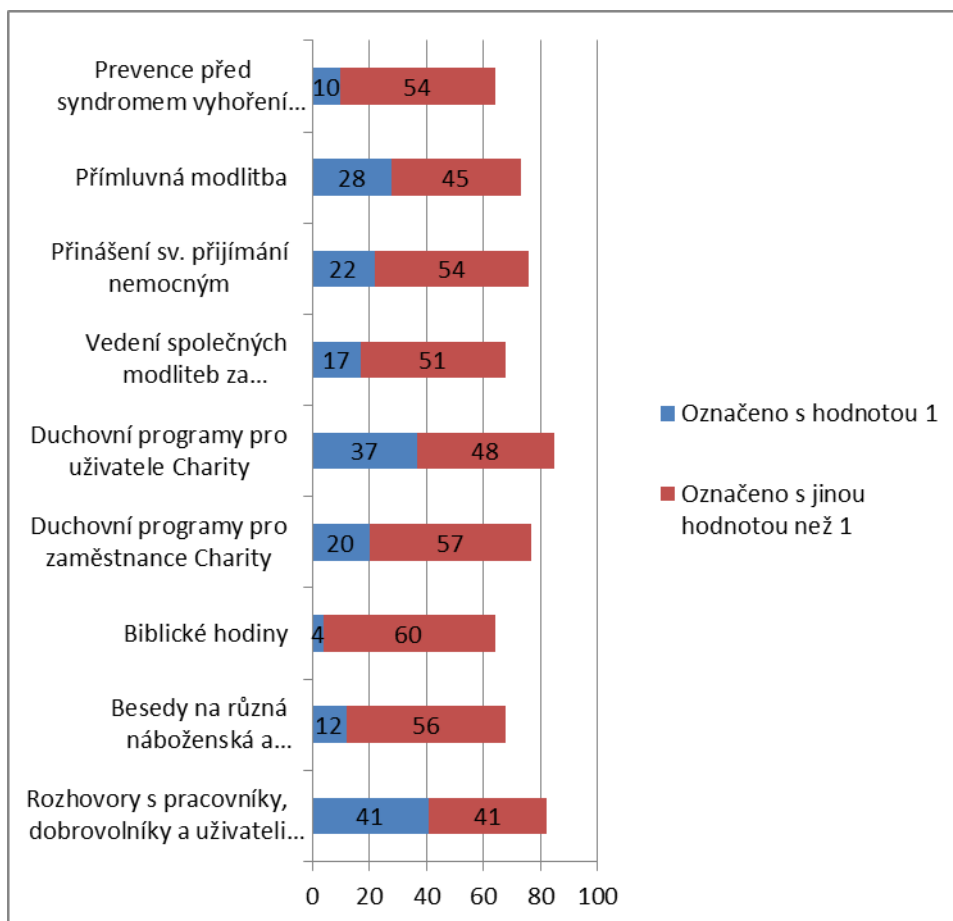
Jak bylo výše prokázáno z odpovědí shrnutých v tabulce č. 9, pastorační asistent pomáhá duchovně pečovat o zaměstnance a uživatele. Výzkumem, který se váže přímo na uvedení této hypotézy č.2 do praxe, se podařilo v otázce č. 14 zjistit z uvedené nabídky pastorační služby, které respondenti, tj. téměř všichni zaměstnanci Charity nejvíce preferují a to v následujícím pořadí: rozhovory s pracovníky, dobrovolníky a uživateli Charity (průměr 2,2), duchovní programy pro uživatele Charity (průměr 2,4), přímá modlitba (průměr 2,9), duchovní programy pro zaměstnance Charity (průměr 3), přinášení sv. přijímání nemocným (průměr 3,2), vedení společných modliteb za zaměstnance i uživatele Charity (průměr 3,3), besedy na různá náboženská a společenská témata (průměr 3,4). Prevence před syndromem vyhoření (průměr 4,1), biblické hodiny (průměr 4,3). Je nutné přiznat, že otázka na zjištění pastoračních aktivit byla koncipována tak, že nebyla určena číselná škála, pouze bylo uvedeno respondentům, aby uvedli u své

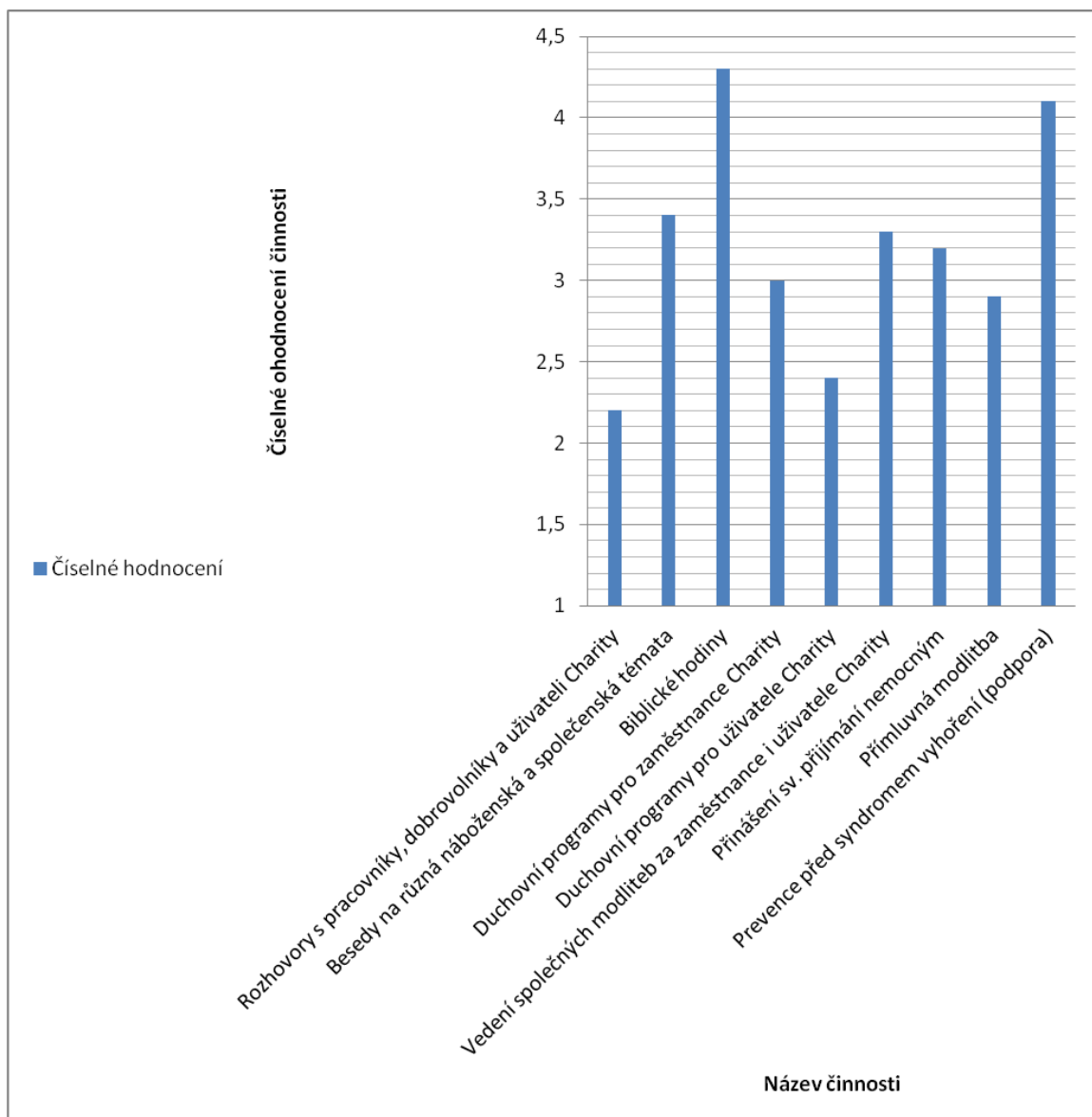
odpovědi číslici podle preference služby, hodnota 1 – nejdůležitější atd. To mělo za následek, že někteří označili hodnotou 1 více pastoračních aktivit a někteří respondenti označili pastorační aktivity dle pořadí od 1. - 9., tj. pro ně od nejdůležitější až po nejméně důležitou pastorační aktivitu. Z tohoto důvodu jsem přihlížel pouze k pastoračním aktivitám, kterým respondenti přiřadili hodnotu č. 1, čímž vyjádřili nejvyšší preferenci a sledoval jsem počet této hodnoty u konkrétní pastorační aktivity a ostatním hodnotám jsem nepřidával význam. Z uvedeného vyplývá, že tato otázka ověřuje platnost hypotézy č. 2. Absolutní a relativní četnosti sledovaných ukazatelů uvádím v tabulkách a vizuálně pro přehlednost doplňuji grafem.

Tabulka 11 Nejvíce preferovaná pastorační služba

Pastorační služba	Hodnota "1"	Ostatní hodnoty	Vyplněno	Nevyplněno	Průměr
Rozhovory s pracovníky, dobrovolníky a uživateli Charity	41	41	82	32	2,2
	50,0%	50,0%	100,0%		
Besedy na různá náboženská a společenská témata	12	56	68	46	3,4
	17,6%	82,4%	100,0%		
Biblické hodiny	4	60	64	50	4,3
	6,3%	93,8%	100,0%		
Duchovní programy pro zaměstnance Charity	20	57	77	37	3
	26,0%	74,0%	100,0%		
Duchovní programy pro uživatele Charity	37	48	85	29	2,4
	43,5%	56,5%	100,0%		
Vedení společných modliteb za zaměstnance i uživatele Charity	17	51	68	46	3,3
	25,0%	75,0%	100,0%		
Přinášení sv. přijímání nemocným	22	54	76	38	3,2
	28,9%	71,1%	100,0%		
Přímluvná modlitba	28	45	73	41	2,9
	38,4%	61,6%	100,0%		
Prevence před syndromem vyhoření (podpora)	10	54	64	50	4,1
	15,6%	84,4%	100,0%		

Obrázek 12 Nejvíce preferovaná pastorační služba dle označení hodnotou „1“

Obrázek 13 Číselné ohodnocení činností pastoračního asistenta z hlediska potřebnosti

4.1.14 Vyhodnocení otázky č. 15

Co očekáváte od pastoračního asistenta nebo na jakou činnost byste jako pastorační asistent kladl důraz?

V této otevřené otázce jsem zjišťoval, co očekávají od pastoračního asistenta nebo na jakou činnost by jako pastorační asistent kladl důraz zaměstnanec Charity. Tato otázka navazuje na otázku č. 14 a dává možnost respondentovi vyjádřit bližší požadavky na osobu pastoračního asistenta. Uvedené odpovědi nám sdělují očekávání od pastoračního asistenta, které jsou v souladu s hypotézami č. 1, 2., tím potvrzují jejich platnost.

Nejpočetnější „trs“ odpovědi představuje očekávání duchovní podpory a péče o uživatele i zaměstnance, duchovní programy pro uživatele, rozhovory se zaměstnanci, zaměření na jejich potřeby, pomoc při jejich problémech, rozhovory, naslouchání, povzbuzení, sdílení, rady, modlitby, přímluvné modlitby, komunikaci, spolupráci, najít pozitivní cestu k nevěřícím, posilovat věřící. Dále se očekávají aktivity spojené se sbírkami, doporučení duchovních akcí, vzdělávání ve víře.

Druhý „trs“ představuje odpovědi, jaké vlastnosti očekávají od pastoračního asistenta - důvěryhodnost, vcítění - empatii, citlivost, zakotvenost ve víře, odpovědnost, spolehlivost, trpělivost, mlčenlivost apod.

Třetí „trs“ odpovědi zahrnuje příspěvek k udržení katolické identity v Charitě, aktivity ve farnostech, v Charitě, zajišťování mší sv., zpovědí, společných nástěnek apod.

4.1.15 Odpovědi na otázku č. 16:

Jsem členem farního společenství?

**Tabulka 12 Počty zaměstnanců Charity a pastoračních asistentů
(ne) hlásících se k farnímu společenství**

Četnost	ano	ne	Celkem	Nevyplněno
Absolutní	44	59	103	6
Relativní	42,7%	57,3%	100,0%	

Touto otázkou měla být podpořena hypotéza č. 3, za předpokladu, že čím víc bude členů farního společenství, tak je větší předpoklad, že potvrdí důležitost spolupráce Charity a farností.

4.1.16 Vyhodnocení otázky č. 17

Jak se Vaše farnost (jednotliví věřící) zapojuje do činnosti Charity?

V této otázce jsem se dotazoval respondentů jak se farnost (jednotliví věřící) zapojují do činnosti Charity? Smyslem bylo dozvědět se od věřících zaměstnanců Charity, co ví o zapojení farníků do činnosti Charity. Odpovědi respondentů podporují platnost hypotézy č. 3.

Nejpočetnější „trs“ odpovědí zahrnoval vedoucí skupinek, koledníci na Tříkrálové sbírce, podílení se na Postní almužně, sbírky v kostele, humanitární sbírky (sběr šatstva) a dobrovolnictví.

Druhý „trs“ odpovědí představoval společné mše sv., modlitby, misijní činnost, misijní koláč, jarmarky – prodej, papežské misijní dílo, pletení obvazů, sběr plastových víček.

Třetí „trs“ odpovědí obsahuje přednášky, besedy, výlety, pečení cukroví na vánoce, pomoc při autobusových zájezdech.

4.1.17 Vyhodnocení otázky č. 18

Jak by se podle Vás mohla farnost (jednotliví věřící) zapojit do života Charity?

Uveďte konkrétně:

V této otázce jsem se respondentů dotazoval, jak by se podle nich mohla farnost (jednotliví věřící) zapojit do života Charity. Tato otázka rozšiřuje předchozí otázku a dává možnost zaměstnancům Charity vyjádřit svůj názor a jejich představy o pomoci od farností. Pastorační asistentům se tak dostanou informace, které jim lépe pomohou zkoordinovat potřeby Charity ve vztahu k farnostem. I v tomto případě respondenti podpořili svými odpověďmi platnost hypotézy č. 3.

Nejpočetnější „trs“ odpovědí představuje dobrovolnictví farníků v Charitě, např. návštěva nemocných, doprovod na procházky, čtení knih, při pořádání charitních akcí jako Tříkrálová sbírka. Další možností dobrovolnictví je zapojení se jako členové charitní rady, revizní komise, jako odborní konzultanti v případě profesí jako lékař, daňový poradce, odborník na sociální oblast. Další časté odpovědi jsou dary, příspěvky, sbírky.

Druhý „trs“ odpovědí tvoří modlitby a mše sv. za Charitu.

Třetí „trs“ představuje podporu charitního díla, společné akce – ples, společné setkávání, zájezdy, poutě, výlety, zpívání scholy, větší informovanost o potřebách a životě Charity, propagace charitních akcí ve svém okolí.

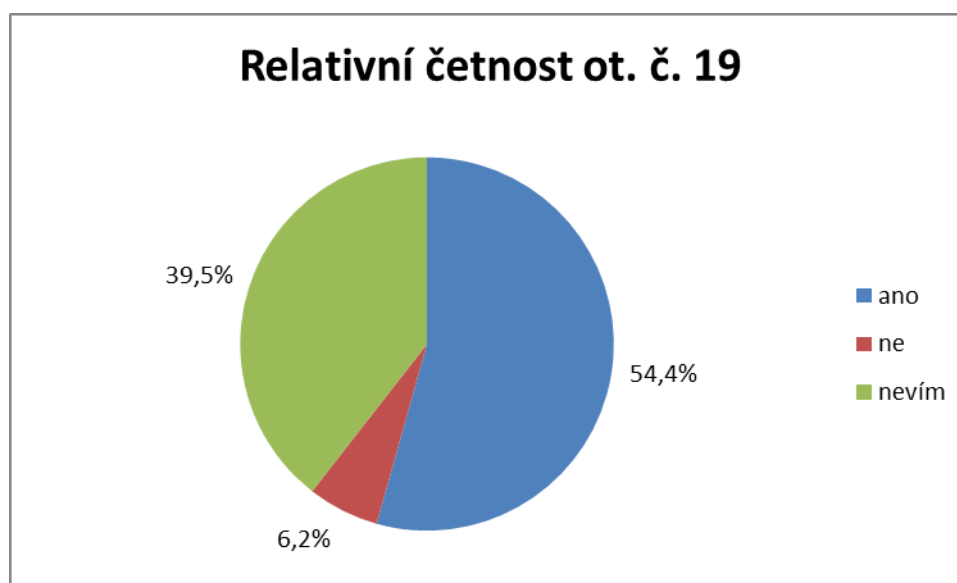
4.1.18 Vyhodnocení otázky č. 19:

Je Charita zapojena do činnosti farnosti? Jak?

V této otázce se respondenti vyjadřovali, zda-li je Charita zapojena do činnosti farnosti a jak. Opět je zde podobnost předchozím otázkám, ale tentokrát pohledem opačné strany. Důvodem položení této otázky bylo zjistit, co zaměstnanci ví o činnosti Charity ve farnostech. Celkem odpovídalo 81 respondentů, z toho 44 uvedlo, že Charita je zapojena do činnosti Charity, 5 respondentů si to nemyslí a 32 respondentů odpovědělo, že neví. Počet kladných odpovědí z celkového počtu odpovídajících respondentů hovoří o podpoře platnosti hypotézy č. 3. Vyjádření absolutní a relativní četnosti je uvedeno v tabulce a vizuálně zobrazeno grafem.

Tabulka 13 (Ne) zapojení Charity do činnosti farnosti

Četnost	ano	ne	nevím	Celkem	Nevyplněno
Absolutní	44	5	32	81	33
Relativní	54,3%	6,2%	39,5%	100,0%	

Obrázek 14 (Ne) zapojení Charity do činnosti farnosti

4.1.19 Vyhodnocení otázky č. 20

Odpovědi na otázku č. 20: Jak byste Charitu více zapojili do života farnosti?
Uveďte konkrétněji.

Respondenti byli dotazováni, jak by Charitu více zapojili do života farnosti. Opět se jedná o rozšíření předchozí otázky a dává možnost zaměstnancům Charity vyjádřit svůj názor a jejich představy o způsobu zapojení se Charity do života farností. Pastoračním asistentům se tak i tentokrát dostanou informace, které jim lépe pomohou zkoordinovat možnosti zapojení se Charity do dění ve farnosti. Uvedené odpovědi respondentů podporují platnost hypotézy č. 3.

Nejpočetnější „trs“ odpovědí tvoří modlitby uživatelů, větší informovanost o činnosti Charity ve farnosti (Charita je pořád vnímána jako služba „zadarmo“, jsme sociální služba jako jiné organizace, máme ale duchovní rozměr), aby o nich široká veřejnost farnosti věděla a služby mohla propagovat dál nebo je využívala. Lepší představení Charity farnosti, zapojení dobrovolníků do potřeb farností např. úklid kostela, doprovod uživatelů do kostela. Pomáhání nemocným, výroba adventních věnců.

Druhý „trs“ odpovědí představuje organizace akcí společně s Charitou – týden Charity, adventní setkání, dny otevřených dveří, založením charitních misijních klubů při farnostech, přednášky pro farnost, společná pobožnost s farností, poutě.

Třetí „trs“ odpovědí zahrnuje návštěvu charitního pastoračního asistenta před Tříkrálovou sbírkou, v době postní. V kostelích uspořádat setkání a besedy, kam peníze putují, za jakým účelem a jak pomáhají.

4.1.20 Vyhodnocení otázky č. 21

Co očekáváte od spolupráce farnosti a Charity?

V této otázce jsem se respondentů dotazoval, co očekávají od spolupráce farnosti a Charity. Tato otázka je v podstatě zhodnocením odpovědí vztahujících se k vzájemné pomoci Charity a farností a měla by pomoci pojmenovat přínos vzájemné spolupráce Charit a farností.

Nejpočetnější „trs“ odpovědí obsahuje vzájemnou komunikaci, větší informovanost, obohacení, větší povědomí farníků o činnostech Charity, vzájemnou pomoc, vzájemné poznávání, vstřícnost z obou stran, spolupráci, pochopení, podporu, nabídku služeb

Charity, besedy, setkávání, koncerty, akce pro děti či seniory, více společných akcí vedoucích k začleňování i nevěřících, či posílení a upevňování společenství věřících. Dále společné plánování těchto akcí, které budou ze strany Charity dobrovolné mimo pracovní dobu. Větší informovanost farníků o konkrétních činnostech a službách Charity a také větší nárůst počtu dobrovolníků v Charitě. Zájem také o potřeby a informovanost ve spolupráci s pastorační radou ve farnosti.

Druhý „trs“ zahrnuje odpovědi, které zahrnují duchovní a materiální pomoc, osobní pomoc Charity farníků – nemohoucích, nemocných, zestárlých, duchovní péči o klienty i zaměstnance, soustředěnost na duchovní potřeby uživatelů, které jim chybí, individuální duchovní podpora klientům Charity. Posílení duchovního života, vzájemných lidských vztahů, zlepšení kvality života. Podpora společenství a pomoc bližním. Tříkrálové sbírky, Lepší a efektivnější začleňování uživatelů Charity s ostatními věřícími.

Třetí „trs“ obsahoval specifické odpovědi. Charita má mít sídlo blízko kostela, má být viditelná, neboť potřební chodí pro pomoc tam, kde je „domov“ farnosti. Už od malých dětí je třeba začít „vidět“ Charitu. Děti z náboženství by měly vidět, jak a kde se pomáhá. Nealibistické plnění přikázání lásky. Charita je 100 % profesionální, ale rozhodně má práci i pro laiky. Jednotu, pochopení, že Charita je křesťanská služba. Charita je součástí církve a ne jen firma poskytující sociální služby. Uživatelé jsou nejvíc zaměřeni na svoji rodinu a tady je naplněna jejich potřeba. Nepovažují za tak důležité, přesto duchovnost vítám. Větší osvěta, pastorační asistent by mohl o Charitě více mluvit. Větší pochopení a těžkosti práce charitních pracovníků, podpora – nákup z charitních prodejů. Dobré vztahy, příkladný křesťanský život všech zúčastněných hodný následování. Na obou stranách by byla spolupráce jistě ku prospěchu.

Z uvedených odpovědí obecně vyplývá, že Charita a farnosti, jsou jako dvě sestry, které patří do lůna téže církve a proto je přirozené, když se navzájem doplňují ve svých aktivitách a snaží se pomáhat bližním nejen ze svého středu, ale všem, kteří tuto pomoc potřebují. Domnívám se, že vzájemná spolupráce Charity a farností je přínosná i pro naši společnost, protože svou činností podporují solidaritu s těmi, kteří jsou potřební a to v duchu křesťanských hodnot. Tímto byla podpořena hypotéza č. 3.

4.1.21 Vyhodnocení otázky č. 22

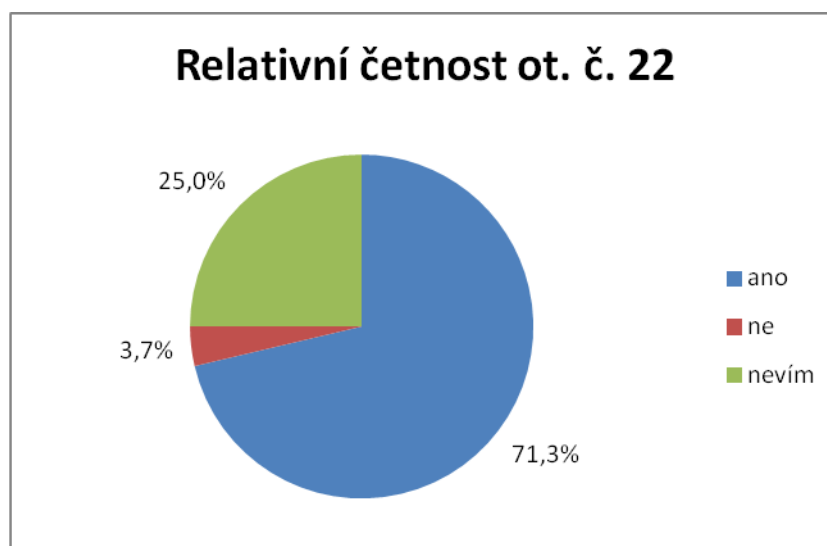
Myslíte si, že je spolupráce Charity s podobně zaměřenými křesťanskými neziskovými organizacemi potřebná? (např. DIAKONIE)

V této otázce respondenti odpovídali, jestli si myslí, že spolupráce Charity s podobně zaměřenými křesťanskými neziskovými organizacemi je potřebná. Smyslem této otázky bylo zjistit zájem ze strany zaměstnanců a pastoračních asistentů o tuto spolupráci.

Ze 108 odpovídajících respondentů si 77 myslí, že ano, 4 ne a 27 neví. Zde je zajímavá souvislost s otázkou č. 12, kde respondenti mohli zaujmout postoj, že pastorační služba je důležitá pro spolupráci s jinými křesťanskými organizacemi a křesťanskými církvemi. Pro tento postoj se vyjádřilo pouze 24 respondentů z celkového počtu 103 odpovídajících respondentů. Z toho vyplývá, že tato spolupráce je možná, ale ne důležitá. O absolutní četnost a relativní četnosti nám dává přehled uvedená tabulka a graf.

Tabulka 14 (Ne) spolupráce Charity s křesťanskými neziskovými organizacemi

Četnost	ano	ne	nevím	Celkem odpovědělo	Nevyplněno
Absolutní	77	4	27	108	6
Relativní	71,3%	3,7%	25,0%	100,0%	

Obrázek 15 (Ne) spolupráce Charity s křesťanskými neziskovými organizacemi

Z uvedených odpovědí vyplývá, že o této spolupráci, stojí za to v Charitách uvažovat.

4.1.22 Vyhodnocení otázky č. 23:

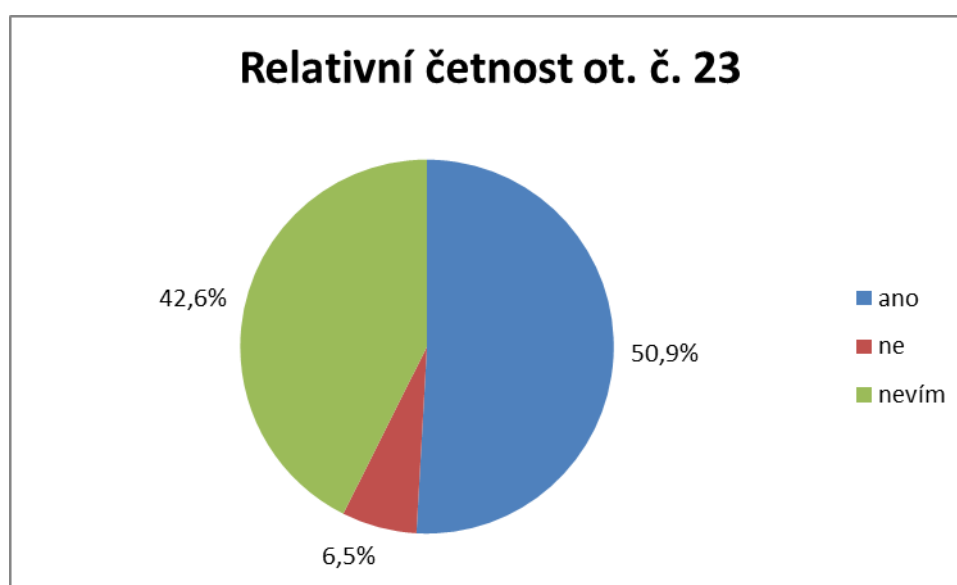
Myslíte si, že spolupráce Charity s křesťanskými církvemi jako např. církev evangelická, církev apoštolská, bratrská jednota baptistů je potřebná?

V této otázce respondenti odpovídali, jestli si myslí, že spolupráce Charity s křesťanskými církvemi je potřebná. Smyslem této otázky bylo rovněž zjistit zájem ze strany zaměstnanců a pastoračních asistentů o tuto spolupráci.

Ze 108 odpovídajících bylo pro 55, proti 7, nevědělo 46. I zde se projevila zajímavá souvislost s otázkou č. 12, kde respondenti mohli zaujmout postoj, že pastorační služba je důležitá pro spolupráci s jinými křesťanskými organizacemi a křesťanskými církvemi. Pro tento postoj, jak jsem již zmiňoval se vyjádřilo pouze 24 respondentů z celkového počtu 103 odpovídajících respondentů. Z toho rovněž vyplývá jako v předchozí otázce, že tato spolupráce je možná, ale ne důležitá. Absolutní a relativní četnost je uvedena v tabulce a doplněna grafem.

Tabulka 15 (Ne) spolupráce Charity s křesťanskými církvemi

Četnost	ano	ne	nevím	Celkem odpovědělo	Nevyplněno
Absolutní	55	7	46	108	6
Relativní	50,9%	6,5%	42,6%	100,0%	

Obrázek 16 (Ne) spolupráce Charity s křesťanskými církvemi

Je evidentní, že zájem o spolupráci s křesťanskými církvemi je evidentně nižší než o spolupráci s podobně zaměřenými křesťanskými organizacemi, přesto zůstává na zvážení každé Charity, jestli nalezne společnou řeč s bratry a sestrami ve víře za účelem pomoci bližním.

4.1.23 Vyhodnocení otázky č. 24:

Jak si představujete spolupráci Charity s církvemi a ostatními křesťanskými neziskovými organizacemi?

Odpovědi respondentů na tuto otázku jsou prospěšné pro případnou spolupráci s křesťanskými církvemi a neziskovými organizacemi. V této otázce se respondenti vyjadřovali, jak si představují spolupráci Charity s církvemi a ostatními křesťanskými neziskovými organizacemi. Z otázky je zřejmé, že propojuje předchozí otázky a dává možnost respondentům vyjádřit se, jak by si představovali spolupráci Charity a jiné křesťanské neziskové organizace či křesťanské církve. Z uvedených informací můžeme čerpat pro případnou spolupráci.

Nejpočetnější „trs“ obsahuje společné setkávání u „kulatého stolu“, výměna zkušeností s provozem v oblasti poskytování sociálních služeb, předávání informací o akcích, vzájemná informovanost, na poradách při plánování služeb potřebným, spolupráce, vycházet si vstříc, vzájemná pomoc v krizových situacích, vyhledávání a přímá pomoc potřebným společnými silami, společná komunikace, rozvoj dobrovolnictví. Společný dialog a realizaci společných dobročinných aktivit, výměnné stáže zaměstnanců, vzájemná podpora a výpomoc, společné projekty. Naplnění cíle pomáhat lidem v těžkých životních situacích, zajištění pomoci potřebným, duchovní podpora, pomoc křesťanům vzájemně, domluva při službách – rozvoji, využití. V předávání informací o činnosti Charity, pozvání na charitní akce.

Druhý „trs“ představuje jednorázové společenské akce, pořádání společných společenských, sportovních, kulturních akcí, pořádání přednášek, vzájemnou účast na pořádaných akcích a spolupráce při jejich organizaci, besedy, společné řešení témat – ohrožujících dnešní svět, účast na stejném díle, záměru. Účast na společných sbírkách (např. Afrika, země trpící hladem, živelnými pohromami apod.), TKS, adopce na dálku, besedy s lidmi (zajímavými).

Třetí „trs“ obsahuje specifické odpovědi. Mohou se doplňovat, např. když Charita v místě konkrétní služby neposkytuje a poskytuje ji jiná organizace a naopak – aby o sobě věděli a mohli klientům doporučit. Pokud máme klienty od jiné církve zajištění jejich duchovního doprovázení klientů. Různorodost, větší kvalita práce – jsme všichni na jedné lodi – spojuje nás jedna víra, jeden Pán, jeden Bůh a OTEC všech. Aby nastala dohoda a jednotný postup při pořádání společných akcí, např. vánoční koncerty a stále se zlepšovala. Nejen rivalita a soutěživost v boji o peníze, ale očekávám oboustranný zájem, abychom byli schopni o sobě a hlavně oni o nás podávat pravdivé informace zájemcům o služby. S křesťanskými organizacemi – např. společné projekty. Koordinační platforma, společné – silnější pozice pro jednání. Očekávání spolupráce hlavně potřebné. Společný cíl (milosrdná láska).

Z těchto informací obecně vyplývá, že respondenti si představují spolupráci především s křesťanskými neziskovými organizacemi.

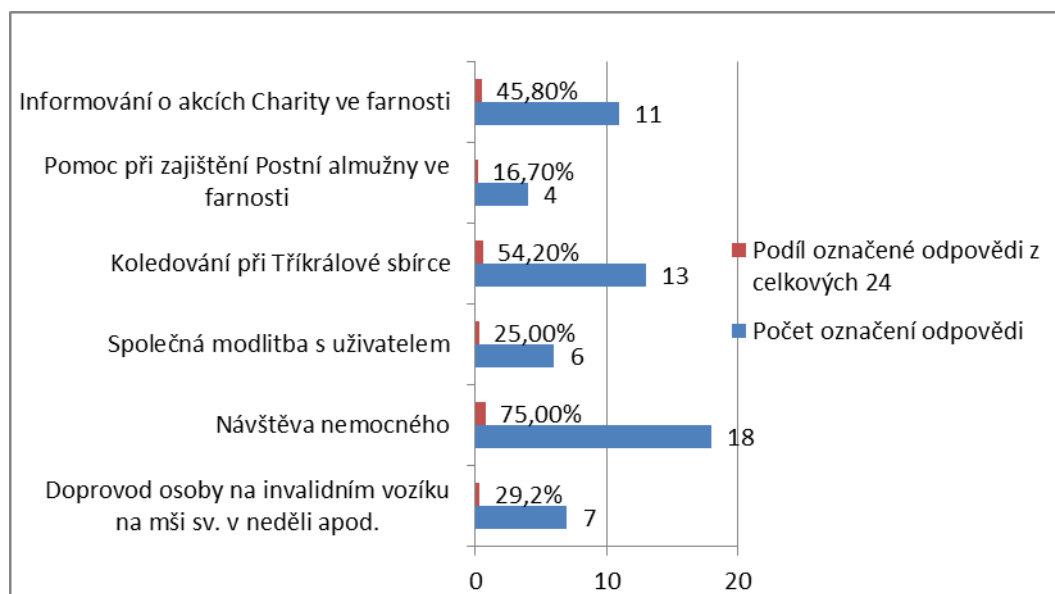
4.1.24 Vyhodnocení otázky č. 25:

V čem byste jako dobrovolník Charity mohl pomoci v níže uvedených duchovních potřebách uživatelů a potřebách Charity? Odpovídají pouze dobrovolníci. Můžete zakroužkovat více odpovědí.

V uvedené otázce se respondenti vyjadřovali, v čem by jako dobrovolníci Charity mohli pomoci v níže uvedených duchovních potřebách uživatelů a potřebách Charity. Odpovídat měli pouze dobrovolníci. Nutno uvést, že všichni odpovídající respondenti vyjma 1 nevedli, kromě toho, že jsou zaměstnanci, jsou současně i dobrovolníky Charity v otázce č. 2. Většina respondentů neodpovídala, protože se nepovažují za dobrovolníky Charity. Z celkového počtu 24 odpovídajících respondentů je 7 ochotno doprovázet osoby na invalidním vozíku na mši sv. v neděli, apod., 18 navštívit nemocného, 6 se společně modlit s uživatelem, 13 koledování při Tříkrálové sbírce, 4 pomoc při zajištění Postní almužny ve farnosti, 11 informování o akcích Charity ve farnosti. Smyslem této otázky bylo zjistit, v kterých duchovních potřebách uživatelů a potřebách Charity jsou její zaměstnanci ochotni pomoci při hledání spolupracovníků při naplňování těchto činností.

Tabulka 16 Dobrovolníci (ne)jsou ochotni pomoci v duchovních potřebách uživatelů a potřebách Charity

Dobrovolná pomoc v duchovních potřebách uživatelů a potřebách Charity	zakroužkováno	nezakroužkováno	celkem vyplněno	nevyplněno
Doprovod osoby na invalidním vozíku na mši sv. v neděli apod.	7 29,2%	17 70,8%	24 100,0%	90
Návštěva nemocného	18 75,0%	6 25,0%	24 100,0%	90
Společná modlitba s uživatelem	6 25,0%	18 75,0%	24 100,0%	90
Koledování při Tříkrálové sbírce	13 54,2%	11 45,8%	24 100,0%	90
Pomoc při zajištění Postní almužny ve farnosti	4 16,7%	20 83,3%	24 100,0%	90
Informování o akcích Charity ve farnosti	11 45,8%	13 54,2%	24 100,0%	90

Obrázek 17 Dobrovolníci (ne)jsou ochotni pomoci v duchovních potřebách uživatelů a potřebách Charity

4.1.25 Vyhodnocení otázky č. 26:

Kolik dobrovolníků využíváte za účelem potřeb uvedených v otázce 25?

V této otázce jsem se dotazoval pouze zainteresovaných zaměstnanců do práce s dobrovolníky, kolik dobrovolníků využívají za účelem potřeb uvedených v otázce 25. Smyslem této otázky bylo získat informace o počtu dobrovolníků v Charitě. Je nutné uvést, kde se k otázce vyjadřovalo více respondentů z jedné Charity, jsem vybral pouze 1 respondenta, který uvedl nejvyšší počet dobrovolníků.

Doprovod osoby na invalidním vozíku na mši sv. v neděli, apod.: 3 dobrovolníky využívá Charita Hranice, 1 Charita Veselí nad Moravou, 2 Charita Zábřeh.

Návštěva nemocného: 2 dobrovolníky využívá Charita Kyjov, 1 Oblastní charita Uherské Hradiště, 3 Charita Zábřeh.

Společná modlitba s uživatelem: 2 dobrovolníky využívá Charita Kyjov, 3 Oblastní charita Uherské Hradiště, 3 Charita Zábřeh.

Koledování při Tříkrálové sbírce: 680 dobrovolníků využívá Charita Hranice, 600 Charita Kyjov, 1200 Oblastní charita Uherské Hradiště, 700 Charita Veselí nad Moravou, 1200 Charita Zábřeh.

Pomoc při zajištění Postní almužny ve farnosti: 10 dobrovolníků využívá Charita Hranice, 12 Charita Kyjov, přibližně 35 Oblastní charita Uherské Hradiště, 30 Charita Veselí nad Mor., 30 Charita Zábřeh.

Informování o akcích Charity ve farnosti: 10 dobrovolníků využívá Charita Hranice, 23 Charita Kyjov, 10 Charita Zábřeh, 11 Hospic na sv. Kopečku u Olomouce.

Z uvedených odpovědí, které poskytli respondenti, vyplývá, že duchovní potřeby uživatelů jsou pokryty nízkým počtem dobrovolníků, ačkoliv 56 respondentů uvedlo v otázce číslo 7 tohoto dotazníku, že by uvítalo dobrovolnickou činnost věřících při naplňování duchovních potřeb uživatelů. Domnívám se, že pastorační asistenti můžou přispět k zajištění duchovních potřeb uživatelům Charity dobrovolníky, tam, kde je to potřeba.

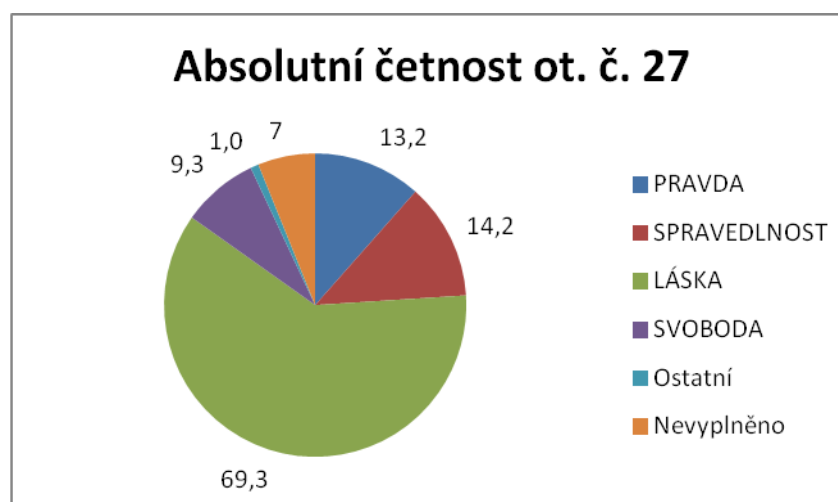
4.1.26 Odpovědi na otázku č. 27

Jaká hodnota je podle vás pro charitní službu nejdůležitější?

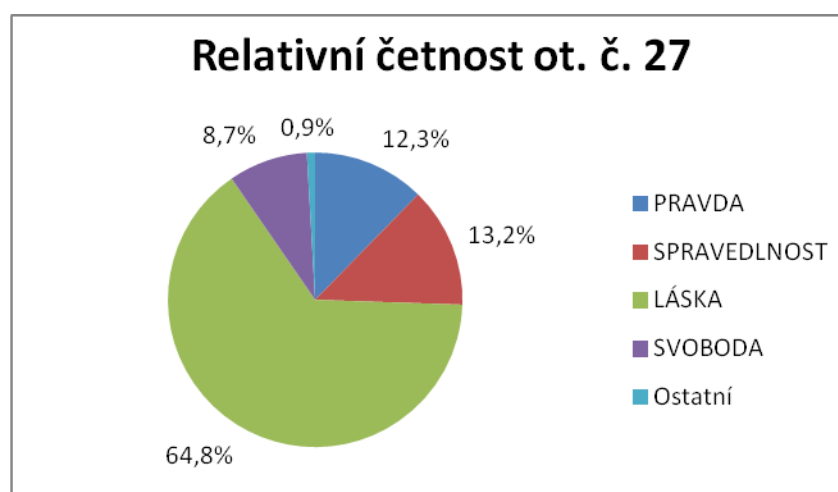
Otázka byla slovně vyhodnocena výše, jelikož má vazbu na otázku č. 12.

Tabulka 17 Nejdůležitější hodnota pro charitní službu

Četnost	PRAVDA	SPRAVEDLNOST	LÁSKA	SVOBODA	Ostatní	Celkem	Nevyplněno
Absolutní	13,2	14,2	69,3	9,3	1,0	107,0	7
Relativní	12,3%	13,2%	64,8%	8,7%	0,9%	100,0%	

Obrázek 18 Nejdůležitější hodnota pro charitní službu dle počtu respondentů

Obrázek 19 Relativní četnost nejdůležitější hodnoty pro charitní službu dle počtu respondentů

4.2 Zhodnocení dotazníkového šetření

Z realizovaného dotazníkového šetření vyplývá, že pastorační asistent pomáhá zaměstnancům přiblížit duchovní principy a hodnoty Charity uvedené v Kodexu Charity ČR. Pastorační asistent pečuje duchovně o zaměstnance a uživatele Charity a odpovídá na jejich duchovní potřeby - nabízení duchovní pomoci uživatelům Charity, kteří by jinak zůstali ve svých potřebách osamoceni a bez pomoci. Pastorační služba je důležitá pro spolupráci Charity s farnostmi děkanátu – především Tříkrálová sbírka, Postní almužna. Pastorační služba Charitě umožňuje spolupráci s jinými křesťanskými neziskovými organizacemi a křesťanskými církvemi. Služba pastoračního asistenta v Charitě je jejími zaměstnanci obecně vnímána pozitivně. Negativně je vnímána některými zaměstnanci tehdy, pokud je podávána násilně a v případě, když není tolerantní. Z odpovědí dotazníku vyplývá, že služba pastoračního asistenta je velice zajímavá a pestrá a nabízí široké uplatnění darů v duchovní oblasti pro toho, kdo ji vykonává. Pastorační práce v Charitě je potřebná, tento postoj vyjádřila více než polovina odpovídajících respondentů.

ZÁVĚR

Smyslem mé diplomové práce bylo analyzovat službu pastoračního asistenta v Charitě především ve vztahu k zaměstnancům pracujícím jako sociální pracovníci a pracovníci v sociálních a zdravotních službách. Domnívám se totiž, že mezi některými zaměstnanci Charity přebývá „mýtus“, že pastorační služba je „posilování vlivu církve“ v Charitě a pro sociální práci a službu má nepodstatný význam a je spíše trpěna. Další důvodem bylo, vysvětlit, co to vlastně je „pastorace“ a jak se v Charitě naplňuje, protože někteří její zaměstnanci neví, oč se jedná, což dovědčilo i dotazníkové šetření, protože řada zaměstnanců Charity na tuto otázku neodpověděla. V této práci upozorňuji podložením příslušné literatury na to, že sociální práce, sociální služba a pastorační služba se vzájemně doplňují a v této své kombinaci společně zlepšují kvalitu služby poskytované uživatelům. Dalším smyslem této práce bylo představit podstatu pastorační služby v Charitě, která spočívá v duchovní péči o její zaměstnance, tím že formuje jejich hodnotovou orientaci dle křesťanských zásad. To bylo prokázáno výzkumem, který ověřoval pomoc pastoračního asistenta přibližovat zaměstnancům duchovní principy v Charitě. Tyto duchovní principy směřují k hodnotám uvedeným v Kodexu Charity ČR. V této práci bylo dále výzkumem prokázáno, že pastorační asistent pomáhá duchovně pečovat o její uživatele. V neposlední řadě bylo prokázáno, že služba pastoračního asistenta je důležitá pro spolupráci Charity s farnostmi na území, kde Charita působí, což u Oblastních charit většinou kopíruje území děkanátu. Práce přinesla řadu podnětů ze strany zaměstnanců Charity, ať už se to týká jejich očekávání ve vztahu k pastoračním asistentům nebo v konkrétních možnostech spolupráce s farnostmi či jinými křesťanskými neziskovými organizacemi a křesťanskými církvemi. Dalším přínosem diplomové práce je i preference konkrétních pastoračních aktivit zaměstnanci Charit v naší olomoucké arcidiecézi, respektive v Arcidiecézní charitě Olomouc. To umožňuje pastoračním asistentům zaměřit se na činnosti, které zaměstnanci těchto Charit nejvíce preferují.

Diplomovou práci považuji za přínosnou především pro její využití v praxi, resp. v konkrétní pastorační službě v Charitách, zejména pak pro práci pastoračních asistentů. Domnívám se, že tato práce je specifická svou konkrétností v poskytování pastorační služby v Charitě natolik, že díky ní si každý zaměstnanec Charity, který si ji přečte, udělá objektivní názor na její přínos v Charitě.

Jméno a příjmení autora: Jiří Strogan
Název diplomové práce: Služba pastoračního asistenta v oblastní Charitě
Název v angličtině: The ministry of a pastoral assistant of a regional
Charity organisation
Katedra: Pastorální a spirituální teologie
Rok obhajoby: 2013

Anotace v češtině

Diplomová práce se zabývá službou pastoračního asistenta v oblastní Charitě, jeho vztahem k zaměstnancům pracujícím v sociálních a zdravotních službách v Charitě, jeho vztahem k uživatelům a jeho vztahem k farnostem nacházejícím se na území příslušné oblastní charity. Definuje charitní dílo s rozměrem duchovním a to ve smyslu díla caritas. Uvádí konkrétní možnosti pastoračních aktivit v Charitě a možnosti spolupráce Charity s farnostmi a jinými křesťanskými neziskovými organizacemi.

Anotace v angličtině

This thesis deals with a pastoral assisent duty in a Rregional Charity, their relationship with staff working in social or health services in Charity, their relationship with users and parishes located on a particular Charity district. It defines the charity work with a range of spirituality in the meaning of the work *Charitas*. It shows particular options in pastoral charity activities and a possibility of additional co-work with parishes and other Christinan non-profit institutions.

Klíčová slova v češtině: duchovní podpora, farnost, charita, hodnoty Charity, kodex Charity ČR, křesťanská nezisková organizace, křesťanská církev, pastorage, pastorační asistent, pastorační služba, sociální práce, sociální a zdravotní služba, zaměstnanec a uživatel Charity

Klíčová slova v angličtině: Spiritual support, parish, charity, the values of Charity, Czech Chariry Code, Christian non-profit institution, Christian church, pastoration, pastoral assisent, pastoral service, social work, social and health service, emplyee(s) (=staff), a Charity user

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy

- [1] *Bible*. 2. Vyd. Praha : Zvon, 1991. 285s. ISBN80-7113-009-5.
- [2] *Jeruzalémská Bible*. 1. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7195-289-3.
- [3] AMBROS, P. *Fundamentální pastorální teologie*. 2. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2002. 177s. ISBN 80-244-0419-2.
- [4] GRAUBNER, J. *Jak si představuji farnost dnes*. 1. vyd. Olomouc : Matice cyrilometodějská s. r. o., 133s. ISBN 8072662198.
- [5] GRÜN, A. *Velepíseň na lásku*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009. 127s. ISBN: 978-80-7195-317-3.
- [6] Katolická církev. Kongregace pro katolickou výchovu. *Charitativní služba církve. Pastorační péče o charitu*. Praha : Česká biskupská konference, 2005. 16s.
- [7] Katolická církev. Kongregace pro katolickou výchovu. *Základní normy pro formaci trvalých jáhnů : Směrnice pro službu a život trvalých jáhnů*. Praha : Česká biskupská konference, 2002. 96 s.
- [8] Katolická církev. *Katechismus katolické církve*, č. 2422, 1. vyd. Praha : Zvon, 2005. 793s. ISBN 8071131326.
- [9] Katolická církev. Arcidiecézní charita Olomouc. *Vy jim dejte jíst: materiály pro formaci charitních pracovníků*. Olomouc : Arcidiecézní charita, 2005. 48 s.
- [10] Katolická církev. Papež a BENEDIKT XVI.. *Deus caritas est: encyklika nejvyššího pontifika Benedikta XVI.*. 1. vyd. Praha : Paulínky, 2006. 63 s. ISBN 80-86949-03-6.
- [11] Katolická církev. Papež a Jan Pavel II.. *Encyklika o starosti církve a sociální otázky Sollicitudo rei socialis*, č. 1,41. Praha : Zvon, 2005

- [12] Katolická církev. Papež a Jan Pavel II.. *Salvifici doloris*. 1. vyd. Zvon : Praha, 1995, 49s. ISBN 8071131512.
- [13] KŘIVOHLAVÝ, J. *Hořet, ale nevyhořet*. 1. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2012. 175s. ISBN 978-80-7195-573-3.
- [14] KŘIVOHLAVÝ, J. *Sdílení naděje*, 1. vyd. Praha : Návrat domů, 1997. 184s. ISBN 80-85495-64-3.
- [15] KŘIVOHLAVÝ, J. *Povídej – naslouchám*. 1. vyd. Praha : Návrat domů, 1993. 105s. ISBN 80-85495-18-X.
- [16] LACHMANOVÁ, K. *Síla přímělné modliby*. 1. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2007. 125s. ISBN 978-80-7195-174-2.
- [17] MARTINEK, M a kol. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. – Praha : Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-2-6 . (brož.) :neprodejné
- [18] OPATRŇÝ, A. *Cesty pastorače v pluralitní společnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006. 231s. ISBN 80-7192-930-1
- [19] OPATRŇÝ, A. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Část I. 3., dopl. vyd. Praha : Pastorační středisko, 2001. 47 s. ISBN 272-46. 364-78
- [20] OPATRŇÝ, A. *Malá příručka pastorační péče o nemocné*. – Praha : Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 1995. ISBN 80-238-0430-8.
- [21] OPATRŇÝ, M. *Charita jako místo evangelizace*, 1. vyd. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích , 2010. 137s. ISBN 978-80-7394-250-2
- [22] VOJTÍŠEK, DUŠEK, MOTL. *Spiritualita v pomáhajících profesích*. Praha : Portál, s. r. o., 2012. s. 102, ISBN 978-80-262-0088-8.

- [1] Česká biskupská konference. *Kodex Charity ČR*, Olomouc : ACHO, 2009.
- [2] GRAUBNER, J. *Jmenování*, vydalo Arcibiskupství olomoucké, Olomouc, 2009
- [3] GRAUBNER J. *Spolupracovníci děkana*, vydáno v Olomouci, r. 2011.
- [4] VITÁSEK, KEPRT. *Pracovní náplň pastoračního asistenta v Charitě*. Olomouci : ACHO, 2011

Elektronické zdroje řazené dle pořadí poznámek v dokumentu

- 1 Vincentky Česká provincie Kongregace Milosrdných sester sv. Vince de Paul se sídlem v Kroměříži [online]. 2012 *Svatý Vincenc de Paul*. [cit. 2012-10-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.vincentky.cz/svati/svaty-vincenc-de-paul/>>.
- 2 Charita Česká republika [online]. 2012[cit. 2012-10-01]. *O Charitě*. Dostupné z WWW: <<http://www.charita.cz/o-charite/>>.
- 3 Charita Česká republika [online]. 2012[cit. 2012-10-02]. *Organizační struktura Charity*. Dostupné z WWW: <<http://www.charita.cz/o-charite/organizacni-struktura-charity-cr/>>.
- 4 Charita Česká republika [online]. 2012[cit. 2012-10-01]. *Činnost v ČR*. Dostupné z WWW: <<http://www.charita.cz/cinnost-v-cr/>>.
- 5 *Stránky projektu Vliv změn světa práce na kvalitu života [online]. Soudoba_sociologie_II_kvalita_zivota-svobodova.doc. 2012 [cit. 2012-10-01]. Dostupné z WWW: <<http://kvalitazivota.vubp.cz/clanky.php>>.*

- 6 Františkánské misie [online]. *O přímělné modlitbě*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.frantiskanskemisie.cz/modlitby>>.
- 7 SADÍLEK, J. Františkánské misie [online]. *O přímělné modlitbě*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.frantiskanskemisie.cz/modlitby>>.
- 8 Člověk v tísní [online]. *Jak připravit projekci s besedou*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.jedensvetnaskolach.cz/index2.php?id=650>>.
- 9 OPATRŇY A.[online]. *Malá společenství*. 2012[cit. 2012-11-11]. Dostupné z <<http://www.pastorace.cz/Tematicke-texty/1-Mala-spolecenstvi.html>>.
- 10 Stepa [online]. *Modlitba živého růžence*. 2012[cit. 2012-10-17]. Dostupné z WWW: <<http://otazky.vira.cz/otazka/Modlitba-ziveho-ruzence-26.html>>.
- 11 ACHO : DOLEŽEL, J. [online]. *Kodex – úvodem*. Prezentace pro setkání ředitelů Charit v Arcidiecézi olomoucké a jejich zástupců na Velehradě 13-15.10.2009. [cit. 2012-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.acho.caritas.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=271:kodex-velehrad&catid=149:rada-pro-pastoraci&Itemid=169>.
- 12 KATOLICKÁ CÍRKEV. biskup Pavel [online]. *Dekret o ekumenismu z roku 1964*. 2012[cit. 2012-11-14]. <http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/va_t-ii_decree_19641121_unitatis-redintegratio_cs.html>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ACH	arcidiecézní Charita
ACHO	Arcidiecézní charita Olomouc
CIC	Codex Iuris Canonici - kodex kanonického práva
DCH	diecézní Charita
FCH	farní Charita
MCH	městská Charita
OCH	oblastní Charita

Zkratky z písma svatého užití v citacích

1 J	První list Janův
2 Kor	Druhý list Korintským
Ga	Galatským
J	Jan
Mt	Matouš
Zj	Zjevení Janovo
Ž	Žalm

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Přehled odpovídajících mužů a žen z jednotlivých Charit a hospice.....	39
Obrázek 2 Struktura odpovídajících.....	41
Obrázek 3 Relativní četnost očekávání duchovní podpory uživateli	43
Obrázek 4 Relativní četnost duchovní pomoci uživatelům zaměstnanci Charity a pastoračními asistenty.....	45
Obrázek 5 Relativní četnost zájem o dobrovolnickou činnost při naplňování duchovních potřeb uživatelů.....	46
Obrázek 6 Relativní četnost změny po příchodu pastoračního asistenta na Charitu	48
Obrázek 7 Absolutní četnost respondentů, kteří ví nebo neví jaké služby poskytuje pastorační asistent	50
Obrázek 8 Relativní četnost respondentů, kteří ví nebo neví, jaké služby poskytuje pastorační asistent	51
Obrázek 9 Relativní četnost vnímání pastorační práce na Charitě.....	52
Obrázek 10 Relativní četnost – postoj k pastorační službě v Charitě	55
Obrázek 11 Relativní četnost – postoj k pastorační službě v Charitě	56
Obrázek 12 Nejvíce preferovaná pastorační služba dle označení hodnotou „1“.....	58
Obrázek 13 Číselné ohodnocení činností pastoračního asistenta z hlediska potřebnosti	59
Obrázek 14 (Ne) zapojení Charity do činnosti farnosti.....	62
Obrázek 15 (Ne) spolupráce Charity s křesťanskými neziskovými organizacemi	65
Obrázek 16 (Ne) spolupráce Charity s křesťanskými církvemi	66
Obrázek 17 Dobrovolníci (ne)jsou ochotni pomoci v duchovních potřebách uživatelů a potřebách Charity	69
Obrázek 18 Nejdůležitější hodnota pro charitní službu dle počtu respondentů	71
Obrázek 19 Relativní četnost nejdůležitější hodnoty pro charitní službu dle počtu respondentů.....	71

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Dotazník

Dotazník

1. Jste? (zakroužkujte)
  - a) Muž
  - b) Žena

2. Zakroužkujte své povolání:
  - a) Zaměstnanec Charity.
  - b) Pastorační asistent.
  - c) Dobrovolník.
  - d) Jiné.....

3. Zakroužkujte příslušnou věkovou kategorii:
  - a) do 40 let
  - b) od 41 do 63 let

4. Jak chápete význam slov „duchovní podpora, duchovní pomoc“ na Charitě?
.....
.....
.....

5. Myslíte si, že uživatelé Charity očekávají od zaměstnance Charity kromě sociální a zdravotní služby i duchovní podporu? Odpovězte ANO nebo NE.
.....

6. V kolika případech (např. 1x denně, 1x týdně, 1x měsíčně) jako zaměstnanec Charity vykonáváte kromě sociální a zdravotní či provozní a jiné své povinné práce i duchovní pomoc uživatelům a v čem spočívá?
.....
.....
.....
.....

7. Uvítali byste dobrovolnickou činnost věřících bez zdravotního a sociálního vzdělání při naplňování duchovních potřeb uživatelů?
.....

8. Co si představujete pod pojmy pastorační asistent na Charitě?

.....
.....
.....
.....

9. Změnilo se něco po příchodu pastoračního asistenta na Charitu?

.....

10. Víte jaké služby nebo činnost u vás v Charitě poskytuje pastorační asistent?

a) Ne

b) Ano,

uveďte.....

.....

11. Vnímáte pastorační práci v Charitě pozitivně, negativně? Včem?

.....
.....

12. Jaký máte postoj k pastorační službě na Charitě? (můžete kroužkovat více odpovědí)

a) Pomáhá zaměstnancům přiblížit duchovní principy v Charitě.

b) Pomáhá duchovně pečovat o zaměstnance a uživatele Charity a odpovídá na jejich duchovní potřeby.

c) Je důležitá pro spolupráci Charity s farnostmi děkanátu.

d) Je důležitá pro spolupráci s jinými křesťanskými církvemi a křesťanskými neziskovými organizacemi.

e) Je potřebná v Charitě.

f) Není potřebná v Charitě.

g) Jiný.....

.....

13. Myslíte si, že by pastorační asistent mohl tlumit negativa u zaměstnanců Charity spojená s prací s lidmi, například, když by byl uživatel agresivní – prevence před syndromem vyhoření? Odpovězte ANO nebo NE.

.....

14. Jakou formu pastorační služby byste nejvíce preferovali v Charitě: (u každé odpovědi uveďte číslici podle preference 1- nejdůležitější, atd.)

_Rozhovory s pracovníky, dobrovolníky a uživateli Charity.

_Besedy na různá náboženská a společenská témata.

_Biblické hodiny.

_Duchovní programy pro zaměstnance Charity.

_Duchovní programy pro uživatele Charity.

_Vedení společných modliteb za zaměstnance i uživatele Charity (živý růženec zaměstnanců a dobrovolníků).

_Přinášení sv. přijímání nemocným.

_Přímlovná modlitba (osobní modlitba za konkrétní potřeby, přání a těžkosti zaměstnance Charity, dobrovolníka nebo uživatele Charity za jeho přítomnosti).

_Prevence před syndromem vyhoření (podpora)

_ Jiné.....

15. Co očekáváte od pastoračního asistenta nebo na jakou činnost byste jako pastorační asistent kladl důraz?

.....

16. Jsem členem farního společenství? (zakroužkujte)

a) ano

b) ne

17. Jak se Vaše farnost (jednotliví věřící) zapojuje do činnosti Charity?

.....

18. Jak by se podle Vás mohla farnost (jednotliví věřící) zapojit do života Charity? Uveďte konkrétně:

.....

19. Je Charita zapojena do činnosti farnosti? Jak?

.....

20. Jak byste Charitu více zapojili do života farnosti? Uveďte konkrétněji.

.....

21. Co očekáváte od spolupráce farnosti a Charity?

.....
.....

22. Myslíte si, že je spolupráce Charity s podobně zaměřenými křesťanskými neziskovými organizacemi potřebná? (např. DIAKONIE)

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

23. Myslíte si, že spolupráce Charity s křesťanskými církvemi jako např. církev evangelická, církev apoštolská, bratrská jednota baptistů je potřebná?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

24. Jak si představujete spolupráci Charity s církvemi a ostatními křesťanskými neziskovými organizacemi?

.....
.....
.....

25. V čem byste jako dobrovolník Charity mohl pomoci v níže uvedených duchovních potřebách uživatelů a potřebách Charity? Odpovídají pouze dobrovolníci. Můžete zakroužkovat více odpovědí.

- a) Doprovod osoby na invalidním vozíku na mši sv. v neděli apod.
- b) Návštěva nemocného.
- c) Společná modlitba s uživatelem.
- d) Koledování při Tříkrálové sbírce.
- e) Pomoc při zajištění Postní almužny ve farnosti.
- f) Informování o akcích Charity ve farnosti.
- g) Jiné.....

.....

26. Kolik dobrovolníků využíváte za účelem potřeb uvedených v otázce 25. Rozepište např. a) 2, b) 0, c) 3 atd. Odpovídají pouze zaměstnanci zainteresovaní do práce s dobrovolníky Charity.

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)
- g)

27. Jaká hodnota je podle vás pro charitní službu nejdůležitější? (zakroužkujte)

1. Pravda.
2. Spravedlnost.
3. Láska.
4. Svoboda.

Děkuji za Váš čas. Dotazník je anonymní a bude použit pro Diplomovou práci na téma Služba pastoračního asistenta v Oblastní charitě na CMTF Univerzity Palackého v Olomouci a pro práci pastoračního asistenta na Charitě. Jiří Strogan